

Département de Criminologie
Hoofdafdeling Criminologie

Collection des rapports et notes de recherche / Collectie van onderzoeksrapporten & onderzoeksnota's n° 21b

Wetenschappelijke exploitatie van SIPAR, de databank van de justitiehuisen

Onderzoeksrapport

Analyse van de gegevens betreffende het jaar 2006

Februari 2009
(Nederlandse versie)

Promotor

Charlotte VANNESTE

Onderzoeker

Alexia JONCKHEERE

Bedankingen

Ter ondersteuning van voorliggend onderzoek naar de wetenschappelijke exploitatie van SIPAR, de databank van de justitiehuisen, werd een begeleidingscomité opgericht om de voortgang van het project te bewaken. We danken de leden van het begeleidingscomité voor hun bijdrage. In het bijzonder willen we de huidige leden bedanken:

- Chantal Alberty, directrice van het justitiehuis te Nijvel;
- Kristel Beyens, professor aan de VUB;
- Annemie Deckers, voorzitter van de SIPAR-werkgroep en regionaal directrice van de Regionale directie Noord van het Directoraat-Generaal Justitiehuisen van de Federale Overheidsdienst (FOD) Justitie;
- Annie Devos, directeur-generaal van het Directoraat-Generaal Justitiehuisen;
- Sara Goossens, adviseur bij de Strategische cel van de Minister van Justitie;
- Yahyâ Hachem Samii, doctorandus aan de ULB;
- Eric Maes, onderzoeksassistent op het Departement Criminologie, belast met projecten inzake SIDIS/Griffie en SURTAP;
- Lucien Nouwynck, advocaat-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel;
- Ellen Van Dael, technisch coördinator van de statistische analisten bij het College van Procureurs-Generaal;
- Serge Van Diest, algemeen coördinator van de statistische analisten bij het College van Procureurs-Generaal;
- Dirk Verbinnen, attaché bij de Stafdienst ICT van de FOD Justitie;
- Guido Vermeiren, substituut van de Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Antwerpen.

Daarnaast konden we ons beroepen op de expertise en kennis van tal van personen, wat voor de onderzoekswerkzaamheden zeer zinvol bleek; we danken hen van harte voor hun medewerking. Onze dank gaat in het bijzonder uit naar de leden van de werkgroep die instaat voor het verhelpen van problemen die zich voordoen bij het dagdagelijks gebruik van SIPAR (de werkgroep SIPAR). Sinds mei 2006 nemen we als observator aan deze werkgroep deel. Momenteel bestaat ze uit:

- Annemie Deckers, voorzitter van de werkgroep en regionaal directrice van de Regionale directie Noord van het Directoraat-Generaal Justitiehuisen van de FOD Justitie;
- Dirk Verbinnen, attaché bij de Stafdienst ICT van de FOD Justitie, SIPAR-beheerder;
- Roel Peeters en Christophe Mouton, attachés bij het Directoraat-Generaal Justitiehuisen, contactpersonen voor SIPAR;
- Bénédicte Van Boven, Petra Van Audenhove en Pierre Wilderiane, respectievelijk directeurs van de justitiehuisen van Bergen, Oudenaarde en Hoei;
- Johan Wellens en Pascal Liagre, justitieassistenten en netbeheerders, respectievelijk in de justitiehuisen van Antwerpen en Doornik;
- Christel Andries, justitieassistente belast met het slachtofferonthaal op het justitiehuis van Brussel en contactpersoon voor SIPAR inzake slachtofferonthaal.

Inhoudstafel

BEDANKINGEN	1
INHOUDSTAFEL	2
LIJST VAN TABELLEN EN FIGUREN.....	5
INLEIDING	8
1. DE CONTEXT VAN HET ONDERZOEK.....	9
2. METHODOLOGISCHE BESCHOUWINGEN	13
3. DE RESULTATEN: OVERZICHT VAN DE GEGEVENS VOOR HET JAAR 2006	16
Introductie	16
Hoofdstuk 1. Profiel van de justitiabelen betrokken bij minstens één mandaat binnen een justitiehuis in 2006.....	17
1. Algemene voorstelling.....	17
2. Profiel van de justitiabelen die in 2006 het voorwerp uitmaakten van een mandaat.....	18
2.1. <i>Selectie van de variabelen die geëxploiteerd kunnen worden voor doeleinden op het vlak van strafrechtelijk beleid</i>	<i>19</i>
2.2. <i>De meerderheid van de justitiabelen betrokken bij een gerechtelijk mandaat is 35 jaar of jonger.....</i>	<i>22</i>
2.3. <i>Hoofdzakelijk mannelijke justitiabelen.....</i>	<i>23</i>
2.4. <i>Vooraf justitiabelen die in België geboren zijn.....</i>	<i>23</i>
3. Profiel van de justitiabelen die in 2006 het voorwerp uitmaakten van een mandaat, per activiteitensector.....	24
3.1. <i>Selectie van de variabelen die geëxploiteerd kunnen worden voor doeleinden op het vlak van strafrechtelijk beleid</i>	<i>24</i>
3.2. <i>Een beperkte vrouwelijke aanwezigheid.....</i>	<i>25</i>
3.3. <i>Hoofdzakelijk justitiabelen die in België geboren zijn</i>	<i>25</i>
3.4. <i>Globaal gezien een jonge populatie.....</i>	<i>26</i>
Hoofdstuk 2. De mandaten uitgevoerd in 2006 binnen de justitieuizen	28
1. Globaal overzicht van de mandaten in 2006 uitgevoerd.....	29
2. Maandelijkse verdeling van de nieuwe mandaten in 2006.....	29
3. Verdeling van de mandaten, per activiteitensector.....	30
4. De duur van de aanhangigmaking bij de justitieuizen.....	32

4.1.	<i>Algemeen overzicht van de duur van de aanhangigmaking bij de justitiehuisen</i>	33
4.2.	<i>Overzicht van de duur van de aanhangigmaking bij de justitiehuisen, per activiteitensector</i>	34
5.	<i>De aard van de mandaten</i>	36
5.1.	<i>Algemene voorstelling van de aard van de mandaten</i>	36
5.2.	<i>De aard van de mandaten per activiteitensector</i>	38
➤	<i>De werkstraf</i>	38
➤	<i>Het sociaal verweer</i>	39
➤	<i>De penitentiaire sector</i>	39
➤	<i>Probatie</i>	41
➤	<i>Dienstverlening</i>	42
➤	<i>Voorlopige hechtenis</i>	43
➤	<i>Burgerrechtelijke opdrachten</i>	44
6.	<i>Voorstelling van de activiteitensectoren van de justitiehuisen in functie van geografische criteria</i>	45
6.1.	<i>Proportie van mandaten uit de verschillende activiteitensectoren, per ressort van het hof van beroep</i>	45
6.2.	<i>Verdeling van de mandaten per gerechtelijk arrondissement</i>	47
6.3.	<i>Aantal mandaten per ressort en per justitiehuis</i>	48
6.4.	<i>Contextualisering van het aantal mandaten</i>	49
7.	<i>De aard van de inbreuken aan de basis liggend van de gerechtelijke mandaten</i> 53	
7.1.	<i>De registratie van strafbare feiten in de databank</i>	53
7.2.	<i>Analyse van de aard van de inbreuken per activiteitensector</i>	55
8.	<i>Het gebruik van parajustitiële interventies bij mogelijke inbreuken: naar een boordtabel die nuttig is voor het beleid van de correctionele parketten</i>	60
8.1.	<i>Doelstelling en potentieel van de gezamenlijke exploitatie van twee databanken</i>	60
8.2.	<i>Constructiemethode van de indicatoren</i>	61
8.3.	<i>Enkele eerste resultaten van de constructie van een boordtabel voor het gebruik van parajustitiële reacties</i>	64
➤	<i>Een globaal beeld van het beroep dat op het parajustitiële gedaan wordt</i>	64
➤	<i>Een gedifferentieerd beeld volgens de arrondissementen</i>	65
➤	<i>Een gedifferentieerd beeld volgens de inbreuken</i>	67
➤	<i>Een gedifferentieerd beeld volgens de inbreuken en de arrondissementen</i>	69
	<i>Conclusie</i>	72
9.	<i>De duur van de uitvoering van de mandaten</i>	73
9.1.	<i>Algemene voorstelling van de mandaten die in 2006 afgesloten werden en analysemethode</i>	73
9.2.	<i>Analyse van de mandaten – die in principe van korte duur zijn – afgesloten in 2006</i>	74
9.3.	<i>Analyse van de mandaten – die in principe van lange duur zijn – afgesloten in 2006</i>	77
10.	<i>De contacten van de justitieassistenten bij de uitvoering van de mandaten</i> . 80 <i>Introductie</i>	80

10.1.	<i>Sector van de werkstraf</i>	81
10.2.	<i>Bemiddeling in strafzaken</i>	82
10.3.	<i>Sociaal verweer</i>	82
10.4.	<i>Burgerrechtelijke opdrachten</i>	83
10.5.	<i>Penitentiaire sector</i>	83
10.6.	<i>Probatie</i>	84
10.7.	<i>Alternatieven voor de voorlopige hechtenis</i>	84
10.8.	<i>Dienstverlening</i>	85
	<i>Conclusie</i>	86
CONCLUSIES		87
BIBLIOGRAFIE		89
1.	Algemene bibliografie inzake de justitiehuzen.....	89
2.	Bibliografie inzake bemiddeling in strafzaken en probatie	91
3.	Bibliografie inzake de strafuitvoering	93
4.	Bibliografie inzake de werkstraf.....	95
5.	Bibliografie inzake het sociaal verweer	97
6.	Bibliografie inzake de voorlopige hechtenis.....	98
7.	Bibliografie inzake de burgerrechtelijke opdrachten.....	100
BIJLAGEN		101

Lijst van tabellen en figuren

Lijst van figuren

Figuur 1.	Gegevens 2006, probatiesector, burgerlijke staat van de justitiabelen in de justitiehuisen van Kortrijk en van Tournai (%)	20
Figuur 2.	Gegevens 2006, probatiesector, werksituatie van de justitiabelen in het rechtsgebied van Mons	21
Figuur 3.	Gegevens 2006, geslacht per activiteitensector (%)	25
Figuur 4.	Gegevens 2006, geboorteland per activiteitensector (%)	26
Figuur 5.	Gegevens 2006, leeftijdscategorie per activiteitensector (%).....	27
Figuur 6.	Gegevens 2005 en 2006, aantal mandaten binnen de justitiehuisen.....	29
Figuur 7.	Gegevens 2006, maandelijkse spreiding van de nieuwe mandaten, per sector	30
Figuur 8.	Gegevens 2006, nieuwe mandaten, per activiteitensector	32
Figuur 9.	Gegevens 2006, aard van de nieuwe mandaten, per activiteitensector.....	37
Figuur 10.	Gegevens 2006, aard van de lopende mandaten, per activiteitensector.....	37
Figuur 11.	Gegevens 2006, proportie van lopende mandaten per activiteitensectoren en per ressort van het hof van beroep	46
Figuur 12.	Gegevens 2006, proportie van lopende mandaten per sector en per justitiehuisen	47
Figuur 13.	Gegevens 2006, lopende mandaten per ressort van het hof van beroep	48
Figuur 14.	Gegevens 2006, lopende mandaten per justitiehuisen.....	49
Figuur 15.	Gegevens 2006, correlatie tussen het aantal strafrechtelijke mandaten en de populatie van de gerechtelijke arrondissementen	50
Figuur 16.	Gegevens 2006, correlatie tussen de graad van het aantal nieuwe strafrechtelijke mandaten (per 1.000 inw. \geq 18) en de bevolkingsdichtheid van de gerechtelijke arrondissementen.....	51
Figuur 17.	Correlatie tussen het aantal correctionele zaken dat in 2005 op de correctionele parketten binnenkwam en het aantal nieuwe mandaten in de justitiehuisen in 2006.....	52
Figuur 18.	Gegevens 2006, % mandaten, per activiteitensector, naargelang misdrijfcategorie	56
Figuur 19.	Gegevens 2006, werkstrafsector, mandaten waarbij sprake was van minstens 1 verkeersinbreuk, volgens rechtsgebied van het hof van beroep (%)	57
Figuur 20.	Gegevens 2006, werkstrafsector, overzicht van de mandaten volgens justitiehuisen in het rechtsgebied van het hof van beroep van Luik.....	57
Figuur 21.	Gegevens 2006, werkstrafmandaten waarbij sprake was van minstens 1 verkeersinbreuk, volgens justitiehuisen in het rechtsgebied van het hof van beroep van Luik (%)	58
Figuur 22.	Gegevens 2006, werkstrafmandaten waarbij sprake was van minstens 1 verkeersinbreuk, volgens justitiehuisen in het rechtsgebied van het hof van beroep van Gent (%)	59
Figuur 23.	Graad van gebruik van het parajustitiële in functie van de arrondissementen	66
Figuur 24.	Graad van gebruik van het parajustitiële voor seksuele misdrijven	69

Figuur 25. Graad van gebruik van het parajustitiële voor drugs misdrijven	70
Figuur 26. Graad van gebruik van het parajustitiële voor misdrijven tegen personen.....	71
Figuur 27. Graad van gebruik van het parajustitiële voor misdrijven tegen goederen.....	71
Figuur 28. Gegevens 2006, maandelijks evolutie van het aantal nieuwe en afgesloten mandaten	74
Figuur 29. Gegevens 2006, duur van de mandaten – die in principe van korte duur zijn –, proportie voor elk mandaatype	75
Figuur 30. Gegevens 2006, duur van de mandaten – die in principe van lange duur zijn –, proportie voor elk mandaatype	77

Lijst van tabellen

Tabel 1. Aantal justitiabelen in de justitiehuzen in 2006.....	18
Tabel 2. Lijst van de variabele waarvoor het percentage van registratie van de gegevens onbevredigend is	19
Tabel 3. Gegevens 2006, probatiesector, werksituatie van de justitiabelen in het rechtsgebied van Mons	21
Tabel 4. Gegevens 2006, leeftijdscategorie	22
Tabel 5. Gegevens 2006, geslacht.....	23
Tabel 6. Gegevens 2006, geslacht per leeftijdscategorie	23
Tabel 7. Gegevens 2006, geboorteland.....	23
Tabel 8. Gegevens 2006, % van geregistreerde gegevens, per activiteitssector.....	24
Tabel 9. Overzicht van de nieuwe mandaten 2005 en 2006 volgens activiteitssector	31
Tabel 10. Gegevens 2006, nieuwe mandaten, duur tussen de datum waarop de mandaterende autoriteit beslist om de parajustitiële sector te vatten en de datum waarop het mandaat effectief ontvangen wordt door de justitiehuzen	34
Tabel 11. Gegevens 2006, werkstraf, aard van de nieuwe mandaten	38
Tabel 12. Gegevens 2006, sociaal verweer, aard van de nieuwe mandaten	39
Tabel 13. Gegevens 2006, penitentiaire sector, aard van de nieuwe mandaten.....	40
Tabel 14. Gegevens 2006, penitentiaire sector, aard van de nieuwe mandaten (enquête)	40
Tabel 15. Gegevens 2006, penitentiair, aard van de nieuwe mandaten (begeleiding)....	41
Tabel 16. Gegevens 2006, probatiesector, aard van de nieuwe mandaten.....	42
Tabel 17. Gegevens 2006, dienstverlening, aard van de nieuwe mandaten.....	43
Tabel 18. Gegevens 2006, voorlopige hechtenis, aard van de nieuwe mandaten.....	43
Tabel 19. Gegevens 2006, burgerrechtelijke opdrachten, aard van de nieuwe mandaten	44
Tabel 20. Gegevens 2006, aard van de inbreuken die aanleiding gaven tot een gerechtelijk mandaat	55
Tabel 21. Graad van gebruik van het parajustitiële volgens de arrondissementen	66
Tabel 22. Graad van gebruik van het parajustitiële per soort inbreuk	68
Tabel 23. Graad van gebruik van de verschillende parajustitiële maatregelen per soort misdrijf	68

Tabel 24.	Gegevens 2006, burgerrechtelijke opdrachten, afgesloten mandaten in 2006, % van de afgesloten mandaten binnen de 6 maanden nadat het justitiehuis het mandaat ontving.....	76
Tabel 25.	Gegevens 2006, penitentiair sector, duur van de mandaten die in 2006 afgesloten werden (begeleidingen)	79
Tabel 26.	Gegevens 2006, werkstrafsector, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten	81
Tabel 27.	Gegevens 2006, sociaal verweer, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten	82
Tabel 28.	Gegevens 2006, penitentiaire sector, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten	83
Tabel 29.	Gegevens 2006, probatiesector, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten	84
Tabel 30.	Gegevens 2006, VOV, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten....	85
Tabel 31.	Gegevens 2006, dienstverlening, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten	85

Inleiding

Het onderzoeksproject inzake de wetenschappelijke exploitatie van SIPAR, de databank van de justitiehuisen, ontstond binnen een context waarin steeds meer een beroep wordt gedaan op informatisering, en dit in alle domeinen van het sociale leven, inclusief in de strafrechtsbedeling. De voorbije jaren werden in die sector inderdaad nieuwe informaticatoepassingen geïntroduceerd, toepassingen die een fundamentele verandering met zich meebrachten voor de statistieken over de strafrechtsbedeling¹. Het Departement Criminologie van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) ontwikkelde een onderzoeksprogramma dat gericht is op de wetenschappelijke exploitatie van deze databanken. De ervaring die het NICC reeds een aantal jaren met enkele van deze databanken had (databank van de jeugdgerichten, databank van de gevangenispopulatie, databank van het strafregister, etc.), werd hierbij als vertrekpunt genomen². Het SIPAR-onderzoek dat in mei 2004 van start ging, schrijft zich volledig in dat programma in. In december 2006 verscheen een rapport over de analyses die betrekking hadden op het jaar 2005³. Voorliggend onderzoeksrapport doet verslag van de data-analyse voor het jaar 2006.

Omwille van de grote hoeveelheid informatie die in de informaticatoepassing geregistreerd staat, kan momenteel slechts een deel van de data-analyse in dit rapport voorgesteld worden⁴. Ondermeer het begeleidingscomité van ons onderzoeksproject boog zich over de vraag of de eerste resultaten van onze werkzaamheden, die dus nog steeds in uitvoering zijn, verspreid dienden te worden. Dit begeleidingscomité moedigde ons aan om de resultaten te verspreiden, in het bijzonder omdat het potentieel van de databank van de justitiehuisen nog (te) veel miskend wordt. De eerste vaststellingen die uit de analyse van de geregistreerde informatie naar voor komen, zijn veelbelovend, zowel voor criminologisch onderzoek als voor het strafrechtelijk beleid. In voorliggend onderzoeksrapport worden dan ook de analyses van de gegevens voor het jaar 2006 besproken. Voorafgaand wordt de context van het onderzoeksproject en de methodologie die gehanteerd werd bij de data-analyse, kort toegelicht. Doel van de verspreiding van dit rapport is enerzijds om de lopende werkzaamheden van het Departement Criminologie van het NICC kenbaar te maken en anderzijds om het potentieel van de databanken die momenteel bij de justitiehuisen gebruikt worden, te benadrukken.

¹ C. VANNESTE, in samenwerking met S. DELTENRE, I. DETRY, E. GOEDSEELS, A. JONCKHEERE, E. MAES, “De la production scientifique à l’exploitation statistique: l’intervention scientifique dans tous ses états”, in *Les chiffres du crime en débat. Regards croisés sur la statistique pénale en Belgique (1830-2005)*, F. VESENTINI (ed.), Academia Bruylant, 2005, pp. 193-216.

² Voor een overzicht van de verschillende onderzoeksassen binnen het Departement Criminologie van het NICC, zie de website: <http://nicc.fgov.be>.

³ A. JONCKHEERE, C. VANNESTE (prom.), *Onderzoek met betrekking tot de wetenschappelijke exploitatie van het gegevensbestand betreffende de justitiehuisen (SIPAR), Eerste rapport*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Departement Criminologie, Brussel, december 2006, 80 p. (te downloaden op de website van het NICC).

⁴ Een bijkomende reden hiervoor is dat de menselijke middelen die momenteel ingezet worden voor de uitwerking van dit onderzoeksproject, beperkt zijn (sinds mei 2005 is één enkele onderzoeker belast met het onderzoek naar de wetenschappelijke exploitatie van SIPAR).

1. De context van het onderzoek

Oorsprong en reikwijdte van het onderzoeksproject

Het onderzoeksproject inzake de wetenschappelijke exploitatie van de databanken van de justitiehuisen werd opgestart naar aanleiding van de veralgemening van SIPAR, het «Système Informatique PARajudiciaire» binnen de justitiehuisen, en dit als een permanent onderzoeksprogramma. De SIPAR-informaticatoepassing, die begin 2000 in alle 27 Belgische justitiehuisen⁵ geïnstalleerd werd, omvat een databank, interfaces en exploitatieprogramma's. Het NICC onderzoekt een deel van de informatie die in de databank geregistreerd wordt, namelijk de informatie over de justitiabelen voor wie de justitiehuisen een mandaat uitvoerden. Gegevens die betrekking hebben op het personeel van de justitiehuisen (uurroosters, overplaatsingen, etc.) worden dus niet bekeken.

Doelstellingen

Het onderzoeksproject wil in een eerste fase nagaan of en hoe SIPAR zinvol kan gebruikt worden voor doeleinden op het vlak van strafrechtelijk beleid. Voorliggend rapport kadert hoofdzakelijk binnen dit perspectief: voor het jaar 2006 – het tweede jaar dat een algemeen verplichte registratie in SIPAR uitgevoerd werd – worden een aantal vaststellingen besproken om op die manier de mogelijkheden van de SIPAR-databank op het vlak van wetenschappelijk onderzoek en politieke besluitvorming duidelijk te maken. Daarna worden de geregistreerde gegevens meer in de diepte geëxploiteerd; de doelstelling bestaat er vooral in om deze gegevens te contextualiseren op basis van informatie die afkomstig is van andere databanken of via een meer kwalitatieve methode verzameld werd. Zo worden in voorliggend rapport de SIPAR-gegevens bekeken in relatie tot de data uit het TPI-systeem van de correctionele parketten.

Daarnaast worden de onderzoeksresultaten gebruikt om de informaticatoepassingen van de justitiehuisen op punt te stellen (de validiteit van de gegevens wordt nagegaan, de registratievelden worden uitgeklaard, de handleiding van SIPAR wordt verbeterd, etc.). Verder dienen ze ook als basis voor de uitwerking van nieuwe informaticasystemen (er

⁵ Vanaf het einde van de jaren 1990 werden de justitiehuisen geleidelijk aan geïnstalleerd. Momenteel is in elk gerechtelijk arrondissement een justitiehuis aanwezig. Het Brusselse justitiehuis werd ont dubbeld in een Nederlandstalige en een Franstalige sectie. Inzake de geschiedenis van de justitiehuisen, zie ondermeer A. WYVEKENS, "Maisons de Justice: de quoi s'agit-il?", *Rev. dr. pén.*, n° 4, april 1997, pp. 458-466; P. MARY en Y. CARTUYVELS, "A propos de la création de "maisons de Justice" en Belgique", *Journal des Procès*, n° 339, december 1997, pp. 14-18; M. DANTINNE, "Maisons de Justice", *J.T.*, 1999, pp. 773-781; F. TORO, "Le service des maisons de justice en Belgique: déplacement géographique de la cohabitation conflictuelle du judiciaire au social?", *Rev. dr. pén.*, n° 1, januari 2003, pp. 87-107. Voor informatie over hun ontstaansgeschiedenis en informatisering, zie A. JONCKHEERE, "SIPAR, un système informatique emblématique des transformations observables au sein des maisons de justice", *Champ pénal*, online geplaatst op 31 oktober 2007. URL: <http://champpenal.revues.org/document2943.html>.

wordt zowel een nieuw SIPAR als een nieuwe datawarehouse uitgedacht) binnen het Directoraat-Generaal Justitiehuisen.

Veelvoudige exploitatie van de geregistreerde informatie

SIPAR is niet uitsluitend als een statistisch instrument opgevat. Het wordt in feite vooral gebruikt als instrument in functie van beheersdoeleinden. Via de exploitatieprogramma's kunnen bijvoorbeeld bepaalde documenten gegenereerd worden over de informatie die in het systeem geregistreerd staat⁶. Zo kunnen justitieassistenten automatisch rapporten voor een gerechtelijke autoriteit opvragen: via de toepassing wordt dan een document gegenereerd in de vorm van het gevraagde rapport, waarin bepaalde gegevens over het dossier automatisch vermeld staan (coördinaten van de justitiabele, coördinaten van de gerechtelijke autoriteit, een samenvatting van de elementen die aan de basis van het mandaat liggen, de contacten die de justitieassistent nam, etc.). Ook brieven en gestandaardiseerde formulieren kunnen via het systeem gegenereerd worden. Met behulp van een ander exploitatieprogramma kunnen dan weer de uren die de justitieassistenten presteerden berekend worden, kostennota's opgesteld worden, plannings gebruikt worden, etc.⁷.

Momenteel is SIPAR het instrument bij uitstek geworden om het op BPR (« Business Process Reengineering», wat kan vertaald worden als «Herontwerpen van Bedrijfsprocessen») gebaseerde moderniseringsproces binnen de justitiehuisen te implementeren. BPR is zowat de moderne versie van de Zevenmijlslaarzen: de voorstanders ervan verwerpen doelbewust een “beleid dat gebaseerd is op kleine stappen” en benadrukken dat vooral grote veranderingen de processen en structuren van overheden kunnen wijzigen. Graduele en progressieve veranderingen worden daarbij opzettelijk aan de kant geschoven⁸. De BPR van de justitiehuisen ving aan in januari 2004, met de hulp van externe consultants en ambtenaren. Het was expliciet de bedoeling om deze ambtenaren in alle fases van het project nauw te betrekken. Deze BPR, die op 24 april 2008 officieel afgesloten werd, vertaalt zich ondermeer in organisationele veranderingen (het organigram van de diensten wijzigde, er werden nieuwe functies gecreëerd, de bestaande functies werden verduidelijkt), de uitwerking van nieuwe beheersinstrumenten die in SIPAR geïntegreerd worden (boordtabellen, performantie-indicatoren, etc.) en de verspreiding van 345 werkinstructies en 300 voorbeelddocumenten⁹ die als referentiekader voor de justitieassistenten dienen.

Omdat de informaticatoepassing voor beheersdoelstellingen aangewend wordt, is voorzichtigheid geboden wanneer de gegevens gebruikt worden voor onderzoeksdoeleinden. Om die reden houdt het onderzoeksproject van het NICC ook een

⁶ Deze documenten worden gegenereerd door het exploitatieprogramma SIPARDOCS.

⁷ Dat exploitatieprogramma wordt SIPARagenda genoemd. Regelmatig worden andere programma's ontworpen om de geregistreerde gegevens te exploiteren; dergelijke nieuwe functionaliteiten zijn deels bedoeld om het instrument aantrekkelijker te maken voor de gebruiker.

⁸ FOD Personeel en Organisatie, *Verbeterprojecten BPR.. Instrument bij de modernisering van de federale overheid*, Brussel, maart 2005, p. 20.

⁹ Deze cijfers werden aangehaald tijdens de officiële slotsessie van de BPR justitiehuisen op 24 april 2008.

studie van de toepassing zelf in (de geschiedenis, verschillende vormen en het veelvoudige gebruik ervan). Het is immers noodzakelijk om eerst het kader waarbinnen de gegevens geproduceerd worden te onderzoeken alvorens de reikwijdte van de verschillende exploitatievormen te evalueren¹⁰.

De rapporten die het Directoraat-Generaal Justitiehuisen van de FOD Justitie jaarlijks publiceert, bevatten ook een aantal statistische gegevens die afkomstig zijn van SIPAR. Deze statistieken zijn echter wel op een specifieke manier samengesteld. Elk justitiehuis wordt immers in eerste instantie gevraagd om eigen jaarlijkse statistieken op te stellen, aan de hand van een informaticaprogramma dat STATIS genoemd wordt¹¹. De gegevens die zo geproduceerd worden, worden op lokaal niveau nagekeken en eventueel gecorrigeerd vooraleer ze naar het centrale niveau doorgestuurd worden en vervolgens verschijnen in de jaarlijkse rapporten van de justitiehuisen. Het meest recente rapport heeft betrekking op het jaar 2004¹². In deze jaarverslagen worden de gegevens per activiteitssector geanalyseerd¹³. Het Directoraat-Generaal Justitiehuisen mobiliseert SIPAR trouwens om specifieke vragen – ondermeer van het parlement – over de activiteiten van de justitiehuisen te beantwoorden of om in te gaan op problematieken die in de pers aan bod komen¹⁴. De manier waarop dergelijke gegevens geproduceerd worden, moet grondig gecontroleerd worden (de datum waarop het informaticasysteem geconsulteerd werd, of de gegevens wel of niet gecorrigeerd werden op het lokale niveau, etc.), omdat die productiewijze een invloed kan hebben op de resultaten. Zo kunnen, waarschijnlijk precies om deze reden, verschillen vastgesteld worden tussen de gegevens die het Directoraat-Generaal Justitiehuisen verspreidt en de resultaten die uit de analyses van het NICC blijken.

¹⁰ Voor een overzicht van de resultaten van deze studie, die trouwens kadert binnen een doctoraatsproject in de criminologie aan de Universiteit van Louvain-La-Neuve onder leiding van Prof. D. Kaminski, zie A. JONCKHEERE, “SIPAR, un système informatique emblématique des transformations observables au sein des maisons de justice”, *Champ pénal*, *op. cit.* en A. JONCKHEERE, C. VANNESTE, “Vers une statistique du secteur parajudiciaire? Un nouvel outil pour l'évaluation et l'élaboration de la politique criminelle”, *Rev. dr. pén.*, 2008, n° 6, pp. 626-654.

¹¹ Meer in het bijzonder gaat het om een exploitatieprogramma dat deel uitmaakt van de informaticatoepassing SIPAR. Op basis hiervan kunnen alleen maar lokale statistieken opgesteld worden, aan de hand van gegevens die voorafgaand geregistreerd werden.

¹² De statistische gegevens voor het jaar 2006 zijn niettemin reeds beschikbaar in tabelvorm. De gegevens die het Directoraat-Generaal Justitiehuisen in deze tabellen samenvat, blijken niet steeds overeen te stemmen met de gegevens waarop de analyses uit voorliggend rapport uitgevoerd werden. Dit is te verklaren door het feit dat sterk uiteenlopende methodologische benaderingen gehanteerd worden, wat onvermijdelijk een invloed heeft op de resultaten.

¹³ Voor een kritisch overzicht van deze rapporten, zie E. MAES, “Vijf jaar justitiehuisen. Enkele cijfers over de werking van de justitiehuisen tijdens de periode 1999-2002”, *Panopticon*, 2004, pp. 73-109. Zie ook K. BEYENS, “Bespreking jaarverslag Dienst Justitiehuisen 1999”, *Panopticon*, 2002, pp. 69-72.

¹⁴ Zie bijvoorbeeld het antwoord van de minister van Justitie van 5 september 2005 op een parlementaire vraag inzake de werkstraf (Kamer van Volksvertegenwoordigers, QRVA 51 092, 12 september 2005, pp. 16.433-16.436).

De uniformisering van de gegevens: een doel dat nog bereikt moet worden

Samen met de Stafdienst ICT van de FOD Justitie werkt het Directoraat-Generaal Justitiehuisen momenteel nog steeds aan de productie van geuniformiseerde statistische reeksen op basis van de informatie uit SIPAR. Geleidelijk aan wordt gebruik gemaakt van instrumenten om de kwaliteit van de gegevens te controleren. Er werden ook informaticatoepassingen uitgewerkt om de gegevensregistratie op te volgen; dankzij SIPARTOOLS, een exploitatieprogramma, is het bijvoorbeeld mogelijk om de ontbrekende gegevens in een databank te detecteren. Op die manier kan elke justitieassistent permanent verifiëren in hoeverre zijn dossiers volledig geregistreerd staan; ook de directie kan dit instrument hanteren om specifieke controles uit te voeren. Daarnaast worden een regelmatig geactualiseerd technisch handboek en vademecum verspreid en opleidingen georganiseerd, wat eveneens bijdraagt tot een uniforme gegevensregistratie in de toepassing.

Ook in de toekomst zou hieraan verder gewerkt worden; zo kondigde de minister van Justitie in zijn beleidsverklaring van april 2008 aan dat hij van plan is het informaticasysteem van de justitiehuisen te moderniseren. Eén van de doelstellingen die hij met deze modernisering beoogt, is de productie van statistieken; daarnaast wordt ook de compatibiliteit van SIPAR met andere informaticasystemen die binnen het strafrechtssysteem gebruikt worden (in het bijzonder SIDIS/Griffie, de databank van de gevangenispopulatie en SURTAP, de informaticatoepassing van de strafuitvoeringsrechtbanken) als prioritair beschouwd¹⁵.

¹⁵ “Het huidige computerprogramma SIPAR is aan vernieuwing toe. Voor de modernisering van deze tool zullen alle gegevens op elk moment consulteerbaar zijn via een gecentraliseerde web-based infrastructuur. De tool moet een gebruiksvriendelijk en naar maat gemaakte toepassing zijn voor de verschillende gebruikers, correcte statistieken aanleveren en een vlot secretariaatsbeheer faciliteren. Tevens moeten we ervoor zorgen dat de vernieuwde versie van SIPAR compatibel is met bestaande computersystemen van partners in de strafrechtsketen (SIDIS van het gevangeniswezen, SURTAP van de strafuitvoeringsrechtbanken, JIOR van de onderzoeksrechters, ...), zodat de verkregen informatie gerelateerd kan worden aan andere beschikbare gegevens. Zo kunnen de gegevens beleidsdoelstellingen stofferen, zoals de werklastmeting van de justitiehuisen”, beleidsverklaring van de minister van Justitie, april 2008.

2. Methodologische beschouwingen

De onderzoeksresultaten die in voorliggend rapport besproken worden, zijn hoofdzakelijk¹⁶ gebaseerd op de analyse van een extractie van gegevens, die voor het jaar 2006 in SIPAR geregistreerd staan. Deze extractie heeft een aantal kenmerken: de variabelen werden vooraf geselecteerd, op basis van een inhoudsanalyse van de databank waarbij alle registratiedomeinen in kaart werden gebracht¹⁷. Het Directoraat-Generaal Justitiehuisen bezorgde het Departement Criminologie van het NICC vervolgens een extractie van gegevens, die *ruw* zijn in die zin dat ze vooraf geen statistische bewerkingen ondergingen, die *globaal* zijn in die zin dat ze zowel op alle justitiehuisen van ons land als op alle systemen waarin ze tussenkomen betrekking hebben en die *geanonimiseerd* zijn in die zin dat ze geen enkele persoonlijke informatie vrijgeven op basis waarvan de identiteit van de betrokken justitiabelen achterhaald zou kunnen worden¹⁸. De gegevens werden overgemaakt in de vorm van een hondertal fiches in Excelformaat. Ze werden nagekeken en, indien nodig, aangepast om vervolgens geïmporteerd te worden in een dataverwerkingsprogramma (SPSS); daarna werden via SPSS analyses uitgevoerd¹⁹, voornamelijk op een inductieve manier.

De teleenheid die binnen de justitiehuisen gebruikt wordt, is het mandaat. Een mandaat kan gedefinieerd worden als de opdracht die een gerechtelijke autoriteit aan een justitiehuis toevertrouwt: wat strafrechtelijke opdrachten betreft, kan de opdrachtgever een onderzoekskabinet, een rechtbank of een hof, of zelfs een magistraat (van het parket, de onderzoeksgerechten of zittende magistratuur), een commissie (commissie tot bescherming van de maatschappij²⁰ of probatiecommissie) of administratie (bijvoorbeeld een penitentiaire inrichting die vraagt om een onderzoek in het kader van een invrijheidstelling). De mandaten worden in de informaticatoepassing gegroepeerd volgens het strafrechtelijk dispositief in het kader waarvan ze uitgevaardigd werden. Voor 2006 – het jaar waarop de resultaten die we hier bespreken betrekking hebben – werden de mandaten onderverdeeld in de volgende categorieën: alternatieven voor de voorlopige hechtenis, sociaal verweer, bemiddeling in strafzaken, burgerrechtelijke

¹⁶ Bij het onderzoek wordt ook gebruik gemaakt van andere methodologische benaderingen: documentenanalyse, interviews met actoren werkzaam bij de justitiehuisen en de centrale diensten van het Directoraat-Generaal Justitiehuisen, deelname aan tal van interne vergaderingen van het Directoraat-Generaal Justitiehuisen die specifiek ingaan op het informaticasysteem, deelname aan vormingen over SIPAR, observatie van het gebruik van het instrument binnen een justitiehuis gedurende een periode van acht weken, etc.

¹⁷ In de loop van het project wordt regelmatig een dergelijke inventaris opgemaakt.

¹⁸ We wensen Dirk Verbinnen, attaché bij de stafdienst ICT van de FOD Justitie, van harte te bedanken voor het voorbereiden en overmaken van de extracties.

¹⁹ De gegevensextractie inzake het jaar 2006 werd geanalyseerd met het programma SPSS 15.0 for Windows.

²⁰ Het is de wet van 21 april 2007 betreffende de internering van personen met een geestesstoornis (*Belgisch Staatsblad* van 13 juli 2007) die de afschaffing van de commissies tot bescherming van de maatschappij voorziet; deze wet zal in werking treden op een datum die bij koninklijk besluit vastgelegd wordt en ten laatste op 1 januari 2009. De oorspronkelijke vervaldatum werd verlengd door de wet van 24 juli 2008 houdende diverse bepalingen (II) (*Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 2008).

opdrachten, de werkstraf, penitentiaire opdrachten (verloven, voorwaardelijke invrijheidstelling, etc.), probatie en dienstverlening. Dat deze laatste categorie, die sinds 1 januari 2007 afgeschaft is, gehanteerd wordt, brengt een aantal gevolgen voor de registratie met zich mee. Zo wordt een mandaat van zodra het een dienstverlening of vorming inhoudt, geregistreerd onder de categorie ‘dienstverlening’ en niet onder ‘bemiddeling in strafzaken’ of ‘probatie’. Bovendien werden de gegevens inzake slachtofferonthaal in 2006 niet systematisch geregistreerd. Pas sinds 1 januari 2007 worden ze opgenomen in SOSIP, een informaticatoepassing die specifiek bedoeld is voor de registratie van deze gegevens. Ten slotte wordt eerstelijnsbijstand eveneens apart geregistreerd, maar dit is slechts sinds 1 januari 2008 verplicht. Er zal in dit rapport dus niet op ingegaan worden.

Het feit dat mandaten als teleenheid gehanteerd worden, onderscheidt SIPAR van de andere databanken die binnen de strafrechtsbedeling in voege zijn. De sector van de werkstraf biedt hier een illustratie van: in de databanken van de justitiehuisen kan een feit in de vorm van meerdere mandaten geregistreerd worden, terwijl dit in andere gerechtelijke gegevensbestanden als één enkele zaak zou ingegeven worden. Wanneer aan de justitieassistent dan een verslag wordt gevraagd om de keuze voor een straf te onderbouwen, zal dit als een mandaat geregistreerd worden. Er zal echter ook een nieuw mandaat geopend worden als vervolgens aan de justitieassistent gevraagd wordt om de justitiabele, die intussen veroordeeld werd tot het uitvoeren van een werkstraf, op te volgen. Wanneer deze straf met gedeeltelijk probatiewaardstelling wordt uitgesproken, dan wordt een derde mandaat geopend. Als de werkstraf daarentegen samengaat met een volledig probatiewaardstelling, zal alleen een probatiemandaat geopend worden, gezien de justitieassistent niet gemandateerd is bij de uitvoering van een werkstraf zolang het volledige uitstel niet herroepen werd. Op die manier volgt SIPAR de werklogica van de justitieassistenten; het is belangrijk om hiermee rekening te houden bij de data-analyse.

De informatie die geregistreerd staat in de databank van de justitiehuisen biedt trouwens slechts een gedeeltelijke en/of vertekende afspiegeling van hun activiteiten. Zo kan men zich vragen stellen bij het feit dat sommige parketten praetoriaanse probaties registreren, waarover nog lokaal beslist wordt (zie hierna). Het Directoraat-Generaal Justitiehuisen lijkt van mening te zijn dat in de toekomst alleen wettelijk bepaalde interventies in SIPAR geregistreerd mogen worden, en dit om te vermijden dat het lijkt alsof het getoleerd wordt dat mandaten die niet aan de justitiehuisen toekomen, uitgevoerd worden. Het is echter mogelijk dat een gerechtelijke autoriteit de justitiehuisen een mandaat toevertrouwt dat niet specifiek in de wetgeving voorzien is. Dat is bijvoorbeeld het geval bij sociale enquêtes met het oog op alternatieven voor de voorlopige hechtenis: deze zijn wettelijk gezien pas mogelijk sinds de wijziging van de wet betreffende de voorlopige hechtenis ingevoerd door de wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen (II), maar ook voorheen werden ze hier en daar reeds uitgevoerd. Dergelijke mandaten die zich in de marge van de legaliteit situeren, worden door het personeel van de justitiehuisen – voor zover het de uitvoering hiervan aanvaardt – ofwel eenvoudigweg

niet geregistreerd in de databank, ofwel toch geregistreerd maar in een registratieveld dat daar niet voor bedoeld is²¹.

De gegevensextractie inzake het jaar 2006 zelf heeft betrekking op alle mandaten die tussen 1 januari en 31 december 2006 liepen binnen de justitiehuizen. Soms werden de mandaten in deze periode nieuw toevertrouwd aan een justitiehuis, soms gebeurde dat reeds voorheen maar waren ze nog steeds in uitvoering tijdens deze periode of een deel ervan²². Er wordt hierbij rekening gehouden met de datum waarop het mandaat op het justitiehuis ontvangen werd; het gaat dus noch om de datum waarop de gerechtelijke autoriteit besliste om zich tot de sector van de justitiehuizen te wenden²³, noch om de datum waarop een justitieassistent belast werd met de uitvoering van een mandaat en *a fortiori*, noch om de datum waarop de justitieassistent de effectieve uitvoering ervan aanving. Deze fundamentele verschillen zullen doorheen de analyses bekeken worden.

²¹ P. Reynaert had er al op gewezen dat het feit dat onwettelijke beslissingen niet geregistreerd worden, een probleem vormt. Hij haalde het voorbeeld aan van veroordelingen die een werkstraf en tegelijkertijd twee vervangende straffen inhouden, terwijl de rechter slechts het één of het ander kan voorzien (P. REYNAERT, "Pourquoi tant de peines? La peine de travail ou les métastases de la pénalité alternative", *Les dossiers de la revue de droit pénal et de criminologie*, n° 13, Brussel, La Charte, 2006, p. 368).

²² De gegevens werden in juni 2007 geëxtraheerd, zes maanden nadat de bestudeerde periode ten einde liep. We kunnen dan ook veronderstellen dat alle informatie in de informaticatoepassing geregistreerd kon worden; de justitieassistenten dienen immers regelmatig de geregistreeerde informatie te controleren en op punt te stellen (ministeriële omzendbrief n° 1764 van 20 oktober 2004 inzake SIPAR).

²³ Bijvoorbeeld de datum van de veroordeling tot een werkstraf, de datum waarop de onderzoeksrechter beslist om een alternatieve maatregel voor de voorlopige hechtenis op te leggen, etc.

3. De resultaten: overzicht van de gegevens voor het jaar 2006

Introductie

In wat volgt worden de resultaten die het project in dit stadium opleverde, besproken. Om de mogelijkheden van SIPAR duidelijk te maken, zal bij de bespreking een bepaalde structuur aangehouden worden: achtereenvolgens zullen de verschillende registratievelden, van algemeen naar specifiek, overlopen worden.

In diezelfde optiek werden eerst analyses uitgevoerd die betrekking hebben op de lopende mandaten in het algemeen, alvorens specifiek ingegaan werd op de nieuwe mandaten die tijdens de referentieperiode aan de justitiehuizen toevertrouwd werden. Zo ook werd eerst globaal gekeken naar de justitiabelen die in 2006 betrokken waren bij een mandaat op een justitiehuis, vooraleer de justitiabelen voor wie in de loop van dezelfde periode een nieuw mandaat van start ging afzonderlijk besproken werden. Een dergelijke dubbele benadering, die in statistische termen een analyse van de ‘stocks’ en de ‘flux’ genoemd wordt, biedt tal van voordelen. Immers, wanneer uitsluitend naar de nieuwe mandaten of nieuwe justitiabelen gekeken wordt, kunnen de karakteristieken hiervan bestudeerd worden zonder dat de duur van de mandaten een vertekenend effect op de resultaten uitoefent. Wanneer alle lopende mandaten bekeken worden, is het dan weer mogelijk om het fenomeen van wachtlijsten, die lokaal gebruikt worden bij dispositieven zoals de werkstraf of burgerrechtelijke opdrachten, te bestuderen. Een strafrechtelijk beleid dat de omvang van zulk een fenomeen wil reduceren, kan dan ook voordeel halen uit een dergelijke benadering.

Dit rapport beoogt niet exhaustief te zijn. De analyses in termen van ‘stocks’ en ‘flux’ zullen dan ook niet systematisch besproken worden, wat maakt dat de voorgestelde resultaten met de nodige voorzichtigheid bekeken en gerelativeerd moeten worden in het licht van deze ‘stocks’ en/of ‘flux’. Hoewel bij de analyses de mandaten onderscheiden werden in functie van de strafrechtelijke dispositieven waarin ze zich inschrijven (werkstraf, probatie, etc.) en in functie van de aard van de opdrachten die aan de justitieassistenten toevertrouwd werden (enquêtes en/of beknopte voorlichtingsrapporten), kon dit in voorliggend rapport niet systematisch vermeld worden. De resultaten dienen dan ook gerelativeerd te worden; er bestaan niet alleen fundamentele verschillen tussen de dispositieven waarbinnen de mandaten uitgevoerd worden, maar ook tussen de mandaten die een korte tussenkomst van een justitieassistent behoeven (mandaten inzake enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten) en deze die in termen van tijd een meer consequente investering vragen (begeleidingsmandaten).

In een eerste deel wordt ingegaan op de justitiabelen (hoofdstuk 1); vervolgens komen de mandaten die op hen betrekking hebben aan bod (hoofdstuk 2).

Hoofdstuk 1. Profiel van de justitiabelen betrokken bij minstens één mandaat binnen een justitiehuis in 2006

In dit eerste hoofdstuk worden de persoonlijke kenmerken van de justitiabelen die in 2006 betrokken waren bij minstens één mandaat binnen een justitiehuis, besproken. Het betreft mandaten die hetzij pas in de loop van 2006 aan een justitiehuis toevertrouwd werden, hetzij reeds voorheen aanvingen, maar in 2006 nog steeds in uitvoering waren. Na een algemene voorstelling van de justitiabelen, worden hun kenmerken geanalyseerd. In een eerste fase wordt het globale profiel van de justitiabelen die in 2006 bij minstens één gerechtelijk mandaat betrokken waren, besproken. Daarna wordt hun profiel per activiteitssector geanalyseerd; doel hiervan is om na te gaan of de strafrechtelijke reacties eventueel verschillen naargelang de persoonlijke karakteristieken van de justitiabelen.

1. Algemene voorstelling

In 2006 waren 58.652 personen betrokken bij een gerechtelijk mandaat, terwijl het er het jaar voordien 56.513 waren²⁴. Deze personen maakten het voorwerp uit van één of meer mandaten, binnen één of meer activiteitssectoren van de justitiehuisen. De meerderheid van de justitiabelen (91,2 %) was betrokken bij een gerechtelijk mandaat binnen één enkele activiteitssector. 8 % maakte het voorwerp uit van minstens één mandaat in twee verschillende sectoren, terwijl slechts een zeer klein percentage (0,8 %) betrokken was bij minstens één mandaat in drie of vier activiteitssectoren. Voor 2005 worden gelijkaardige percentages genoteerd²⁵.

Wanneer per activiteitssector nagegaan wordt hoeveel justitiabelen in 2006 het voorwerp uitmaakten van minstens één mandaat, dan blijkt de sector van de werkstraf het grootste aantal personen te tellen (25,2 %), gevolgd door de probatiesector (24,5 %) en de sector van de bemiddeling in strafzaken (17,5 %). Er dient echter wel rekening gehouden te worden met de specifieke telregels die in SIPAR gehanteerd worden. We herinneren eraan dat een mandaat binnen de sector van de dienstverlening geregistreerd moet worden indien van een dergelijke verplichting sprake is, zelfs als deze dienstverlening opgelegd werd in het kader van een probatie. Als een werkstraf wordt uitgesproken met volledig

²⁴ Het is mogelijk om het aantal personen dat bij een gerechtelijk mandaat betrokken was doorheen de tijd te bekijken. Gezien momenteel alleen maar informatie voor de jaren 2005 en 2006 beschikbaar is in de SIPAR-databank, kan een dergelijke analyse voorlopig nog niet uitgevoerd worden. De jaarlijkse activiteitenrapporten van de dienst justitiehuisen bevatten geen gegevens over het aantal personen dat in de voorgaande jaren betrokken was bij een gerechtelijk mandaat. Ook in de literatuur worden over het algemeen vooral cijfers geciteerd met betrekking tot de mandaten, en niet inzake de justitiabelen die er het voorwerp van uitmaken.

²⁵ Van de 56.513 personen die in 2005 betrokken waren bij een gerechtelijk mandaat, maakte 8,6 % het voorwerp uit van minstens één mandaat in twee verschillende sectoren en 0,8 % van minstens één mandaat in drie of vier activiteitssectoren.

probatie-uitstel, dan zal het mandaat trouwens geregistreerd worden in de sector van de probatie en niet in deze van de werkstraf. Als een werkstraf daarentegen samengaat met gedeeltelijk probatieuitstel, dan zullen twee aparte mandaten geregistreerd worden.

De justitiabelen die betrokken zijn bij minstens één mandaat in twee, drie of vier activiteitensectoren, worden in elk van de sectoren als een teleenheid beschouwd. Ze worden dan ook meerdere keren geteld om tot het totale aantal justitiabelen te komen dat in onderstaande tabel weergegeven wordt.

Tabel 1. Aantal justitiabelen in de justitiehuizen in 2006

<i>Sectoren</i>	<i>N justitiabelen</i>	<i>%</i>
Werkstraf	16210	25,2
Probatie	15763	24,5
Bemiddeling in strafzaken	11279	17,5
Vrijheid onder voorwaarden	5533	8,6
Penitentiair	5563	8,6
Burgerrechtelijke opdrachten	3932	6,1
Dienstverlening	3584	5,6
Sociaal verweer	2478	3,9
Totaal	64342	100

Het profiel van de justitiabelen voor wie in 2006 een mandaat liep, kan op twee manieren geschetst worden: er kan een globale analyse van gemaakt worden, waarbij elk individu slechts één keer bekeken wordt, of elke sector kan apart geanalyseerd worden, waarbij een individu als teleenheid geldt voor elke sector waarin hij betrokken was. In het eerste geval komen we tot een algemeen profiel van de personen die in 2006 bij een gerechtelijk mandaat betrokken waren; in het andere geval is het mogelijk om de profielen van de justitiabelen per activiteitensector te vergelijken en een meer gedetailleerd zicht te krijgen op het volledige percentage SIPAR-gegevens.

2. Profiel van de justitiabelen die in 2006 het voorwerp uitmaakten van een mandaat

De gegevens die hierna voorgesteld worden, zijn in zekere zin nieuw. Tot nu toe werd het profiel van de personen die een niet-vrijheidsberovende gerechtelijke maatregel opgelegd krijgen, bijgehouden door elk strafrechtelijk dispositief dat de maatregel oplegt. Zo werd het profiel van personen die naar bemiddeling in strafzaken doorverwezen werden, een probatiemaatregel opgelegd kregen of veroordeeld werden tot een werkstraf, op basis van criminologisch onderzoek geschetst. Dankzij SIPAR is het mogelijk om deze benadering te overstijgen. In wat volgt worden in eerste instantie de registratievelden die geëxploiteerd kunnen worden, overlopen. Vervolgens worden de justitiabelen die het voorwerp uitmaakten van een mandaat bij de justitiehuizen, binnen welk strafrechtelijk dispositief ook, in hun globaliteit besproken. Tenslotte wordt dit profiel per activiteitensector besproken; dit laat ons toe om de sectoren met elkaar te vergelijken en bepaalde resultaten te benadrukken.

2.1. *Selectie van de variabelen die geëxploiteerd kunnen worden voor doeleinden op het vlak van strafrechtelijk beleid*

Uit de analyse van de geregistreerde gegevens blijkt dat het globale profiel van de personen die het voorwerp uitmaakten van een gerechtelijk mandaat, slechts op basis van drie variabelen kan opgesteld worden: de leeftijd, het geslacht en het geboorteland. In het informaticasysteem wordt daarnaast nog andere informatie geregistreerd, zij het gedeeltelijk. Echter, omdat deze gegevens te onvolledig zijn, kunnen ze voorlopig niet in hun globaliteit geanalyseerd worden. Onderstaande tabel geeft voor deze onvolledige informatie telkens aan welk percentage aan gegevens beschikbaar is voor het jaar 2006; hierbij wordt ook vermeld of deze variabele al dan niet verplicht geregistreerd moest worden²⁶.

Tabel 2. Lijst van de variabele waarvoor het percentage van registratie van de gegevens onbevredigend is

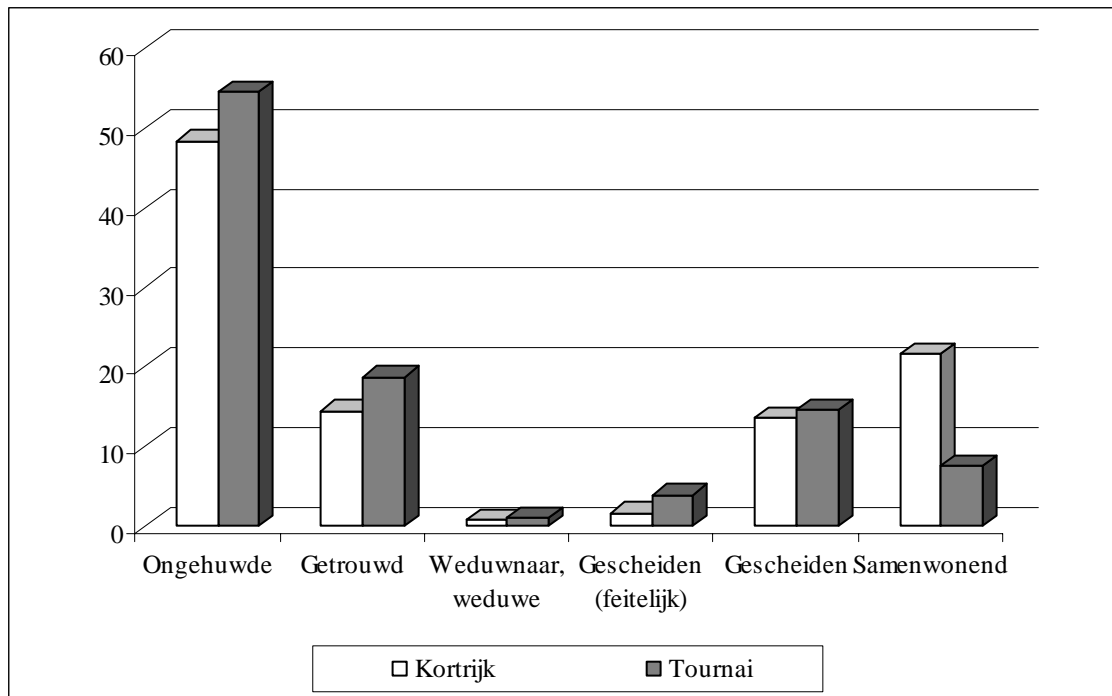
<i>Naam van de variabele</i>	<i>Sectoren waarvoor de registratie van de gegevens verplicht is</i>	<i>Sectoren waarvoor de registratie van de gegevens niet verplicht is</i>	<i>Percentage aangevulde gegevens</i>
Nationaliteit	Probatie Werkstraf Vrijheid onder voorwaarden Voorwaardelijke invrijheidstelling Voorlopige invrijheidstelling Sociaal verweer Gratie Bemiddeling in strafzaken (dader)	-	62,3 %
Taal	-	Voor elke sector	42 %
Burgerlijke staat	Probatie Werkstraf Vrijheid onder voorwaarden Voorwaardelijke invrijheidstelling Voorlopige invrijheidstelling Sociaal verweer Gratie Bemiddeling in strafzaken (dader)	-	47,2 %
Statuut (werksituatie van de justitiabele, zoals gekend door de justitieassistent bij het eerste onderhoud)	Probatie Werkstraf Vrijheid onder voorwaarden Voorwaardelijke invrijheidstelling Voorlopige invrijheidstelling Sociaal verweer Gratie Bemiddeling in strafzaken (dader)	Burgerrechtelijke opdrachten	53,6 %
Opleiding	-	Alle	1,3 %

²⁶ De leden van de justitiehuzen krijgen instructies bij de gegevensregistratie in de vorm van een technisch handboek en een vademecum, die de laatste keer aangepast werden op 21 december 2007. Voor de gegevensanalyse inzake het jaar 2006 baseren we ons echter op het technisch handboek en het vademecum die in die periode van toepassing waren, namelijk deze van 9 december 2005.

Merk op dat in bovenstaande tabel het percentage exploiteerbare gegevens overschat wordt. Immers, wanneer we alleen kijken naar het percentage dat volgens het informaticasysteem ingevuld werd, vergeten we dat bepaalde velden de keuzemogelijkheid ‘onbekend’ voorzien. In die optiek is het dus best mogelijk dat een vrij klein percentage aan ontbrekende gegevens bij nader inzien toch een groot aantal registraties als ‘onbekend’ blijkt te omvatten.

Het is weinig zinvol om variabelen die niet frequent geregistreerd werden en/of variabelen waarover weinig informatie bekend is, in hun globaliteit te bestuderen. Op lokaal niveau daarentegen blijft een dergelijke analyse wel interessant, omdat zo het profiel van bepaalde justitiabelen in specifieke activiteitensectoren bestudeerd kan worden. Wanneer we de familiale situatie van de justitiabelen uit de probatiesector bekijken voor de gerechtelijke arrondissementen Doornik en Kortrijk, waar dergelijke informatie relatief vaak geregistreerd wordt (percentage beschikbare gegevens van respectievelijk 78,7 % en 84,1 %), dan blijken voornamelijk alleenstaanden het voorwerp uit te maken van probatiemaatregelen²⁷. Zonder twijfel speelt de meestal jonge leeftijd van personen op probatie hierbij een rol (zie punt 3.4).

Figuur 1. Gegevens 2006, probatiesector, burgerlijke staat van de justitiabelen in de justitiehuzen van Kortrijk en van Tournai (%)

²⁷ Er lijken voor België geen criminologische studies te bestaan die de familiale situatie van de personen die een probatiemaatregel opgelegd kregen, schetsen. In een onderzoek naar de dienstverlening die kadert binnen bemiddeling in strafzaken, in het rechtsgebied van het hof van beroep te Gent, werd dit aspect echter wel bekeken. Deze studie toonde aan dat in dergelijke gevallen alleenstaanden in de minderheid zijn (23,1 % van de steekproef). (A. Dormaels, L. Pauwels, “Evaluatie van de dienstverlening binnen de bemiddeling in strafzaken. Dossierstudie uitgevoerd in het Ressort Hof van Beroep Gent”, *Panopticon*, 2004, p. 273).

Ook voor wat de beroepssituatie van personen op probatie betreft zijn lokaal gegevens beschikbaar. In het rechtsgebied van het hof van beroep van Bergen bijvoorbeeld is in 76,5 % van de gevallen deze informatie gekend. Uit deze gegevens blijkt dat een groot aantal personen op probatie zich in een kwetsbare positie bevindt.

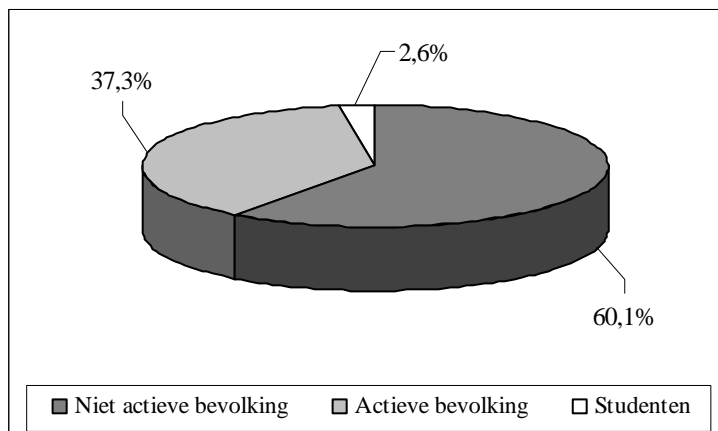
Tabel 3. Gegevens 2006, probatiesector, werksituatie van de justitiabelen in het rechtsgebied van Mons

<i>Werksituatie</i>	<i>Aantal justitiabelen</i>	<i>%</i>
Uitkering werkloosheid	508	35,5
Contract van onbepaalde duur	348	24,4
Uitkering OCMW	110	7,7
Contract van bepaalde duur	76	5,3
Uitkering arbeidsongeschiktheid	72	5,0
Geen inkomen, geen uitkering	58	4,1
Uitkering invaliditeit	54	3,8
Werkzaam zelfstandige	52	3,6
Student	36	2,5
Pensioen/prepensioen	32	2,2
Interim-contract	29	2,0
Samenwonende	24	1,7
Alleenstaande	15	1,0
Werkzaam overheid	13	0,9
Uitkering arbeidsongeval	2	0,1
Totaal	1429	100

Ontbrekende gegevens = 440

Wanneer we de verschillende beroepssituaties van justitiabelen in drie categorieën onderverdelen (actieven, niet-actieven en studenten), valt op dat niet-actieven de grootste groep vormen bij de probatiemandaten in het rechtsgebied van het hof van beroep te Bergen.

Figuur 2. Gegevens 2006, probatiesector, werksituatie van de justitiabelen in het rechtsgebied van Mons

Gezien de databank van de justitiehuisen onvoldoende informatie van dit type bevat, is het eerder op lokaal niveau dat meer gedetailleerde analyses uitgevoerd moeten worden om het profiel van de justitiabelen die doorverwezen werden naar een specifieke

strafrechtelijke sector, te schetsen. In voorliggend rapport werden dergelijke analyses niet systematisch opgenomen; de doelstelling is immers om aan te geven of en hoe de SIPAR-gegevens zinvol kunnen gebruikt worden voor doeleinden op het vlak van strafrechtelijk beleid. In de toekomst kunnen dergelijke analyses wel lokaal uitgevoerd worden in functie van specifieke onderzoeksvragen.

2.2. De meerderheid van de justitiabelen betrokken bij een gerechtelijk mandaat is 35 jaar of jonger

Vooraf personen van 35 jaar of jonger waren in 2006 betrokken bij een mandaat in de parajustitiële sector (hetzij 63,4 % van alle justitiabelen)²⁸. Opvallend is dat minderjarigen in relatief beperkte mate, maar niettemin significant aanwezig zijn. Voor een deel kan hun aanwezigheid verklaard worden door fouten bij de registratie (een aantal justitiabelen zou jonger dan één jaar zijn). De meerderheid van de geregistreerde minderjarigen blijkt echter 16 jaar of ouder te zijn, en vooral betrokken te zijn bij mandaten in de sector van de werkstraf. Dit is juridisch gezien inderdaad mogelijk binnen de wettelijke bepalingen rond uithandengeving of de leeftijdsdrempel inzake de strafrechtelijke aansprakelijkheid die op het vlak van verkeer 16 jaar bedraagt²⁹ (zie infra, punt 3.3.).

Tabel 4. Gegevens 2006, leeftijdscategorie

<i>Leeftijdscategorie</i>	<i>Aantal justitiabelen</i>	<i>%</i>
0 - 17 jaar	1208	2,1
18 - 25 jaar	18226	31,6
26 - 35 jaar	17099	29,7
36 - 45 jaar	12602	21,9
46 - 55 jaar	5898	10,2
56 jaar en ouder	2584	4,5
Totaal	57617	100

Ontbrekende gegevens : 1035

²⁸ Om een algemeen profiel op te stellen van de justitiabelen die in 2006 betrokken waren bij een gerechtelijk mandaat, werd berekend welke hun leeftijd was op 1 januari 2006. Het was immers niet mogelijk om uit te gaan van hun leeftijd op het ogenblik dat de justitiehuzen de mandaten die op hen betrekking hebben, toegewezen kregen (bij andere analyses wordt hier wel voor geopteerd), gezien het mandaat van sommige justitiabelen reeds voor 2006 aanving.

²⁹ Artikel 36bis van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade preciseert dat de gerechten, bevoegd op grond van het gemene recht, kennis nemen van de vorderingen tegen personen ouder dan zestien jaar en beneden achttien jaar op het ogenblik van de feiten, vervolgd wegens een overtreding inzake het wegverkeer, onopzettelijke doding of onopzettelijk toebrengen van letsel voor zover er samenhang is met een overtreding inzake het wegverkeer of een inbreuk op de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen.

2.3. Hoofdzakelijk mannelijke justitiabelen

De meerderheid van de justitiabelen die in 2006 bij een gerechtelijk mandaat betrokken was, is mannelijk (86,6 %).

Tabel 5. Gegevens 2006, geslacht

<i>Geslacht</i>	<i>Aantal justitiabelen</i>	<i>%</i>
Mannen	50257	86,6
Vrouwen	7801	13,4
Totaal	58058	100

Ontbrekende gegevens: 594

Als we de gegevens inzake geslacht en leeftijd met elkaar kruisen, dan blijkt de aanwezigheid van vrouwen en mannen licht te verschillen naargelang de leeftijdscategorie.

Tabel 6. Gegevens 2006, geslacht per leeftijdscategorie

		<i>0-17 jaar</i>	<i>18-25 jaar</i>	<i>26-35 jaar</i>	<i>36-45 jaar</i>	<i>46-55 jaar</i>	<i>56 jaar en ouder</i>	<i>Totaal</i>
Mannen	N	1129	16413	14573	10442	4959	2204	49720
	% per leeftijdscategorie	2,3	33,0	29,3	21,0	10,0	4,4	100
	% in een leeftijdscategorie	94,0	90,8	86,1	83,7	85,1	86,3	87,1
Vrouwen	N	72,0	1660,0	2356,0	2034,0	868,0	350,0	7340,0
	% per leeftijdscategorie	1,0	22,6	32,1	27,7	11,8	4,8	100
	% in een leeftijdscategorie	6,0	9,2	13,9	16,3	14,9	13,7	12,9
Totaal	N	1201	18073	16929	12476	5827	2554	57060
	% per leeftijdscategorie	2,1	31,6	29,7	21,9	10,2	4,5	100
	% in een leeftijdscategorie	100	100	100	100	100	100	100

Zo blijkt dat vrouwen 16,3 % uitmaken binnen de categorie van 36 tot 45 jaar, terwijl globaal gezien slechts 13,4 % van de justitiabelen die in 2006 betrokken waren bij een gerechtelijk mandaat, vrouw is.

2.4. Vooral justitiabelen die in België geboren zijn

De nationaliteit van de justitiabelen wordt niet systematisch in SIPAR geregistreerd; voor 2006 werd de nationaliteit slechts in 62,3 % van de gevallen genoteerd. De afkomst daarentegen wordt wel geregistreerd aan de hand van twee items: de gemeente en het land waar de justitiabelen geboren zijn. Er werden analyses uitgevoerd met de variabele geboorteland, gezien dit voor 99,5 % van de gegevens gekend is. De grote meerderheid van de justitiabelen blijkt in België geboren te zijn (90,8 %).

Tabel 7. Gegevens 2006, geboorteland

<i>Geboorteland</i>	<i>Aantal justitiabelen</i>	<i>%</i>
België	52983	90,8
Europese Unie	2062	3,5
Andere	3291	5,7
Totaal	58336	100

Ontbrekende gegevens: 316

Het aantal justitiabelen dat in België geboren is, varieert in zeer beperkte mate naargelang de leeftijdscategorie. Zo komen in de categorie van minder dan 18 jaar (92,4 %) en in

deze van 18 tot 25 jaar (92,3 %) net iets meer Belgen voor. Er is geen significant verschil naar geslacht.

3. Profiel van de justitiabelen die in 2006 het voorwerp uitmaakten van een mandaat, per activiteitensector

In dit deel wordt het profiel van de justitiabelen die in 2006 betrokken waren bij een gerechtelijk mandaat per activiteitensector besproken, en dus niet meer in zijn globaliteit, zoals hierboven. Ter herinnering willen we erop wijzen dat de justitiabelen die het voorwerp uitmaakten van minstens één mandaat in twee, drie of vier activiteitensectoren van de justitiehuisen als één teleenheid gerekend worden voor elk van deze sectoren.

3.1. *Selectie van de variabelen die geëxploiteerd kunnen worden voor doeleinden op het vlak van strafrechtelijk beleid*

Zoals we reeds preciseerden, worden drie variabelen bijna systematisch geregistreerd in de databank: het geboorteland, het geslacht en de geboortedatum van de justitiabele. Onderstaande figuur geeft aan dat de geboortedatum minder grondig geregistreerd wordt in de sector van de burgerrechtelijke opdrachten. Terwijl in de andere sectoren het percentage aan geregistreerde gegevens de 99 % overstijgt, gaat het voor burgerrechtelijke opdrachten om slechts 78,1 %. Bovendien blijkt dat één variabele bijna nooit geregistreerd wordt, namelijk de opleiding. In geen enkele activiteitensector wordt de taal uitvoerig geregistreerd. De burgerlijke staat wordt net wat vaker geregistreerd in de sector van de bemiddeling in strafzaken. De beroepssituatie van de justitiabelen wordt in de helft van de gevallen geregistreerd en dit in alle activiteitensectoren, met uitzondering van de burgerrechtelijke opdrachten. Nationaliteit wordt van 34,7 % bij probatie tot 74,6 % bij bemiddeling in strafzaken geregistreerd.

Tabel 8. Gegevens 2006, % van geregistreerde gegevens, per activiteitensector

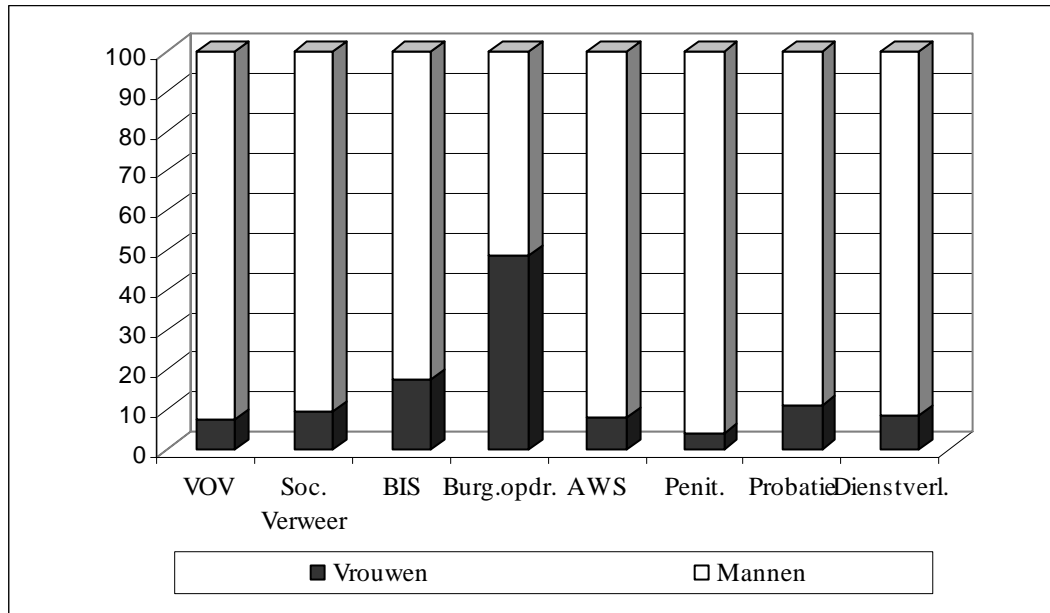
Variabelen	Activiteitensector							
	VOV	Sociaal verweer	Bemiddeling in strafz.	Burgerr.opdrachten	PTA	Pénitentiair	Probatie	Dienstverlening
Geboortedatum	99,8	99,8	99,2	78,1	99,9	99,9	99,8	99,9
Geslacht	98,2	98,5	99,6	99,1	99,2	96,9	99,5	99,9
Taal	32,3	48,4	46,1	42	36	42,6	47,4	49,3
Burgelijke staat	43,4	51	61,3	45,7	42,6	36,3	51	44,4
Beroepssituatie	58,2	70,5	74,9	26,5	63,3	52,5	69,3	70
Opleiding	2,3	3	1	0,9	1	1,4	1,5	1,3
Geboorteland	99,3	99,6	99,5	98,7	99,7	99	99,6	99,8
Nationaliteit	50,9	58,8	74,6	47,7	62,9	51,4	34,7	68,3

Hieruit blijkt dat alleen op basis van de eerste drie variabelen, die hierboven ook vermeld werden bij de analyse van het algemene profiel van de justitiabelen, een profiel van de justitiabelen per activiteitensector kan opgesteld worden. Deze variabelen zijn het geboorteland, het geslacht en de geboortedatum. Andere variabelen kunnen wel gebruikt worden om beperktere analyses binnen een specifieke sector uit te voeren, op voorwaarde dat bepaalde justitiehuisen voldoende gegevens verzamelden.

3.2. Een beperkte vrouwelijke aanwezigheid

In de sector van de burgerrechtelijke opdrachten blijkt de verdeling naar geslacht min of meer evenwichtig te zijn (48,8 % vrouwen en 51,2 % mannen). Merk op dat voor dit type mandaat het de karakteristieken van de aanvrager zijn die geregistreerd worden. Bij strafrechtelijke zaken blijkt de bemiddelingssector de meeste vrouwen te tellen, maar het gaat niettemin om een relatief beperkt percentage (17,8 %). Binnen de probatiesector is 11,3 % van de justitiabelen vrouwelijk; voor penitentiaire zaken – de sector waar het mannelijk aandeel het grootst is – gaat het om 4,2 % vrouwen.

Figuur 3. Gegevens 2006, geslacht per activiteitensector (%)

Het aantal vrouwen dat bij een gerechtelijk mandaat betrokken is, blijkt in de verschillende activiteitensectoren zeer licht te stijgen³⁰.

3.3. Hoofdzakelijk justitiabelen die in België geboren zijn

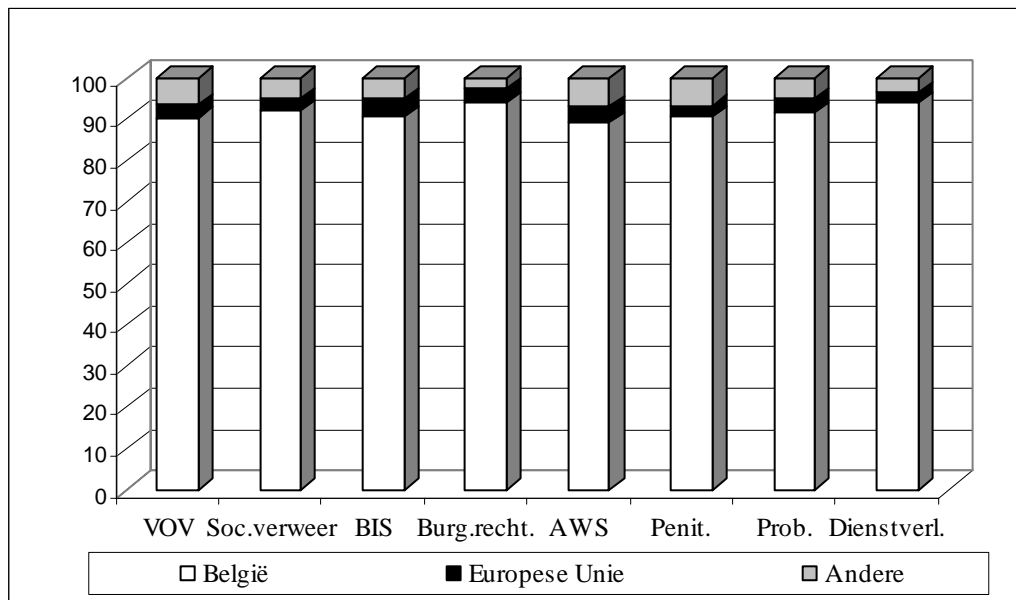
Vooraf in de sector van de werkstraf en bij penitentiaire opdrachten blijken verhoudingsgewijs meer justitiabelen voor te komen die geboren zijn in een land buiten de Europese Unie³¹. In elke sector blijken meer personen geregistreerd te worden die

³⁰ Zie bijvoorbeeld tabel 61 inzake de gegevens voor het jaar 2002, opgesteld door E. Maes. Uit deze tabel blijkt dat in dat jaar een relatief laag aantal vrouwen geregistreerd werd (de gegevens uit die tabel hebben echter wel alleen betrekking op justitiabelen die betrokken waren bij een begeleidingsmandaat, en niet bij een enquêtemandaat) (E. MAES, "Vijf jaar justitiehuisen. Enkele cijfers over de werking van de justitiehuisen tijdens de periode 1999-2002", *op. cit.*, p. 106).

³¹ De analyse maakt een onderscheid tussen justitiabelen die wel en niet geboren zijn in een land dat momenteel lid is van de Europese Unie. Dit betekent dat vertrokken wordt van een fictieve situatie. Het is immers op basis van de huidige geopolitieke situatie dat bepaald wordt of het geboorteland van de justitiabele op het moment dat hij geboren werd al dan niet deel uitmaakte van de Europese Unie. De

geboren zijn in een land buiten de Europese Unie dan personen die geboren zijn in een lidstaat van de Europese Unie, België niet inbegrepen. Over het algemeen zijn personen die in het buitenland geboren zijn echter in de minderheid: min of meer 90 % van de personen is in België geboren is, en dit in elke sector. In de sector van de dienstverlening is dit percentage het hoogste (94,1 %), gevolgd door de sector van de burgerrechtelijke opdrachten (93,9 %).

Figuur 4. Gegevens 2006, geboorteland per activiteitensector (%)

3.4. Globaal gezien een jonge populatie

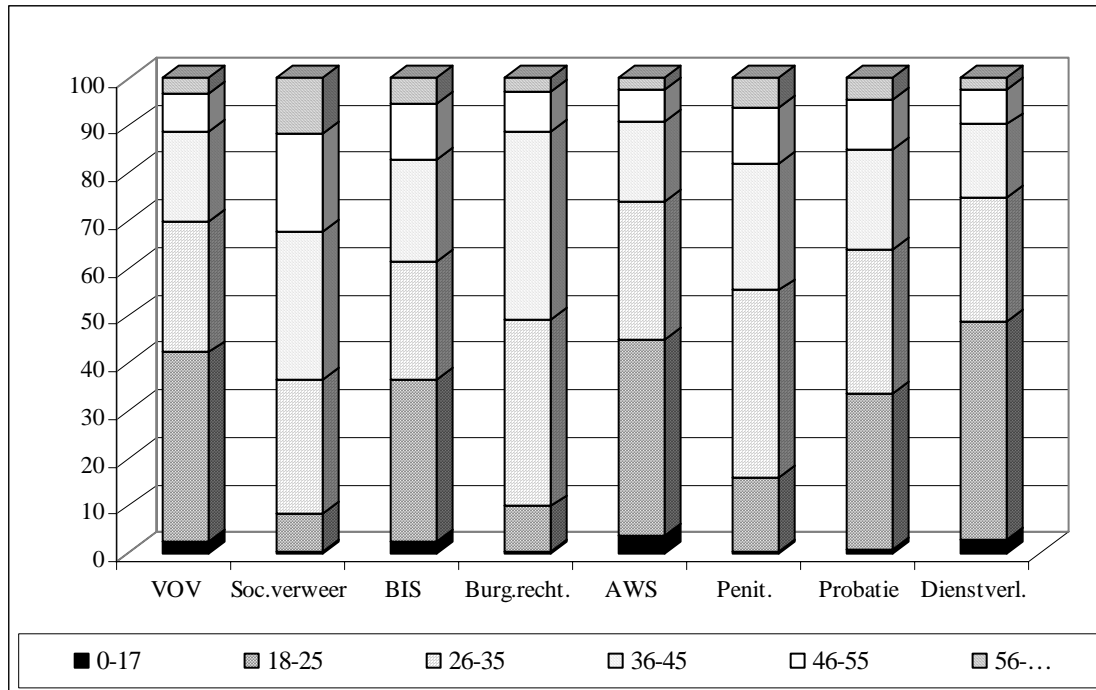
Hoewel globaal gezien de meeste justitiabelen die in 2006 betrokken waren bij een gerechtelijk mandaat 35 jaar of jonger waren³², wijst onderstaande figuur toch op een aantal bijzonderheden. Zo blijkt de meerderheid van de justitiabelen in de sector van het sociaal verweer 36 jaar en ouder te zijn. Dat het sociaal verweer zich hierdoor onderscheidt van de andere sectoren, bleek reeds uit de data-analyses voor het jaar 2005³³. Jongeren van 25 jaar en jonger blijken dan weer vooral aanwezig te zijn in de sector van de probatie (33,3 %), de bemiddeling in strafzaken (36,5 %), de alternatieven voor de voorlopige hechtenis (42,5 %), de autonome werkstraf (45 %) en de dienstverlening (48,5 %). Binnen de penitentiaire sector is de categorie van 26 tot 45 jaar het grootste (66,1 %); deze categorie omvat 79,1 % van de justitiabelen die betrokken zijn bij burgerrechtelijke opdrachten.

Europese grenzen hebben echter regelmatig te maken met geopolitieke evoluties, zoals nog recentelijk het geval was bij de toetreding van Hongarije tot de Europese Unie. De analyse van 2006 beschouwt de personen die geboren zijn in Roemenië en Bulgarije dan ook niet als personen die geboren zijn in een land dat deel uitmaakt van de Europese Unie, gezien deze landen pas op 1 januari 2007 toetraden tot de Unie.

³² Ter herinnering: de leeftijd van de justitiabelen is in voorliggende analyses berekend op 1 januari 2006.

³³ A. JONCKHEERE, C. VANNESTE (prom.), *Onderzoek met betrekking tot de wetenschappelijke exploitatie van het gegevensbestand betreffende de Justitiehuzen (SIPAR), Eerste rapport, op. cit., p.44.*

Figuur 5. Gegevens 2006, leeftijdscategorie per activiteitensector (%)

Het aantal minderjarigen ligt verhoudingsgewijs hoger in de sector van de werkstraf: 602 minderjarigen zouden in 2006 betrokken geweest zijn bij een gerechtelijk mandaat, en dit op een totaal van 16.190 justitiabelen van wie de geboortedatum geregistreerd werd, hetzij 3,7 %. Echter, in 31 gevallen blijkt sprake te zijn van een registratiefout; in die gevallen staat immers geregistreerd dat de justitiabelen 15 jaar en jonger zijn. Van de overige 571 minderjarigen was 23,4 % op 1 januari 2006 16 jaar en 76,9 % 17 jaar³⁴.

Voor 551 van deze 571 minderjarigen werd geregistreerd welke feiten aanleiding gaven tot een gerechtelijk mandaat in de sector van de werkstraf. Zo is bijna systematisch sprake van een verkeersinbreuk³⁵ (512 minderjarigen – hetzij 92,9 % – zijn betrokken bij minstens één verkeersinbreuk, 24 – hetzij nauwelijks 4,4 % – bij minstens één inbreuk tegen goederen, 12 bij een inbreuk tegen personen, 2 bij een inbreuk inzake drugs en 1 bij een misdrijf in de familiale sfeer).

³⁴ Hetzij respectievelijk 132 minderjarigen van 16 jaar en 439 van 17 jaar.

³⁵ Ter herinnering: waarschijnlijk kan dit verklaard worden door het feit dat de strafrechtelijke aansprakelijkheid op het vlak van verkeer op 16 jaar is vastgelegd (zie hierboven, punt 2.2.).

Hoofdstuk 2. De mandaten uitgevoerd in 2006 binnen de justitiehuizen

In dit tweede hoofdstuk worden de data-analyses inzake de gerechtelijke mandaten die in 2006 binnen de justitiehuizen uitgevoerd werden, voorgesteld. Zoals hierboven reeds gepreciseerd werd, gaat het in een eerste fase om globale analyses. Deze globale analyses worden naderhand verder uitgewerkt om op die manier lokale bijzonderheden of specificiteiten binnen de verschillende activiteitensectoren van de justitiehuizen te benadrukken. Bij deze oefening wordt geen exhaustiviteit nagestreefd: het is veeleer de bedoeling om het potentieel van de SIPAR-databank in de verf te zetten aan de hand van een transversale analyse van de verschillende activiteitensectoren. In functie van specifieke onderzoeksvragen kunnen dan binnen elke activiteitensector verdere analyses uitgevoerd worden. Zo zouden bijvoorbeeld in de sector van de bemiddeling in strafzaken de voorwaarden die de dader moet respecteren verder kunnen onderzocht worden. Deze voorwaarden worden ofwel in het begin door de parketmagistraat voorgesteld, ofwel in het proces-verbaal van de hoorzitting van de bemiddeling of in de overeenkomst tussen dader en slachtoffer vermeld; in principe worden alleen deze laatste momenteel opgenomen in de statistieken van het Directoraat-Generaal Justitiehuizen³⁶. Ook de sector van de werkstraf kan verder onderzocht worden; zo zou het aantal opgelegde uren per mandaterende autoriteit bekeken kunnen worden. Het is zeker zinvol om voor elke activiteitensector de SIPAR-data verder te analyseren. Omdat deze informatie zo omvangrijk is, zien we ons echter genooddaakt om het aantal analyses van die aard voorlopig beperkt te houden.

Bovendien valt op te merken dat twee activiteitensectoren in deze fase nog niet geanalyseerd konden worden: de sector van het slachtofferonthaal, waarvoor een aparte toepassing, SOSIP, sinds 1 januari 2007 algemeen in gebruik is, en de sector van de eerstelijnsbijstand, waarvoor de interventies van de justitieassistenten pas sinds 1 januari 2008 geregistreerd worden.

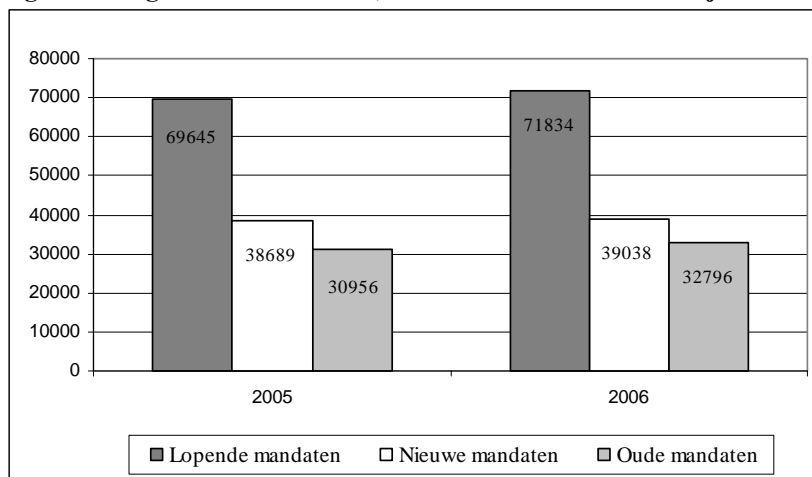
Ten slotte dienen we te benadrukken dat de justitiehuizen sinds september 2007 ook bevoegd zijn voor elektronisch toezicht. Voor het jaar 2007 zal dan ook de informatie die op dat domein beschikbaar wordt, geanalyseerd moeten worden.

³⁶ *Technisch handboek en vademecum SIPAR*, 21 december 2007, p. 41.

1. Globaal overzicht van de mandaten in 2006 uitgevoerd

Uit de analyse van de SIPAR-gegevens blijkt dat de justitiehuizen in de loop van het jaar 2006 39.038 nieuwe gerechtelijke mandaten toegewezen kregen. Als hierbij de mandaten gevoegd worden die reeds voorheen toegekend werden maar nog steeds in uitvoering waren tijdens deze periode, dan blijkt dat de justitieassistenten in 2006 71.834 mandaten uitvoerden³⁷. Hierbij is een lichte stijging merkbaar in vergelijking met de gegevens die geregistreerd werden voor het jaar 2005 (ter herinnering: dit was het eerste jaar dat de mandaten verplicht in SIPAR geregistreerd moesten worden), toen 69.645 mandaten genoteerd werden, waarvan 38.689 nieuwe mandaten³⁸.

Figuur 6. Gegevens 2005 en 2006, aantal mandaten binnen de justitiehuizen

2. Maandelijks verdeling van de nieuwe mandaten in 2006

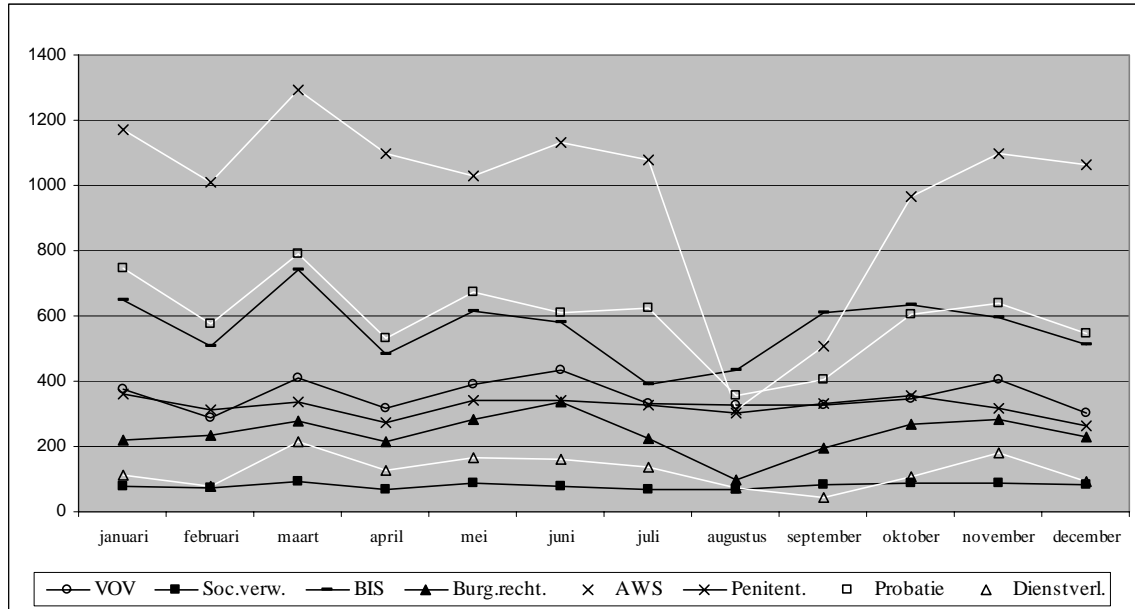
Onderstaande figuur geeft de maandelijkse flux van de mandaten die in 2006 nieuw waren, weer; het gerechtelijk verloop blijkt duidelijk een impact te hebben op bepaalde activiteitensectoren van de justitiehuizen. Het zijn in het bijzonder de aanvragen inzake de werkstraf die in de zomer een zekere daling kennen; zo werden in augustus 2006 314 nieuw geregistreerde aanvragen genoteerd, in vergelijking met 1.293 in maart, de maand waarin dat jaar de meeste aanvragen op dat domein ingediend werden. Ook in de sector van de probatie en de burgerrechtelijke opdrachten blijken de activiteiten af te nemen in de loop van de zomer. Globaal gezien is maart de drukste maand (met 4.158

³⁷ Deze 71.834 mandaten hebben echter geen betrekking op evenveel justitiabelen; eenzelfde persoon kan immers het voorwerp uitmaken van één of meerdere mandaten die tijdens eenzelfde periode lopen. In 2006 maakten dan ook 58.652 personen het voorwerp uit van een gerechtelijk mandaat dat binnen een justitiehuis uitgevoerd werd (zie hoofdstuk 1).

³⁸ De eerste twee jaren dat de gerechtelijke mandaten verplicht in SIPAR geregistreerd werden, kunnen slechts met de nodige voorzichtigheid vergeleken worden. Het valt immers niet uit te sluiten dat de registratiepraktijk veranderde na een periode van aanpassing.

nieuwe mandaten die aan de justitiehuisen toevertrouwd werden) en augustus de kalmste maand (met 1.976 nieuwe mandaten).

Figuur 7. Gegevens 2006, maandelijkse spreiding van de nieuwe mandaten, per sector

3. Verdeling van de mandaten, per activiteitensector

Alvorens in te gaan op de verdeling van de mandaten per activiteitensector, willen we wijzen op een methodologisch probleem. Tot juli 2006 kon de activiteitensector van het mandaat geregistreerd worden in twee afzonderlijke velden: ‘mandaatgroep’ en ‘sector’. Al naargelang het veld dat gekozen werd, leverden de analyses licht verschillende resultaten op. Sinds juli 2006 kan niet langer meer tussen twee velden gekozen worden en moet de activiteitensector steeds in ‘mandaatgroep’ geregistreerd worden. De analyses die hierna voorgesteld worden, zijn gebaseerd op het veld ‘mandaatgroep’, wat beter aansluit bij de instructies die de justitieassistenten krijgen³⁹.

In 2006 werd het grootste aantal mandaten uitgevoerd in de sector van de werkstraf (26,1 % van de lopende mandaten heeft daar betrekking op), op de voet gevolgd door de probatiesector (25,2 % van de mandaten). Als alleen gekeken wordt naar de mandaten die in 2006 nieuw zijn toegekend aan de justitiehuisen, dan blijkt de werkstraf de belangrijkste activiteitensector van de justitiehuisen te zijn (30,1 % van de nieuwe mandaten⁴⁰), gevolgd door de probatiesector (18,2 %) en de sector van bemiddeling in strafzaken (17,3 %). Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verdeling van de

³⁹ Deze methodologische precisering is wel degelijk van belang in die mate dat analyses die uitgevoerd worden op een gelijkaardige extractie tot licht verschillende resultaten zouden kunnen leiden, al naargelang het registratieveld waarop de analyses uitgevoerd worden.

⁴⁰ 29,7 % in 2005.

nieuwe mandaten per activiteitensector, in de loop van de jaren 2005 en 2006. Er bestaan echter bepaalde praktijken die ervoor zorgen dat de verdeling tussen de activiteitensectoren niet steeds eenvoudig vast te stellen is. Zo zouden bepaalde magistraten bij het aanvragen van een enquête niet steeds preciseren of het gaat om een enquête met het oog op een probatiemaatregel of een werkstraf. Ingeval een dergelijke aanvraag niet verder gespecificeerd wordt, dienen de justitieassistenten of de administratieve assistenten zelf te beslissen onder welk type van mandaat ze deze opdracht registreren. Hetzelfde probleem stelt zich wanneer een magistraat justitiehuisen mandateert in het kader van verschillende opdrachten. Op het vlak van probatie bijvoorbeeld kan de mandaterende autoriteit de justitieassistenten een enquête laten uitvoeren om tegelijkertijd een probatiemaatregel én een werkstraf te evalueren⁴¹. Zou het niet beter zijn om een specifiek registratieveld “Meervoudige aanvraag” te voorzien zodat dergelijke praktijken duidelijker naar voren komen?⁴²

Tabel 9. Overzicht van de nieuwe mandaten 2005 en 2006 volgens activiteitensector

Activiteitensector	Aantal nieuwe mandaten 2006	%	Aantal nieuwe mandaten 2005	%
Werkstraf	11762	30,1	11494	29,7
Probatie	7094	18,2	7906	20,4
Bemiddeling in strafzaken	6754	17,3	6331	16,4
Vrijheid onder voorwaarden	4259	10,9	3831	9,9
Penitentiair	3867	9,9	4035	10,4
Burgerrechtelijke opdrachten	2859	7,3	3073	7,9
Dienstverlening	1490	3,8	1040	2,7
Sociaal Verweer	953	2,4	979	2,5
Totaal	39038	100	38689	100

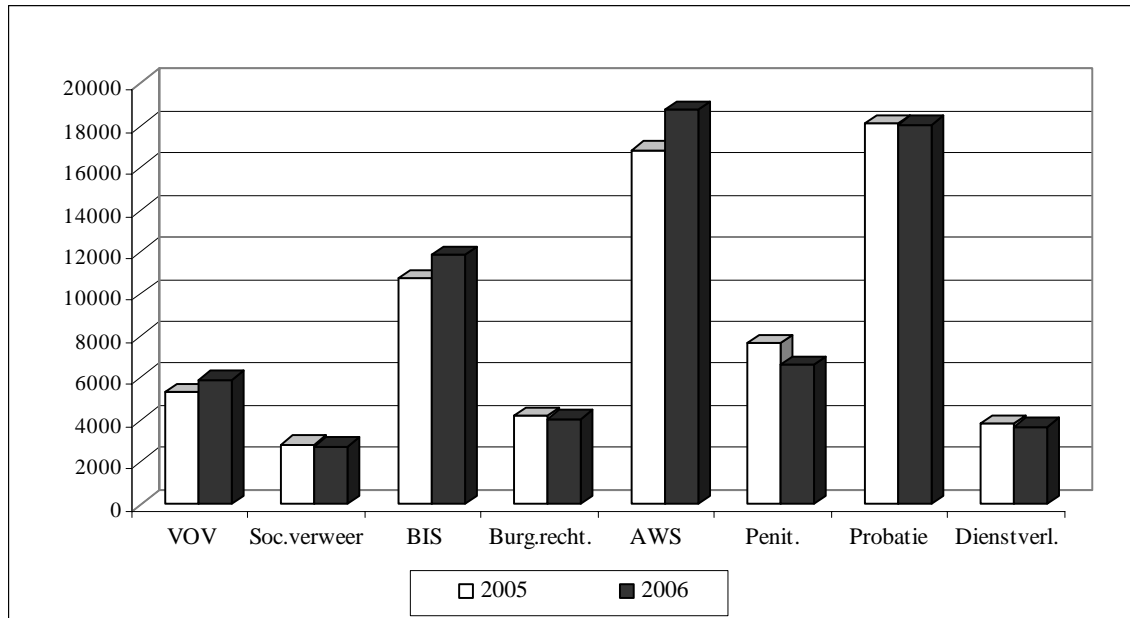
Onderstaande figuur geeft per activiteitensector weer hoe het aantal nieuwe mandaten dat van 2005 tot 2006 toevertrouwd werd aan de justitiehuisen, evolueerde. Daar waar voor de sectoren van de bemiddeling en de werkstraf een lichte stijging kan vastgesteld worden, is dat niet het geval voor de probatiesector⁴³. Onder “dienstverlening” staan echter wel hoofdzakelijk vormingsmandaten geregistreerd die opgelegd werden in het kader van een probatie, en deze sector kent een toenemend aantal nieuwe mandaten.

⁴¹ Dit knelpunt werd aangehaald tijdens de officiële slotsessie van de BPR van de justitiehuisen op 24 april 2008.

⁴² Vanzelfsprekend dient vooreerst het bestaan – of zelfs de legitimiteit – van dergelijke praktijken in vraag gesteld te worden.

⁴³ Wat de sector van de bemiddeling in strafzaken betreft, moet benadrukt worden dat de lichte stijging van het aantal nieuwe mandaten voorafgegaan werd door een daling van 7.060 naar 6.583 nieuwe mandaten in de jaren 1998 en 1999 (T. Goosen, “Bemiddeling in strafzaken. Theorie en praktijk in 1999”, *Panopticon*, 2001, n° 5, pp. 447-460; K. Beyens, “Strafuitvoering en justitiële hulpverlening”, *Panopticon*, 2002, p. 70). De dalende tendens kwam tot een einde in 2002; het jaarlijkse activiteitenrapport van de justitiehuisen meldt voor dat jaar 6.084 nieuwe dossiers. In 2003 waren er 6.107 nieuwe dossiers (zie activiteitenrapport van de justitiehuisen voor het jaar 2003) en de stijging zette zich in 2004 verder met 6.221 nieuwe dossiers (zie rapport voor het jaar 2004). De gegevens voor de jaren 2005 en 2006 bevestigen met respectievelijk 6.331 en 6.754 nieuwe mandaten deze tendens.

Figuur 8. Gegevens 2006, nieuwe mandaten, per activiteitensector

4. De duur van de aanhangmaking bij de justitiehuisen

Bij de analyses van de SIPAR-dataextracties wordt rekening gehouden met het moment waarop de justitiehuisen de mandaten ontvingen. De datum waarop de justitiehuisen voor deze mandaten verantwoordelijk werden, vormt dan ook het vertrekpunt. In SIPAR worden echter ook andere data geregistreerd, zoals de datum waarop de mandaterende autoriteit besliste om de parajustitiële sector te vatten. Het informaticasysteem vermeldt deze als 'begindatum': "Dit is de datum van het vonnis, de datum van de beschikking, de datum van de aanvraag van de enquête, de datum waarop de procureur des Konings het dossier overmaakt aan de justitieassistent, ... Ook bij een transfer vanuit een ander justitiehuis wordt de oorspronkelijke begindatum behouden. Dit veld moet steeds ingevuld worden. De begindatum is niet noodzakelijk de datum dat de termijn begint te lopen. Bijvoorbeeld: de begindatum VI is de datum van de beslissing, maar de termijn begint te lopen op het moment dat de betrokkene effectief in vrijheid wordt gesteld. De begindatum ET is eveneens de datum van de beslissing, maar de proeftermijn begint te lopen vanaf het moment dat de enkelband wordt aangedaan" (uittreksel uit de Technische handleiding en vademecum van 21 december 2007, pp. 23-24).

Op basis van de informatie die in SIPAR geregistreerd wordt, kan dan ook geanalyseerd worden hoeveel tijd verloopt tussen het moment waarop de gerechtelijke autoriteit die het mandaat opdraagt, beslist om een beroep te doen op de parajustitiële sector en het moment waarop het mandaat effectief ontvangen wordt door de justitiehuisen. Hieronder worden de analyseresultaten voorgesteld. Vervolgens wordt ingegaan op de duur van de uitvoering van de mandaten, namelijk de tijd die verstrijkt tussen het moment waarop het

mandaat ontvangen wordt door de justitiehuizen en het moment waarop het afgesloten wordt.

4.1. Algemeen overzicht van de duur van de aanhangigmaking bij de justitiehuizen

Eerst moet opgemerkt worden dat de gegevensregistratie een aantal incoherenties inhoudt, die aan het licht kwamen toen we onderzochten hoe lang de aanhangigmaking bij de justitiehuizen duurt. Het is inderdaad zo dat bij 1.786 mandaten, hetzij 2,5 % van het totale aantal mandaten dat in 2006 in uitvoering was, de datum waarop de gerechtelijke autoriteit besliste om de parajustitiële sector te vatten zich situeert na de datum waarop het mandaat door een justitiehuis ontvangen werd. Om de analyse te vereenvoudigen, gaan we ervan uit dat deze gegevens ontbreken. Als we alleen maar rekening houden met de nieuwe mandaten die in 2006 aan de parajustitiële sector toevertrouwd werden, daalt dit percentage ontbrekende mandaten trouwens tot 2,2 %, hetzij 847 op 39.038 mandaten.

Wat betreft de tijd die verloopt tussen het moment waarop de mandaterende autoriteit een beslissing neemt en het moment waarop het justitiehuis het mandaat ontvangt, blijkt voor het jaar 2006 11 % van de nieuwe mandaten op de dag zelf, 37,9 % binnen de 5 dagen en 50,3 % binnen de 10 dagen op de justitiehuizen aan te komen. Na drie maanden is meer dan 90 % van de mandaten aangekomen op de justitiehuizen. Opvallend is dat volgens SIPAR 605 mandaten, hetzij 1,6 % van de nieuwe mandaten van 2006, pas meer dan een jaar na de beslissing van de gerechtelijke autoriteit die het mandaat opdroeg, aankwam op de justitiehuizen. Zoals uit wat volgt zal blijken, komt meer dan de helft van deze mandaten uit de probatiesector.

Tabel 10. Gegevens 2006, nieuwe mandaten, duur tussen de datum waarop de mandaterende autoriteit beslist om de parajustitiële sector te vatten en de datum waarop het mandaat effectief ontvangen wordt door de justitiehuizen

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>	<i>gecumuleerd %</i>
0 dag	4207	11,0	11,0
1 dag	2747	7,2	18,2
2 dagen	1978	5,2	23,4
3 dagen	1965	5,1	28,5
4 dagen	1835	4,8	33,3
5 dagen	1735	4,5	37,9
6-10 dagen	4747	12,4	50,3
11-15 dagen	1778	4,7	55,0
16-20 dagen	860	2,3	57,2
21-30 dagen	5298	13,9	71,1
31-40 dagen	4669	12,2	83,3
41-50 dagen	1856	4,9	88,2
51-60 dagen	842	2,2	90,4
61-90 dagen	1414	3,7	94,1
91-120 dagen	714	1,9	96,0
121-150 dagen	258	0,7	96,6
151-180 dagen	177	0,5	97,1
181-210 dagen	144	0,4	97,5
211-240 dagen	99	0,3	97,7
241-270 dagen	92	0,2	98,0
271-300 dagen	58	0,2	98,1
301-330 dagen	49	0,1	98,2
331-365 dagen	64	0,2	98,4
1-2 jaren	337	0,9	99,3
2 jaren en meer	268	0,7	100,0
Totaal	38191	100	
<i>Ontbrekende gegevens</i>	847		
Totaal	39038		

4.2. *Overzicht van de duur van de aanhangigmaking bij de justitiehuizen, per activiteitssector*

De duur van de aanhangigmaking bij de justitiehuizen blijkt sterk te verschillen naargelang de sector. Vanzelfsprekend heeft dit te maken met de aard van het mandaat (een enquêtemandaat met het oog op een invrijheidstelling onder voorwaarden bij een persoon die in voorlopige hechtenis zit vraagt bijvoorbeeld om enige spoed), van de wijze waarop de gerechtelijke autoriteit de beslissing overmaakt (in de penitentiaire sector worden bepaalde vragen om een enquête met het oog op penitentiair verlof per fax doorgegeven) of zelfs van de nabijheid van de justitieassistenten ten opzichte van de mandaterende autoriteit (bij bemiddeling in strafzaken blijkt 33,2 % van de mandaten de dag zelf dat de magistraat een beslissing neemt, toevertrouwd te worden aan de justitiehuizen: hier kan de hypothese geformuleerd worden dat deze snelle overdracht deels te verklaren valt door het feit dat bepaalde justitieassistenten belast met bemiddeling in strafzaken, gehuisvest zijn in de bureaus van de parketten en zich dus geografisch gezien in de nabijheid van de magistraten bevinden).

In annex 2 worden de gegevens over de duur van de aanhangigmaking per sector voorgesteld. Zo blijkt dat globaal genomen voor 89,2 % van de mandaten uit de sector van de alternatieven voor de voorlopige hechtenis, de duur van de aanhangigmaking bij de justitiehuisen maximum 10 dagen bedraagt; in de sector van de werkstraf werd slechts 16,1 % van de mandaten binnen die termijn overgemaakt.

Wanneer de resultaten verder bekeken worden volgens het subtype van mandaten, dan blijkt bijvoorbeeld ook dat 50 % van de enquêtes met het oog op een alternatief voor de voorlopige hechtenis de dag zelf dat de mandaterende autoriteit de beslissing nam, bij de justitiehuisen aankomt; bij een begeleiding gaat het slechts om 8,7 %. Ook bij de alternatieven voor de voorlopige hechtenis komt 92,7 % van de enquêtevragen binnen de vijf dagen na de beslissing van de magistraat toe op de justitiehuisen, terwijl bij begeleidingen het slechts 72,4 % betreft. Voor de werkstraf worden nog lagere percentages opgetekend: slechts 10,4 % van de enquêtevragen komt de dag zelf van de beslissing toe op de justitiehuisen en 53,9 % binnen de vijf dagen. De laagste cijfers worden genoteerd voor de begeleiding van de werkstraf: slechts 9,2 % van de mandaten komt binnen de 20 dagen na de veroordeling toe op de justitiehuisen.

Voor de probatiesector valt op dat bij de mandaten die meer dan drie maanden na de beslissing van de gerechtelijke autoriteit op een justitiehuis aankwamen, sommige (316) pas meer dan een jaar na deze beslissing toekwamen. Dit doet *a priori* vragen rijzen bij de opvolging die de griffies en/of de probatiecommissies dienen te verzekeren. Van zodra een rechterlijke beslissing een probatiemaatregel gelast, heeft de griffier immers in principe 24 uur de tijd vanaf het moment dat dit vonnis of arrest in kracht van gewijsde is gegaan⁴⁴ om een afschrift ervan over te maken aan de voorzitter van de bevoegde probatiecommissie. Vervolgens mag opnieuw een maximale termijn van 24 uur verstrijken tussen het moment waarop de probatiecommissie de rechterlijke beslissing ontvangt en het moment waarop ze deze overmaakt aan het justitiehuis van het arrondissement⁴⁵. Het gaat opnieuw om een problematiek die verder zou moeten uitgediept worden, op basis van de eerste bevindingen die SIPAR aan het licht bracht.

Meer in het algemeen zouden alle analyses die hierboven besproken werden, nog verder uitgewerkt kunnen worden, en op die manier kunnen bijdragen tot de opvolging van een strafrechtelijk beleid waarin de snellere afhandeling van strafzaken en burgerrechtelijke zaken centraal staat. Zo geven dergelijke analyses eerst en vooral een idee van de termijn binnen welke de justitiehuisen gevat worden voor de zaken die ze opvolgen. Ook kunnen ze de impact van eventuele maatregelen die erop gericht zijn de termijn van de overdracht te reduceren, helpen evalueren. Daarnaast kan bekeken worden hoeveel tijd nodig is om een justitieassistent effectief een mandaat op te dragen, wat varieert in functie van interne organisatorische problemen bij de justitiehuisen of het lokale fenomeen van wachtlijsten. Wanneer de duurtijd bekeken wordt ten slotte, zouden de analyses moeten toegespitst

⁴⁴ Een beslissing gaat in kracht van gewijsde van zodra ze niet meer vatbaar is voor verzet of hoger beroep, behalve bij de uitzonderingen voorzien door de wet en onverminderd de gevolgen van de buitengewone rechtsmiddelen (artikel 28 van het Gerechtelijk Wetboek).

⁴⁵ Artikel 11 van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie.

worden op de tijd die de uitvoering van de mandaten in beslag neemt, zoals we hierna ook bespreken.

5. De aard van de mandaten

Het werk van de justitieassistenten verschilt naargelang de aard van de mandaten die hun toevertrouwd worden. In wat volgt analyseren we dit in twee fases: eerst wordt de aard van de mandaten globaal geanalyseerd en daarna wordt een meer gedetailleerde analyse gemaakt van elke activiteitensector apart.

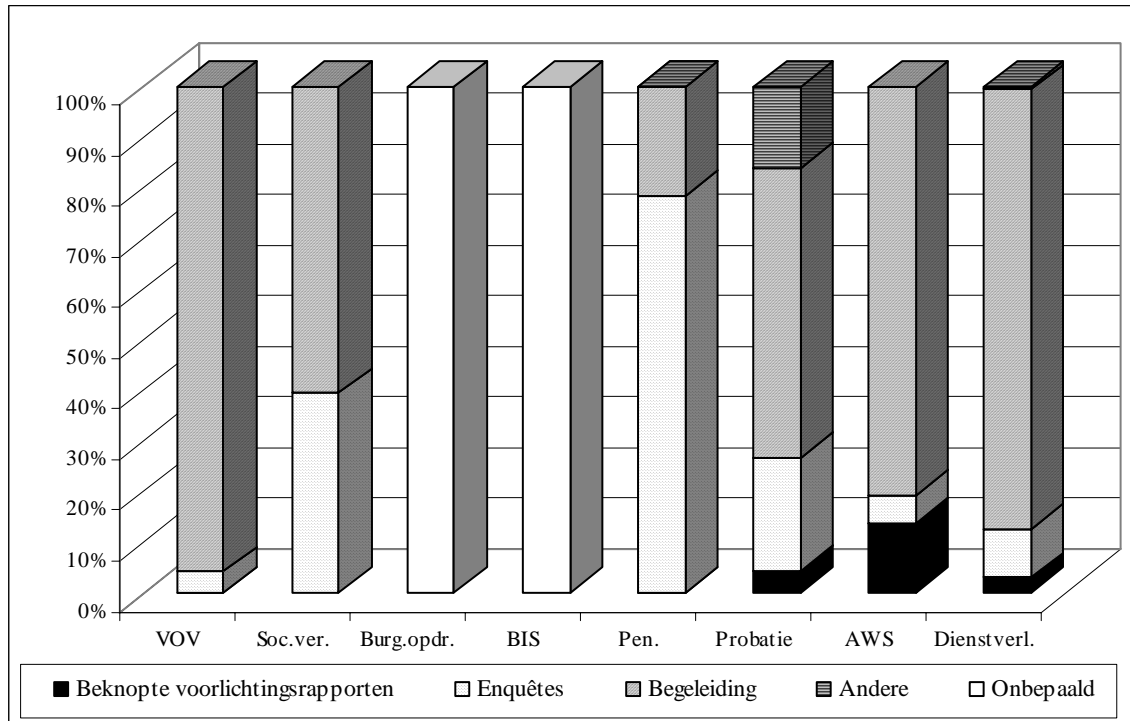
5.1. Algemene voorstelling van de aard van de mandaten

De tijd die justitieassistenten investeren in de opdrachten die hun toevertrouwd worden, verschilt sterk naargelang het gaat om mandaten inzake enquêtes of beknopte voorlichtingsrapporten dan wel om mandaten inzake een begeleiding of opvolging, die zich over meerdere maanden of zelfs jaren kunnen uitstrekken. Voor het jaar 2006 blijkt uit de SIPAR-gegevens dat de meerderheid van de lopende mandaten betrekking had op *de opvolging of de begeleiding van justitiabelen* (45.541 mandaten, hetzij 63,4 % van het totale aantal mandaten), terwijl de overige mandaten de uitvoering van enquêtes of van beknopte voorlichtingsrapporten, burgerrechtelijke opdrachten of bemiddeling in strafzaken betroffen⁴⁶. Ingeval echter gekeken wordt naar het aantal mandaten dat tijdens een bepaalde periode of op een bepaalde datum liep (analyse in termen van *stocks*), dan kan het effect van de duur van de mandaten – vooral in termen van werklust – in kaart gebracht worden, wat niet mogelijk is indien alleen maar de nieuwe mandaten die toevertrouwd werden aan de justitiehuisen tijdens een bepaalde tijdsperiode bekeken worden (analyse in termen van *flux*). Als we alleen naar deze nieuwe mandaten kijken, dan blijkt dat de mandaten inzake een begeleiding of opvolging globaal gezien nog steeds de bovenhand hebben, zij het in mindere mate (52 %, hetzij 20.322 mandaten van de 39.038 nieuwe mandaten in 2006).

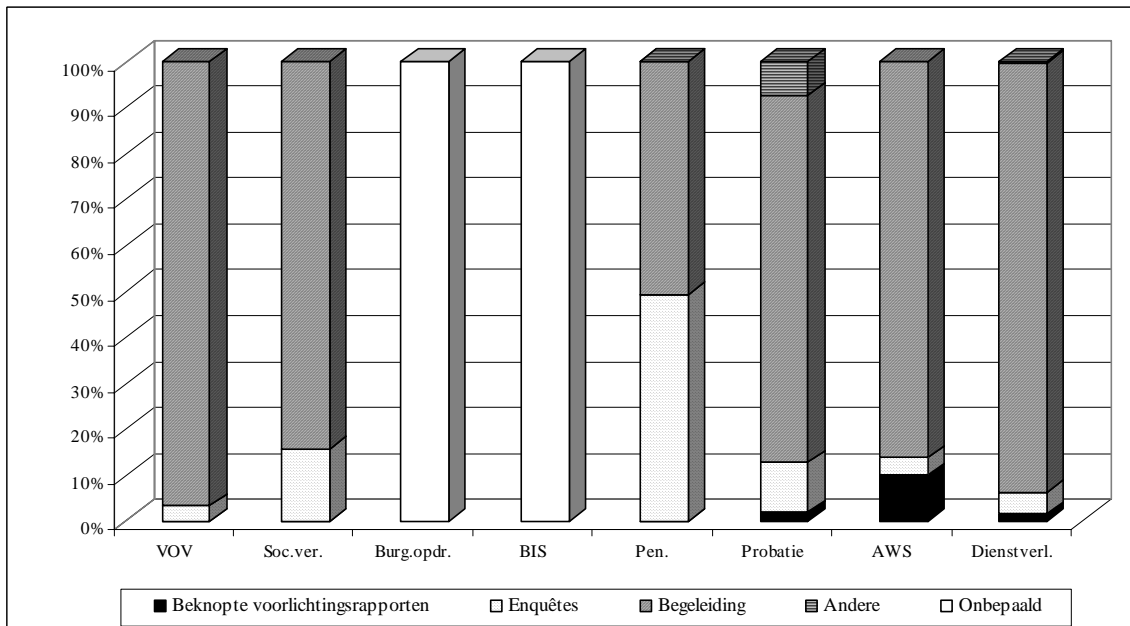
Dankzij de SIPAR-databank kan per activiteitensector het aantal vragen om enquêtes of beknopte voorlichtingsrapporten bij begeleidings- of opvolgingsmandaten ingeschat worden, zowel in termen van *flux* als *stocks*.

⁴⁶ In SIPAR worden sociale enquêtes die uitgevoerd zijn in het kader van bemiddeling in strafzaken niet als afzonderlijke mandaten geregistreerd.

Figuur 9. Gegevens 2006, aard van de nieuwe mandaten, per activiteitensector

Figuur 10. Gegevens 2006, aard van de lopende mandaten, per activiteitensector

De eerste figuur heeft uitsluitend betrekking op de nieuwe mandaten die in 2006 toevertrouwd werden aan de justitiehuzen, terwijl de tweede het totale aantal mandaten aangeeft dat in 2006 in uitvoering was. Beide figuren maken duidelijk welk effect de duur van de mandaten inzake een begeleiding of opvolging heeft in de sectoren van het sociaal

verweer, de penitentiaire sector en de probatiesector. In de sector van de werkstraf is dit effect nauwelijks merkbaar, gezien de uitvoeringstermijn van deze straf in principe vastgesteld is op 12 maanden.

De tabel in annex 3 geeft een overzicht van de gegevens voor het totale aantal *lopende mandaten* in 2006, per activiteitensector. Annex 4 preciseert de aard van de *nieuwe mandaten* in 2006.

5.2. De aard van de mandaten per activiteitensector

In het vorige punt werden bepaalde subtypes van mandaten gegroepeerd om zo de activiteitensectoren met elkaar te kunnen vergelijken. In wat volgt wordt elk van deze sectoren in detail geanalyseerd zodat de verschillende subtypes van mandaten onderscheiden kunnen worden. De analyse heeft betrekking op de *nieuwe mandaten* die in 2006 aan de justitiehuisen toevertrouwd werden. We herinneren eraan dat voor bemiddeling in strafzaken geen subtypes van mandaten onderscheiden dienen te worden; elk mandaat wordt in de informaticatoepassing geregistreerd als zijnde van dezelfde aard. Wat de enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten betreft, moet opgemerkt worden dat de gegevens die in SIPAR geregistreerd worden waarschijnlijk geen strikte weergave van de realiteit vormen. Dit is vooral te wijten aan het feit dat bepaalde magistraten de aard van het mandaat niet preciseren (enquête of beknopt voorlichtingsrapport), wat maakt dat de justitieassistenten de vraag van de mandaterende autoriteit zelf moeten interpreteren en vervolgens in de gepaste categorie registreren.

➤ De werkstraf

Voor de sector van de werkstraf kunnen niet alleen de mandaten inzake enquêtes en/of beknopte voorlichtingsrapporten onderscheiden worden van de opvolgingsmandaten, maar is het ook mogelijk om de werkstraffen die uitgesproken werden met uitstel te onderscheiden van deze die uitgesproken werden zonder uitstel. Van het totale aantal mandaten dat betrekking heeft op de opvolging van een werkstraf (N = 9500), blijkt bij 12,8 % rekening gehouden te moeten worden met een uitstel, eventueel samen met probatievoorwaarden. De interventies van justitieassistenten zijn in dergelijke gevallen uiteenlopend, gezien de opvolging van het deel van de werkstraf dat effectief is, kan samengaan met een begeleiding voor het deel van de straf dat met uitstel werd uitgesproken.

Tabel 11. Gegevens 2006, werkstraf, aard van de nieuwe mandaten

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
Opvolging	8280	70,4
Beknopte voorlichtingsrapporten	1632	13,9
Opvolging (werkstraf met uitstel)	1220	10,4
Enquête	630	5,4
Totaal	11762	100

➤ Het sociaal verweer

Onderstaande tabel geeft aan welke types van enquête aan de justitieassistenten gevraagd kunnen worden in de sector van het sociaal verweer. Op het vlak van begeleidingen stellen we, net als voor het jaar 2005, een onderscheid vast tussen de invrijheidstelling op proef en de voorlopige invrijheidstelling⁴⁷.

Tabel 12. Gegevens 2006, sociaal verweer, aard van de nieuwe mandaten

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
Begeleiding van een geïnterneerde vrij op proef	441	46,3
Enquête over een voorstel van verlof en/of reïntegratie	158	16,6
Begeleiding van een geïnterneerde in voorlopige invrijheidstelling	136	14,3
Enquête over een andere specifieke vraag	87	9,1
Enquête over de evaluatie van een verlof en/of een reïntegratie	81	8,5
Enquête over de uitvoeringsmaatregelen van een interneringsmaatregel	50	5,2
Totaal	953	100

De mandaten inzake de begeleiding van een geïnterneerde die op proef vrijgelaten werd, zijn het grootste in aantal (46,3 % van het totale aantal nieuwe mandaten in 2006).

➤ De penitentiaire sector

In tabel 11 wordt een overzicht gegeven van de verschillende subtypes van mandaten die aan justitieassistenten kunnen toevertrouwd worden binnen de penitentiaire sector. Deze sector kent de grootste diversiteit aan mandaten. Globaal genomen zijn de mandaten inzake penitentiair verlof het talrijkst.

Er moet echter rekening mee gehouden worden dat de gegevensregistratie in SIPAR niet zonder moeilijkheden verloopt. Zo mandateren de gevangenen de justitiehuisen soms voor meerdere strafuitvoeringsmodaliteiten (beperkte detentie, voorwaardelijke invrijheidstelling, penitentiair verlof en momenteel ook elektronisch toezicht) in het kader van enquêtes⁴⁸. Wanneer een justitieassistent te maken krijgt met een dergelijke meervoudige vraag, dient hij zelf te beslissen onder welk subtype het toevertrouwde mandaat geregistreerd kan worden. Is het bijgevolg niet noodzakelijk om, net als voor de activiteitensector (zie hierboven, punt 3), een specifiek registratieveld “Meervoudige aanvraag” te voorzien?

Wat de gratie betreft, moet gekeken worden naar de mandaten die in de sector van de dienstverlening geregistreerd werden, hoewel bepaalde gratiemandaten ook bij de penitentiaire opdrachten geregistreerd worden (zie hierna).

⁴⁷ A. JONCKHEERE, C. VANNESTE (prom.), *Onderzoek met betrekking tot de wetenschappelijke exploitatie van het gegevensbestand betreffende de Justitiehuisen (SIPAR), Eerste rapport, op. cit., p. 52.*

⁴⁸ Dit probleem werd aangehaald tijdens de officiële slotsessie van de BPR justitiehuisen op 24 april 2008.

Tabel 13. Gegevens 2006, penitentiaire sector, aard van de nieuwe mandaten

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
Enquête: voorbereiding van penitentiair verlof	1754	45,4
Enquête: evaluatie van een verlof en/of een reïntegratie	834	21,6
Begeleiding: voorwaardelijke invrijheidstelling	632	16,3
Enquête: penitentiair verlof	258	6,7
Begeleiding: voorlopige invrijheidstelling	187	4,8
Enquête: andere specifieke vraag	98	2,5
Enquête: in verband met de overbrenging van de veroordeelde personen	71	1,8
Enquête: voorstel met het oog op een voorlopige invrijheidstelling	8	0,2
Begeleiding: termijn van proef (gratie)	7	0,2
Enquête: uitvoeringsmodaliteiten van de straf	5	0,1
Enquête: gratieverzoek (zonder dienstverl.)	5	0,1
Begeleiding: uitstel terbeschikkingstelling van de regering	5	0,1
Beknopte voorlichtingsrapporten: penitentiair verlof	1	0,0
Enquête: toelating tot een dienst van de Staat (SELOR)	1	0,0
Voorstel verlof met het oog op elektronisch toezicht	1	0,0
Totaal	3867	100

Wanneer we de enquêtemandaten en de begeleidingsmandaten apart bekijken, dan blijkt de meerderheid van de enquêtemandaten betrekking te hebben op voorstellen voor penitentiair verlof (57,8 %) ⁴⁹. Daarna volgen de mandaten die betrekking hebben op een evaluatie van deze verloven (27,5 % van de mandaten). Daarnaast wordt voor sommige mandaten die op penitentiair verlof betrekking hebben, niet gepreciseerd waarop de vraag van de mandaterende autoriteit precies gericht was (8,5 % van de mandaten is niet gepreciseerd). Deze gegevens moeten echter met de nodige voorzichtigheid bekeken worden in die mate dat bepaalde vragen hetzij niet gepreciseerd, hetzij meervoudig blijken te zijn. In beide gevallen moet de justitieassistent zelf oordelen onder welke categorie hij het toevertrouwde mandaat registreert. Sommige justitieassistenten zullen in dergelijke gevallen voor de categorie “andere specifieke vraag” opteren. Bovendien werd geen specifiek registratieveld voorzien voor de enquêtes met het oog op de toekenning van een voorwaardelijke invrijheidstelling.

Table 14. Gegevens 2006, penitentiaire sector, aard van de nieuwe mandaten (enquête)

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
Enquête: voorbereiding van penitentiair verlof	1754	57,8
Enquête: evaluatie van een verlof en/of een reïntegratie	834	27,5
Enquête: penitentiair verlof	258	8,5
Enquête: andere specifieke vraag	98	3,2
Enquête: in verband met de overbrenging van de veroordeelde personen	71	2,3
Enquête: voorstel met het oog op een voorlopige invrijheidstelling	8	0,3
Enquête: uitvoeringsmodaliteiten van de straf	5	0,2
Enquête: gratieverzoek (zonder dienstverl.)	5	0,2
Beknopte voorlichtingsrapporten: penitentiair verlof	1	0,0
Enquête: toelating tot een dienst van de Staat (SELOR)	1	0,0
Voorstel verlof met het oog op elektronisch toezicht	1	0,0
Totaal	3036	100

⁴⁹ Hierbij valt op te merken dat het veld in het Nederlands niet de titel ‘voorstel’ van penitentiair verlof, maar ‘voorbereiding’ draagt.

Op het vlak van begeleiding gaat het hoofdzakelijk om de opvolging van voorwaardelijk invrijheidgestelden (76,1 % van het totale aantal begeleidingsmandaten). De voorlopige invrijheidstelling van veroordeelden neemt ook een niet te verwaarlozen plaats in (22,5 % van de mandaten). Hierbij valt op te merken dat niet alle voorlopige invrijheidstellingen afhangen van het feit of bepaalde verplichtingen gerespecteerd worden. In het kader van dergelijke invrijheidstellingen, zoals voorwaardelijke invrijheidstellingen, worden justitieassistenten dan ook niet noodzakelijk gemandateerd⁵⁰.

Tabel 15. Gegevens 2006, penitentiair, aard van de nieuwe mandaten (begeleiding)

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
Begeleiding: voorwaardelijke invrijheidstelling	632	76,1
Begeleiding: voorlopige invrijheidstelling	187	22,5
Begeleiding: termijn van proef (gratie)	7	0,8
Begeleiding: uitstel terbeschikkingstelling van de regering	5	0,6
Totaal	831	100

Het is niet duidelijk wat precies verstaan wordt onder begeleidingsmandaten die plaatsvinden in het kader van een uitstel van een terbeschikkingstelling van de regering. We bekeken enkele dossiers die overgemaakt werden aan de dienst individuele gevallen van de FOD Justitie, en formuleren op basis hiervan de hypothese dat mandaten inzake een terbeschikkingstelling van de regering uitgevoerd worden in de vorm van een invrijheidstelling onder voorwaarden (de uitvoering van de terbeschikkingstelling van de regering in de vorm van een opsluiting wordt als het ware opgeschort zolang de invrijheidstelling onder voorwaarden verkozen wordt).

➤ Probatie

Voor wat de probatiesector betreft, moet het volgende opgemerkt worden:

- De mandaten die op een praetoriaanse probatie betrekking hebben, kunnen in principe niet meer toevertrouwd worden aan de justitiehuisen. Deze praktijk blijft echter wel nog bestaan. In 2006 maakten de justitiehuisen van Dendermonde en Kortrijk er gebruik van. Weldra moet het Directoraat-Generaal Justitiehuisen beslissen of deze mandaten nog verder geregistreerd moeten worden in het informaticasysteem, zonder de illusie te wekken dergelijke illegale mandaten te tolereren;
- De zogenaamde “artikel 15”-mandaten verwijzen naar de wet van 29 juni 1964 inzake de opschorting, het uitstel en de probatie; deze wet stipuleert dat het openbaar ministerie een veroordeelde die een probatieuitstel toegekend kreeg, kan laten opsluiten wanneer deze de voorwaarden die hem opgelegd werden, niet respecteerde. Het openbaar ministerie moet in een dergelijk geval de probatiecommissie verwittigen en de rechtbank van eerste aanleg vatten. Het Directoraat-Generaal Justitiehuisen moet de rol van de justitieassistenten in dergelijke situaties nog verder uitklaren. Elk van de 17 mandaten van die aard die

⁵⁰ Volgens de FOD Justitie hebben 605 gedetineerden in 2006 een voorwaardelijke invrijheidstelling gekregen, terwijl 5.614 konden vrijgelaten worden in het kader van een voorlopige invrijheidstelling (FOD Justitie, *Justitie in cijfers 2007*, p. 55).

- in 2006 geregistreerd werden, had betrekking op het rechtsgebied van het hof van beroep van Gent;
- De zogenaamde “artikel 17”-mandaten verwijzen naar de wet van 29 juni 1964 inzake de opschorting, het uitstel en de probatie; deze wet gaat in op de hypothese dat de justitiabele het voorwerp uitmaakt van een nieuwe gerechtelijke vervolging. Ingeval een persoon die onderworpen is aan een maatregel van probatieopschorting of probatieuitstel het voorwerp uitmaakt van een nieuwe vervolging, dient de probatiecommissie een rapport op te stellen dat toegevoegd wordt aan het dossier over de nieuwe vervolging. Het is vaak de justitieassistent die het nieuwe rapport opstelt, op vraag van de probatiecommissie. Onderstaande tabel maakt duidelijk dat deze praktijk vrij vaak voorkomt. Wanneer we echter kijken naar de plaats waar deze praktijk plaatsvindt, dan blijken “artikel 17”-mandaten inderdaad het vaakst te worden toegekend in het ressort van het hof van beroep van Gent (45,8 % van de “artikel 17” mandaten wordt in dat ressort geregistreerd⁵¹).

Wat begeleidingen betreft, heeft het grootste aantal mandaten betrekking op probatieuitstel. Het valt op dat bij de probatiemandaten ook vormingen als subtype geregistreerd worden; dit is verwonderlijk gezien vormingen in principe onder dienstverlening geregistreerd worden (zie hieronder). Waarschijnlijk gaat het om een registratiefout. Dit probleem zal verholpen worden voor de gegevens inzake het jaar 2007; dienstverlening zal immers als aparte registratiesector uit de SIPAR-databank geschrapt worden.

Tabel 16. Gegevens 2006, probatiesector, aard van de nieuwe mandaten

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
Begeleiding: uitstel	2793	39,4
Begeleiding: opschorting	1175	16,6
Artikel 17	1132	16,0
Probatie enquête	1051	14,8
Enquête voor vonnis zonder specificatie	484	6,8
Beknopte voorlichtingsrapporten	307	4,3
Enquête in kader van eerherstel	61	0,9
Pretoriaanse probatie	35	0,5
Begeleiding: vorming opschorting	25	0,4
Artikel 15 (onmiddellijke aanhouding)	17	0,2
Begeleiding: vorming uitstel	14	0,2
Totaal	7094	100

➤ Dienstverlening

In de sector van de dienstverlening heeft 86,6 % van de mandaten betrekking op een begeleiding. De meerderheid van de mandaten betreft bovendien een dienstverlening of vorming in het kader van een probatieuitstel. Ook valt op dat het om een relatief groot

⁵¹ 21,2 % in het ressort van het hof van beroep van Luik, 16,3 % in dat van Brussel, 13,7 % in dat van Antwerpen en 3 % in dat van Bergen.

aantal mandaten inzake een dienstverlening of vorming in het kader van een alternatief voor de voorlopige hechtenis gaat (95 mandaten). We kunnen ons afvragen of dit type van mandaten niet beter geregistreerd kan worden in de sector van de alternatieven voor de voorlopige hechtenis. Voor de gegevens inzake 2007 dient dit probleem zich alvast niet meer aan, gezien de sector van de dienstverlening sinds 1 januari 2007 geschrapt werd uit de informaticatoepassing.

Tabel 17. Gegevens 2006, dienstverlening, aard van de nieuwe mandaten

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
Begeleiding: Dienstverl./vorming in kader van uitstel	811	54,4
Begeleiding: Dienstverl./vorming in kader van opschorting	384	25,8
Enquête: Dienstverl./vorming in kader van probatie	131	8,8
Begeleiding: Dienstverl./vorming in kader van VOV	95	6,4
Beknopte voorlichtingsrapporten met het oog op alternatieve maatregelen	44	3,0
Dienstverlening artikel 17	10	0,7
Enquête: Dienstverl./vorming in kader van BIS	6	0,4
Enquête: Dienstverl./vorming in kader van een gratie	4	0,3
Begeleiding: Dienstverl./vorming in kader van een gratie	4	0,3
Enquête: Dienstverl./vorming in kader van VOV	1	0,1
Totaal	1490	100

➤ Voorlopige hechtenis

In de sector van de voorlopige hechtenis betreft de overgrote meerderheid van de mandaten voor het jaar 2006 begeleidingsmandaten, wat niet zo verrassend is gezien sociale enquêtes pas wettelijk zijn toegelaten sinds de wijziging van de wet betreffende de voorlopige hechtenis ingevoerd door de wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen (II). Ook de psychosociale dienst van de gevangenen speelt terzake een rol⁵².

Tabel 18. Gegevens 2006, voorlopige hechtenis, aard van de nieuwe mandaten

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
VOV Begeleiding: alternatieven voor de voorlopige hechtenis	4076	95,7
VOV Enquête	179	4,2
VOV Begeleiding: vorming in kader van VOV	2	0,0
ADP Enquête: vorming in kader van VOV	1	0,0
VOV Beknopte voorlichtingsrapporten	1	0,0
Totaal	4259	100

⁵² K. Seynnaeve, “Uitbreiding van het takenpakket van de psychosociale dienst in de strafinrichting bij de voorbereiding op de maatschappelijke reïntegratie van gedetineerden – Evolutie en knelpunten”, *Panopticon*, 2001, p. 282.

➤ Burgerrechtelijke opdrachten

Wat burgerrechtelijke opdrachten betreft voeren justitieassistenten vooral aanvragen inzake de verblijfplaats uit (55,3 % van de nieuwe mandaten in 2006), gevolgd door aanvragen met betrekking tot het ouderlijk gezag.

Tabel 19. Gegevens 2006, burgerrechtelijke opdrachten, aard van de nieuwe mandaten

	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
Bepaling verblijfsregeling in geval van scheiding (ouderl. gezag niet betwist)	854	29,9
Herziening van de verblijfsregeling	727	25,4
Uitsluiting ouderl. gezag en/of recht.pers. contact	450	15,7
Herzierung ouderl. gezag en/of recht. pers. contact	271	9,5
Evaluatie van het advies of de regeling	178	6,2
Ander soort vraag	141	4,9
Subtype mandaat nog niet bepaald	99	3,5
Recht op persoonlijk contact met de grootouders	79	2,8
Hoorrecht	40	1,4
Recht op persoonlijk contact met anderen	17	0,6
Toestemming tot huwelijk voor de minderjarigen	2	0,1
Adoptie	1	0,0
Totaal	2859	100

In het voorgaande werd de aard van de mandaten per activiteitssector geanalyseerd. Deze analyses kunnen in de toekomst systematisch verder verfijnd worden, in functie van specifieke onderzoeksvragen en per taalgebied, ressort van het hof van beroep of gerechtelijk arrondissement, zodat lokale bijzonderheden in kaart gebracht worden en het beroep dat gedaan wordt op nieuwe strafrechtelijke maatregelen (bijvoorbeeld het gebruik van enquêtes voorafgaand aan de toekenning van alternatieve maatregelen voor een voorlopige hechtenis) geëvalueerd kan worden, etc. Opnieuw werd ervoor gekozen om in deze fase van het onderzoek het potentieel van de SIPAR-databank voor criminologisch onderzoek en politieke besluitvorming te beklemtonen.

6. Voorstelling van de activiteitensectoren van de justitiehuisen in functie van geografische criteria

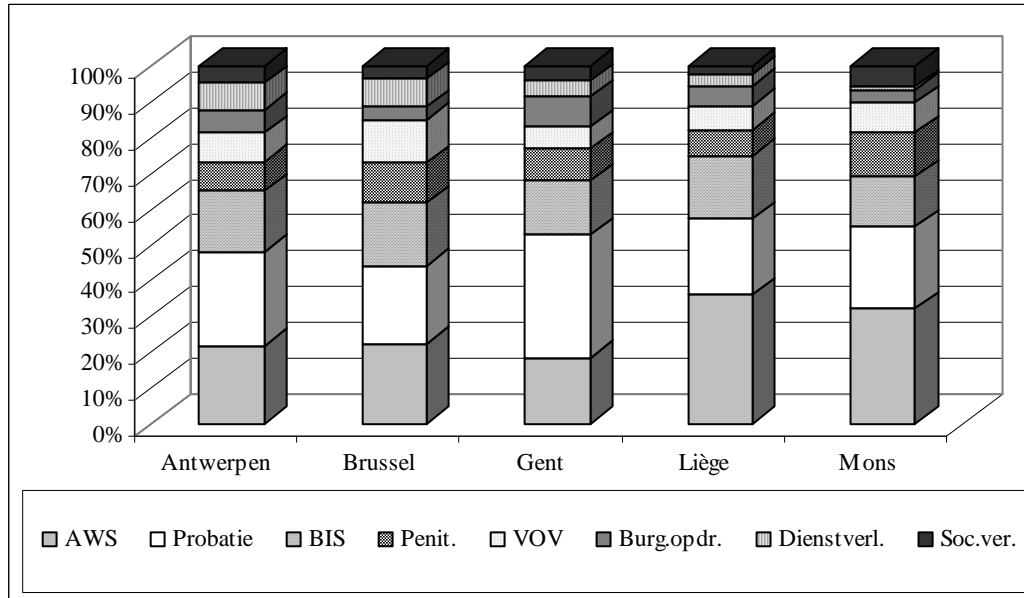
De gegevens die in voorgaande punten voorgesteld werden, bieden een globaal zicht op de mandaten die de justitiehuisen ontvangen. Naast deze algemene voorstelling moeten de gegevens echter ook gecontextualiseerd worden in functie van territoriale criteria. In dit deel van het rapport wordt dan ook een overzicht gegeven van de verdeling van de mandaten die in 2006 aan de justitiehuisen toevertrouwd werden, per ressort van het hof van beroep en per arrondissement. Vervolgens wordt getracht de bekomen resultaten te contextualiseren in functie van criteria zoals de populatie van de arrondissementen, de bevolkingsdichtheid en het aantal zaken dat binnen de verschillende correctionele parketten behandeld wordt.

6.1. *Proportie van mandaten uit de verschillende activiteitensectoren, per ressort van het hof van beroep*

Onderstaande figuur geeft een algemeen overzicht van de proportie van mandaten per activiteitensector binnen de verschillende ressorten van het hof van beroep. In de ressorten van het hof van beroep van Gent en Antwerpen blijkt een grotere proportie van probatiemandaten voor te komen in vergelijking met de andere ressorten van het land. Van het totale aantal probatiemandaten dat in 2006 liep, werd 26,7 % behandeld binnen het ressort van het hof van beroep van Gent⁵³ en door de justitiehuisen van dit ressort; deze probatiemandaten maken 34,4 % uit van het totale aantal mandaten dat er in 2006 uitgevoerd werd.

⁵³ 21,5 % in het ressort van Luik, 20,7 % in dat van Antwerpen, 19,9 % in Brussel en 11,2 % in Bergen.

Figuur 11. Gegevens 2006, proportie van lopende mandaten per activiteitensectoren en per ressort van het hof van beroep

Ook valt de grote proportie mandaten inzake een werkstraf in het ressort van het hof van beroep van Luik op: 34,9 % van het totale aantal mandatan dat in 2006 betrekking had op een werkstraf werd in dat ressort behandeld. Deze mandaten maken er 36 % van de activiteit van de justitieuizen uit. Slechts 13,8 % werd toegewezen aan het ressort van het hof van beroep van Gent; de sector van de werkstraf maakt daar 18,5 % van het totale aantal mandaten uit.

In het ressort van het hof van beroep van Brussel wordt een grotere proportie mandaten inzake een alternatief voor de voorlopige hechtenis opgetekend in vergelijking met andere ressorten. In 2006 nam het dan ook 33,5 % van het totale aantal mandaten dat dat jaar liep op zich. Deze mandaten maken 12,1 % uit van de activiteit van de justitieuizen van dat ressort, terwijl in het ressort van het hof van beroep van Gent de mandaten inzake een alternatief voor de voorlopige hechtenis slechts 6 % vertegenwoordigen van het totale aantal mandaten dat er in 2006 uitgevoerd werd.

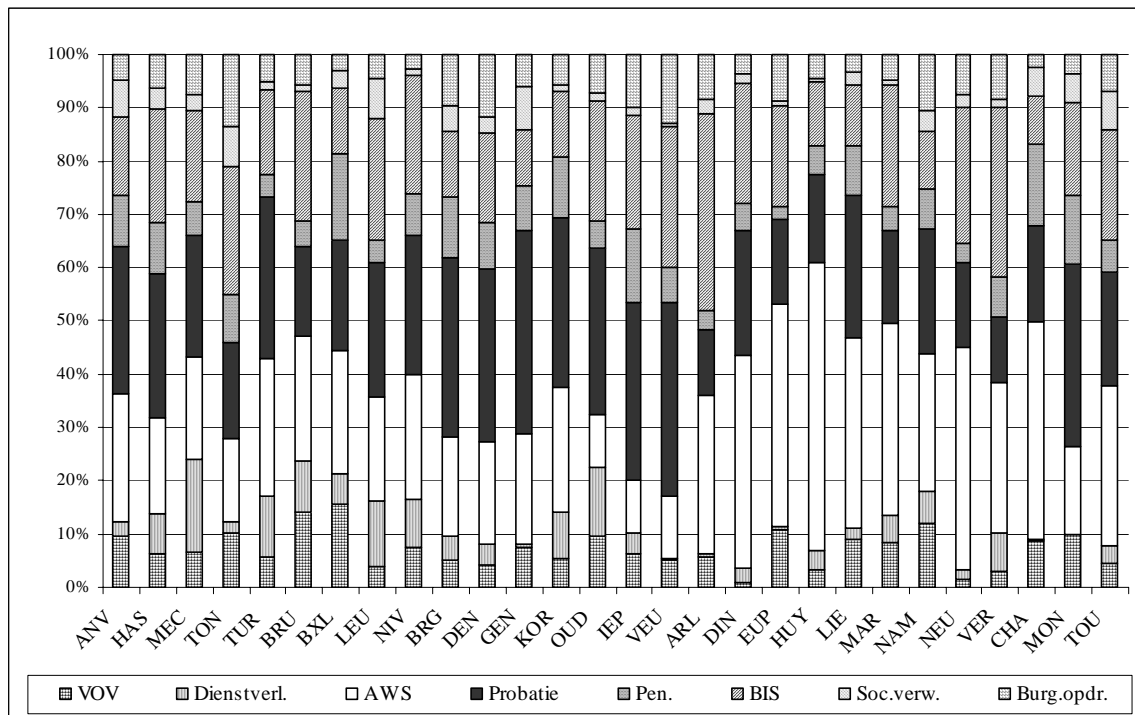
Wat de burgerrechtelijke opdrachten betreft, werd in 2006 29,2 % van de mandaten behandeld door de justitieuizen uit het ressort van het hof van beroep van Gent. Binnen dit ressort vertegenwoordigen ze 8,5 % van het totale aantal mandaten dat de justitieuizen uitvoerden. Het gaat om een vrij hoog percentage in vergelijking met de andere ressorten van het hof van beroep: in het ressort van het hof van van beroep van Brussel gaat het om 3,6 % van het totale aantal mandaten, in dat van Bergen om 3,8 %, in dat van Luik om 5,6 % en in dat van Antwerpen om 6,5 %.

6.2. Verdeling van de mandaten per gerechtelijk arrondissement

Als we bekijken hoeveel mandaten in 2006 toegekend werden, dan blijkt de werkstraf globaal gezien de belangrijkste activiteitensector van de justitiehuisen te vormen. Dat is echter niet langer zo wanneer bepaalde justitiehuisen apart onderzocht worden. Zo kregen de justitiehuisen van Tongeren, Leuven en Hasselt in 2006 het grootste aantal nieuwe mandaten toevertrouwd uit de sector van bemiddeling in strafzaken⁵⁴. Terwijl globaal gezien de nieuwe mandaten inzake een werkstraf 30,1 % uitmaken van het totale aantal mandaten dat in 2006 aan de parajustitiële sector werd toegewezen, blijken de justitiehuisen van Hoei en Charleroi bovendien een veel groter percentage te registreren (respectievelijk 60,7 % en 51,2 % van het totale aantal mandaten dat in 2006 aan deze justitiehuisen toevertrouwd werd).

Onderstaande figuur stelt de verdeling van de mandaten die in 2006 liepen voor, per justitiehuis en per activiteitensector. Op die manier worden lokale bijzonderheden in het gebruik van strafrechtelijke reacties globaal in kaart gebracht.

Figuur 12. Gegevens 2006, proportie van lopende mandaten per sector en per justitiehuisen

In annex 5 is een tabel opgenomen waarin het aantal mandaten dat in 2006 liep, weergegeven wordt per activiteitensector, per justitiehuis en per ressort van het hof van beroep. Hierbij springen bepaalde aspecten in het oog. Zo onderscheidt het justitiehuis van Mechelen zich in het domein van de dienstverlening: in 2006 had 17,6 % van de lopende mandaten er betrekking op een dienstverlening, terwijl globaal genomen deze

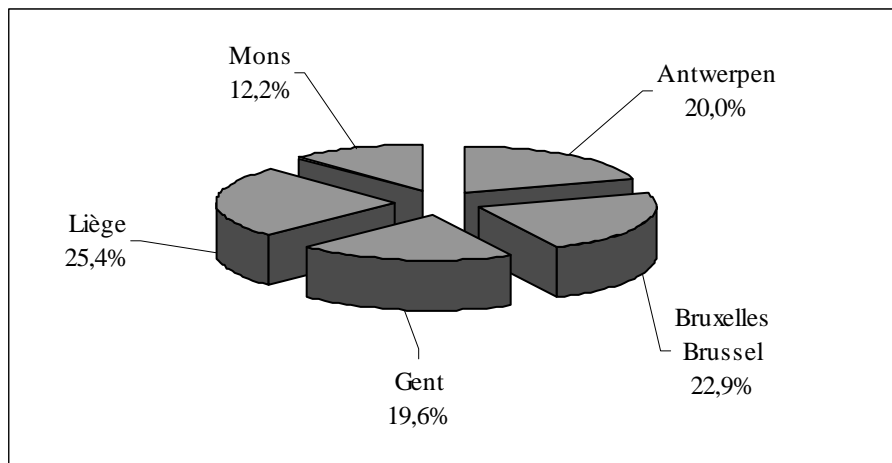
⁵⁴ Respectievelijk 25,8 %, 28,8 % en 30 % van het totale aantal nieuwe mandaten dat hun dat jaar toevertrouwd werd.

mandaten slechts 5 % uitmaken van het totale aantal mandaten. In de sector van de bemiddeling in strafzaken valt het justitiehuis van Aarlen op, met 37 % mandaten die in 2006 in die sector werden uitgevoerd.

6.3. Aantal mandaten per ressort en per justitiehuis

De SIPAR-gegevens geven aan dat de justitiehuizen in het ressort van het hof van beroep van Luik in 2006 het grootste aantal mandaten uitvoerden, net als in 2005. De justitiehuizen van dat ressort stonden dan ook in voor 25,4 % van het totale aantal mandaten dat dat jaar liep⁵⁵, gevolgd door de justitiehuizen van het ressort van het hof van beroep van Brussel (22,9 %) en Antwerpen (20 %).

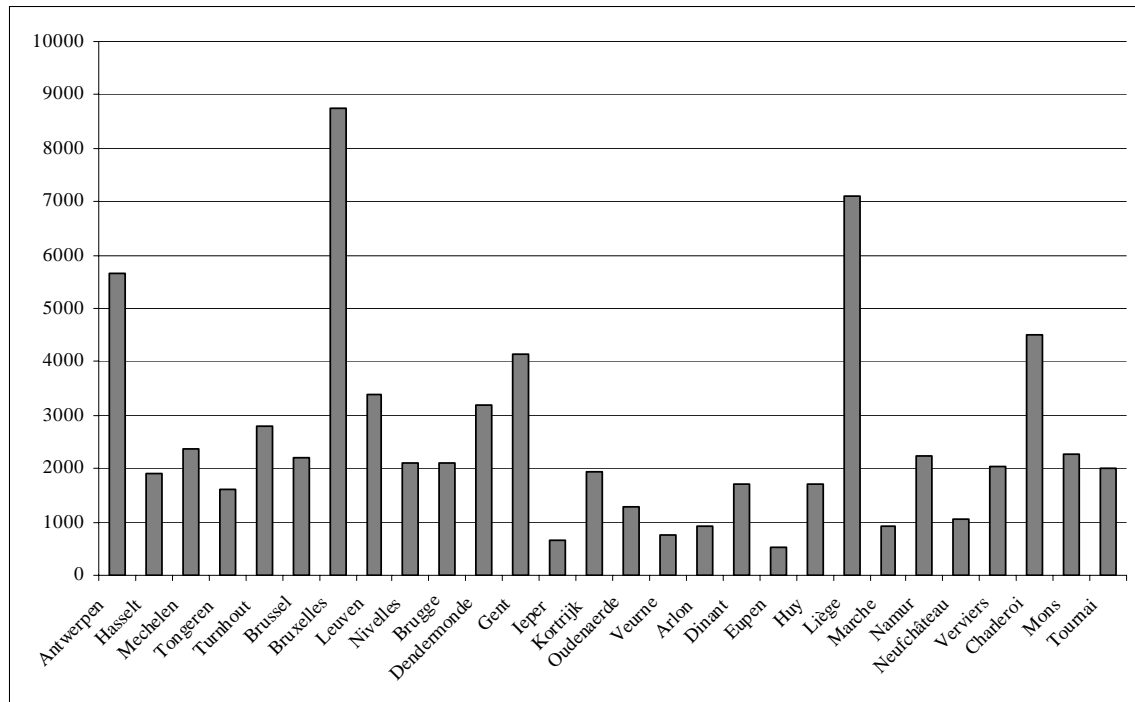
Figuur 13. Gegevens 2006, lopende mandaten per ressort van het hof van beroep

Wanneer we elk justitiehuis apart bekijken, dan valt op dat het justitiehuis van Brussel (Franstalige afdeling) het grootste aantal mandaten uitvoerde (12,2 % van het totale aantal mandaten dat in 2006 binnen de justitiehuizen in uitvoering was).

⁵⁵ 25 % in 2005.

Figuur 14. Gegevens 2006, lopende mandaten per justitiehuisen

6.4. Contextualisering van het aantal mandaten

Om het aantal mandaten dat aan de justitiehuisen werd toegekend per gerechtelijk arrondissement te contextualiseren, werd een *indicator* geconstrueerd. Op die manier kunnen de gegevens in perspectief geplaatst worden ten aanzien van de bevolking van 18 jaar en ouder binnen de verschillende gerechtelijke arrondissementen. Zo werd berekend hoeveel strafrechtelijke mandaten (dus met uitsluiting van mandaten inzake burgerrechtelijke opdrachten) per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder in 2006 nieuw toegekend werden aan de justitiehuisen⁵⁶.

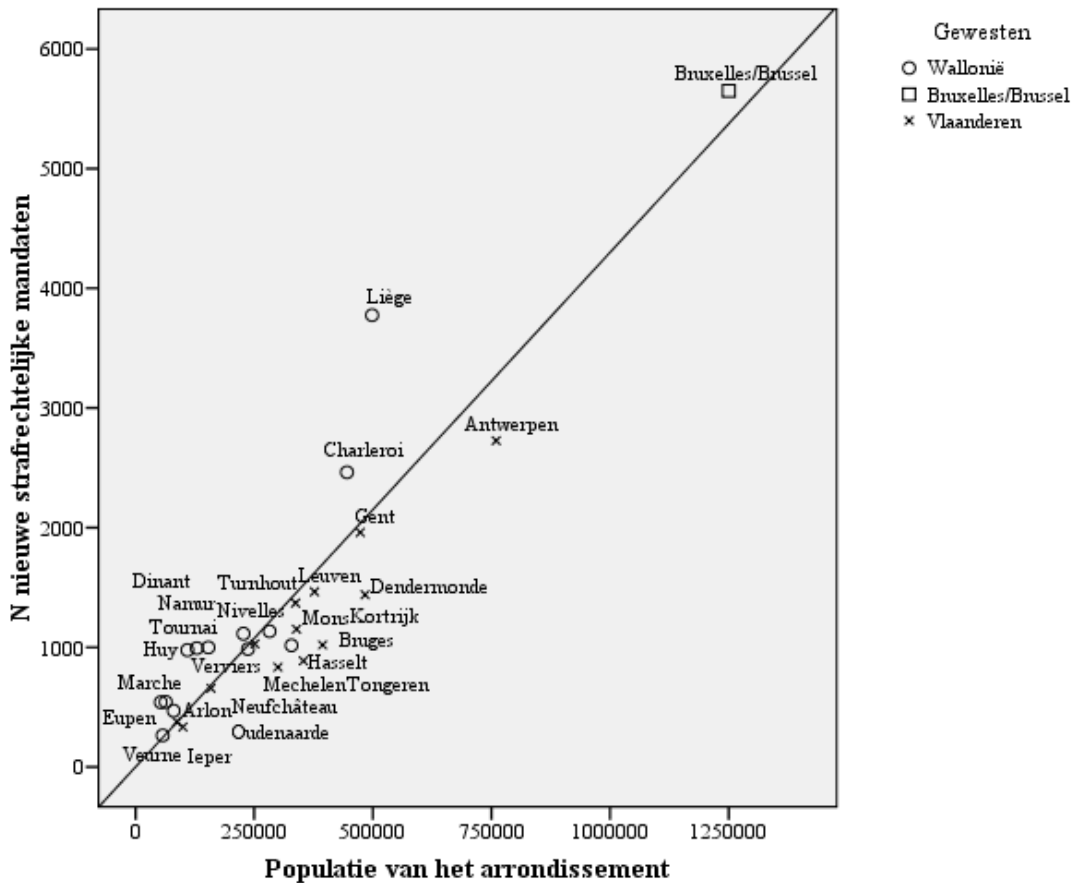
In annex 6 worden de resultaten per gerechtelijk arrondissement voorgesteld. Twee vaststellingen komen hieruit naar voor. Enerzijds zijn belangrijke verschillen merkbaar (de graden schommelen van 2,5 strafrechtelijke mandaten per 1.000 inwoners in het arrondissement Hasselt tot 10,2 in Marche-en-Famenne, terwijl de graad voor gans België 4,3 bedraagt), wat erop wijst dat de justitiehuisen niet in dezelfde mate gevat worden. Anderzijds blijken ook tussen de gewesten verschillen te bestaan (elk justitiehuis dat zich in het Vlaamse Gewest situeert, bevindt zich onder de gemiddelde graad, terwijl de justitiehuisen uit het Waalse Gewest een hogere graad kennen, met uitzondering van de

⁵⁶ Het gaat hier wel degelijk om de constructie van een *indicator* in die zin dat de gekozen benadering een aantal mogelijke afwijkingen inhoudt: de justitiabelen die het voorwerp uitmaken van een gerechtelijk mandaat binnen een justitiehuis verblijven niet steeds binnen het gerechtelijk arrondissement waar dit mandaat zich situeert, de populatie waarmee rekening gehouden wordt is deze die officieel geregistreerd staat en ten slotte kunnen ook bepaalde minderjarigen het voorwerp uitmaken van een gerechtelijk mandaat (bijvoorbeeld jongeren ouder dan 16 jaar die een verkeersinbreuk pleegden).

justitiehuizen van Bergen, Nijvel en Doornik), wat erop wijst dat de parajuditiële activiteit in bepaalde regio's van het land relatief intenser is.

Er blijkt bovendien een correlatie te bestaan tussen het aantal strafrechtelijke mandaten enerzijds en de populatie van het arrondissement anderzijds. Het aantal strafrechtelijke mandaten dat aan de justitiehuizen in het noorden van het land wordt toegekend, blijkt echter globaal gezien minder sterk toe te nemen naargelang de populatie van het arrondissement, in vergelijking met wat geldt voor de justitiehuizen in het zuiden van het land.

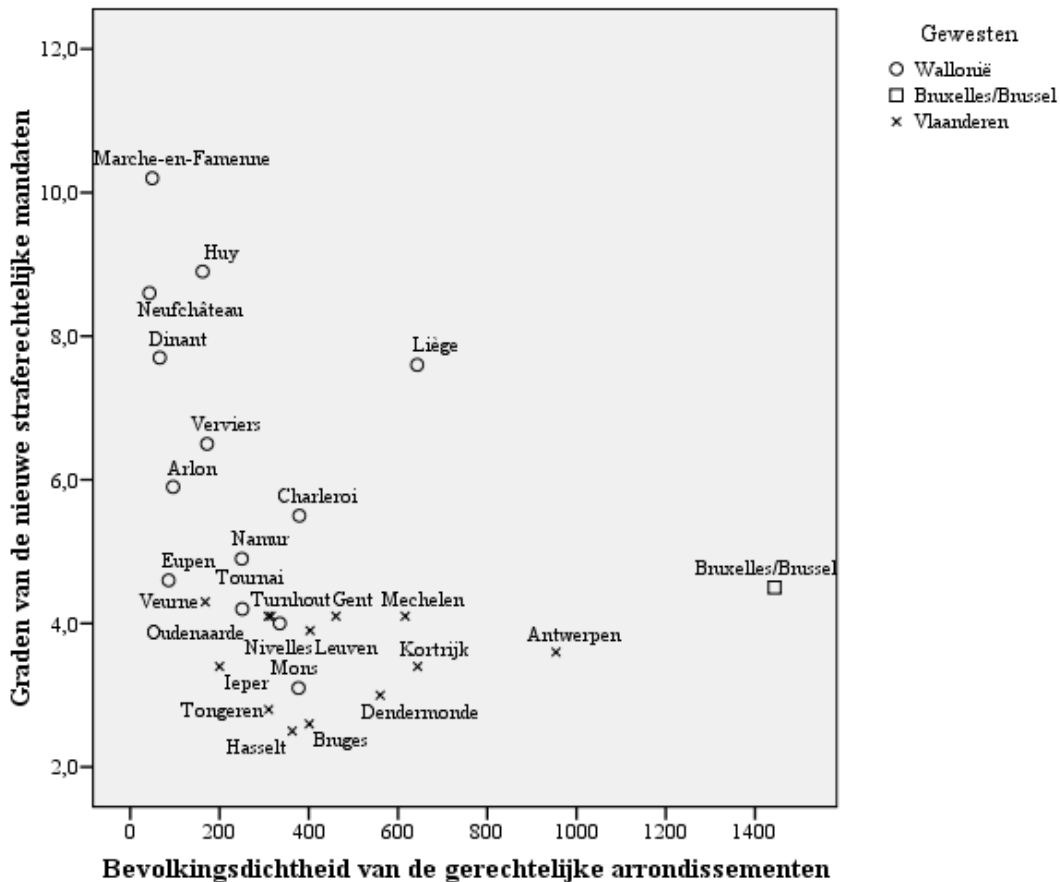
Figuur 15. Gegevens 2006, correlatie tussen het aantal strafrechtelijke mandaten en de populatie van de gerechtelijke arrondissementen

Zoals onderstaand spreidingsdiagram ten slotte duidelijk maakt, blijkt geen correlatie te bestaan tussen de graad van nieuwe strafrechtelijke mandaten enerzijds en de bevolkingsdichtheid van de gerechtelijke arrondissementen anderzijds⁵⁷.

⁵⁷ Wanneer vertrokken wordt van beperktere entiteiten, zoals gemeentes, zou eventueel wel een correlatie tussen deze twee variabelen vastgesteld kunnen worden.

Figuur 16. Gegevens 2006, correlatie tussen de graad van het aantal nieuwe strafrechtelijke mandaten (per 1.000 inw. ≥ 18) en de bevolkingsdichtheid van de gerechtelijke arrondissementen⁵⁸

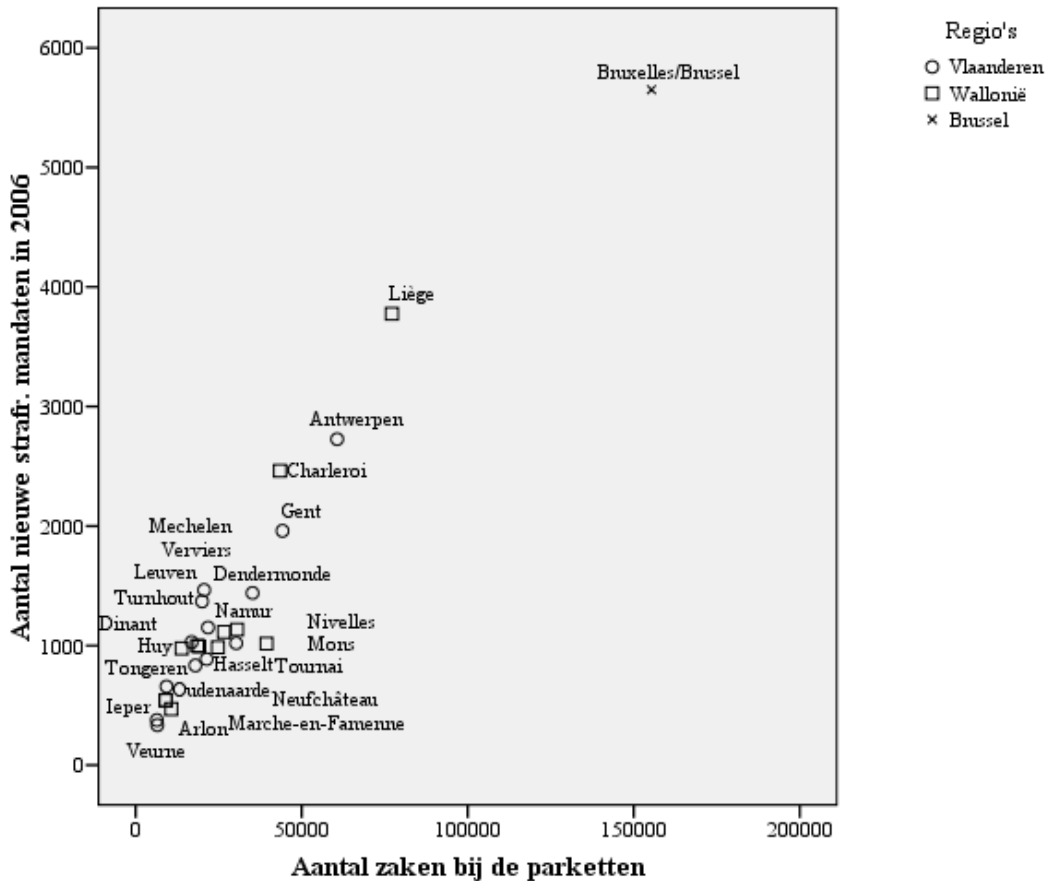
Uit bovenstaande figuur blijkt bovendien dat de justitiehuisen van het Vlaamse Gewest zich in het onderste deel van de grafiek situeren. Verder valt op dat 9 arrondissementen die deel uitmaken van het ressort van het hof van beroep van Luik onderling vrij sterk verschillen qua graad (zie links boven in de grafiek). Voor het totale ressort is de graad van nieuwe strafrechtelijke mandaten bijzonder hoog (7,1) in vergelijking met de graden die in de andere ressorten opgetekend worden (4,4 voor het ressort van het hof van beroep van Bergen, 4,3 voor het ressort van Brussel en 3,4 voor de ressorten van Antwerpen en Gent). Wat de gerechtelijke arrondissementen ten slotte betreft, springt Bergen in het oog: dit arrondissement vertoont de zwakste graad (3,1) van strafrechtelijke mandaten per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder binnen de Franstalige gerechtelijke arrondissementen.

Wanneer we de populatie van de gerechtelijke arrondissementen en hun dichtheid bekijken, blijkt dat in verschillende mate een beroep gedaan wordt op de justitiehuisen. Deze variabelen volstaan echter niet om het verschil te verklaren. Gezien de activiteit van de justitiehuisen afhankelijk is van deze van de andere actoren van het strafrechtelijk

⁵⁸ Bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km²) op 1 januari 2006, per gerechtelijk arrondissement (bron: jaarstatistiek van het openbaar ministerie - 2006).

systeem, werd een indicator geconstrueerd die (gedeeltelijk) rekening houdt met de voorgaande activiteiten, namelijk door het aantal nieuwe correctionele zaken en het aantal zaken dat in de loop van 2005 heropend werd bij de parketten van de rechtbanken van eerste aanleg te integreren⁵⁹. Deze nieuwe indicator geeft geen verschillen tussen de justitiehuisen van de Belgische gewesten weer.

Figuur 17. Correlatie tussen het aantal correctionele zaken dat in 2005 op de correctionele parketten binnenkwam en het aantal nieuwe mandaten in de justitiehuisen in 2006

Daarentegen blijkt wel een correlatie te bestaan tussen het aantal correctionele zaken dat in 2005 op de correctionele parketten binnenkwam en het aantal nieuwe mandaten dat in 2006 aan de justitiehuisen toegekend werd⁶⁰. Onze vaststelling dat de parajuditiële activiteit relatief intenser is in het zuiden van het land zou in die zin te verklaren zijn door het feit dat de parketten van de gerechtelijke arrondissementen in Wallonië meer zaken te verwerken krijgen (zie deel 8). Deze resultaten moeten verder onderzocht worden, ondermeer aan de hand van nieuwe beschikbare gegevens, bijvoorbeeld inzake het gebruik van vereenvoudigde processen-verbaal binnen de verschillende gerechtelijke

⁵⁹ Bron: jaarstatistiek van het openbaar ministerie, gepubliceerd door de statistische analisten van het College van Procureurs-Generaal. Te noteren valt dat de gegevens voor de arrondissementen Bergen en Doornik met enig voorbehoud geïnterpreteerd moeten worden (overschatting van het aantal nieuwe zaken) en dat de gegevens voor het arrondissement Eupen ontbreken.

⁶⁰ Correlatiecoëfficiënt $R = ,966$.

arrondissementen van het land⁶¹. Ook het beleid dat binnen de parketten gevoerd wordt, zou verduidelijking kunnen brengen bij de eerste analyses die hier besproken worden.

7. De aard van de inbreuken aan de basis liggend van de gerechtelijke mandaten

Bij criminologische analyses is het uiterst belangrijk om na te gaan welke inbreuken aan de basis van de interventies van strafrechtelijke actoren liggen; hierbij vormt de registratie van deze inbreuken in vooraf bepaalde informaticacategorieën echter een moeilijke kwestie. Ook de databank van de justitiehuizen ontsnapt er niet aan; niettemin geeft ze een waardevolle indicatie van de uiteenlopende manieren waarop bepaalde strafrechtelijke dispositieven in functie van specifieke inbreuken aangewend worden. Dankzij SIPAR kan dan ook inzicht verworven worden in het gebruik van strafrechtelijke reacties die de individuele vrijheid min of meer aantasten, en dit in functie van de aard van de inbreuken die aan de basis liggen van de mandaten die toegekend werden aan de justitiehuizen. Voorliggend rapport gaat hier verder op in; in een eerste deel worden de voorziene registratievelden en de verschillende registratiegraden voor het jaar 2006 bekeken. Vervolgens wordt de aard van de inbreuken per activiteitssector van de justitiehuizen voorgesteld.

7.1. De registratie van strafbare feiten in de databank

In de SIPAR-databank wordt de aard van de inbreuken die aanleiding gaven tot een gerechtelijk mandaat, geregistreerd; deze registratie is echter niet zo nauwkeurig. Ondanks de aanwezigheid van registratievelden zoals het feitentype, waarbij naar de nomenclatuur van het strafregister verwezen wordt, is bijvoorbeeld uitsluitend informatie beschikbaar over ruime categorieën van inbreuken. In dit stadium is immers alleen een dergelijke registratie per categorie verplicht⁶².

De verschillende categorieën die in 2006 binnen de justitiehuizen in gebruik waren, zijn:

- misdrijven tegen personen (doodslag, slagen en verwondingen – partnergeweld inbegrepen – , laster, woonstschennis, ...);
- misdrijven tegen goederen;

⁶¹ De vereenvoudigde processen-verbaal hebben echter hoofdzakelijk betrekking op zaken waarvan de dader onbekend is. Het is dan ook interessant om analyses uit te voeren waarbij alleen rekening gehouden wordt met de zaken waarvan de dader bekend is (zie punt 8).

⁶² Gezien de informatie omtrent de strafbare feiten die aan de oorsprong liggen van de mandaten die toevertrouwd werden aan de justitiehuizen, van groot belang is, zouden deze gegevens nauwkeuriger geregistreerd moeten worden in SIPAR. Dit kan gerealiseerd worden op twee manieren: door een identificatienummer te creëren dat hetzelfde is voor alle databanken die binnen het bestraffingsdomein bijgehouden worden, wat de mogelijkheid biedt om de informatie die erin geregistreerd werd te raadplegen, of zelfs over te nemen, of door de feiten te coderen volgens een nomenclatuur die in alle databanken van het bestraffingssysteem gebruikt wordt en regelmatig geactualiseerd wordt. Deze laatste oplossing zou zowel voor de opmaak en regelmatige update van de nomenclatuur als voor de codering van de informatie in de databank een grote investering vergen.

- drugsdelicten (bezit, gebruik, invoer, handel, ...);
- delicten in familiale context (familieverlating, weigering van bezoekrecht, niet naleven van bezoekrecht, bigamie, ...);
- inbreuken op de openbare orde (identiteitskaart, valsmunterij, valsheid in geschrifte en gebruik van valse stukken ...);
- verkeersovertredingen (ongevallen met gewonden, dronkenschap aan het stuur, geen verplichte verzekering, ...);
- seksuele misdrijven in het algemeen (meerderjarig slachtoffer);
- seksuele misdrijven tegen minderjarigen;
- andere misdrijven (restcategorie).

Uit de instructies die bij de gegevensregistratie horen, blijkt dat ingeval verschillende feiten aan de oorsprong van het mandaat liggen én deze behoren tot verschillende categorieën van inbreuken, meerdere registraties in de SIPAR-databank uitgevoerd moeten worden⁶³. Ingeval de feiten betrekking hebben op één en dezelfde categorie van inbreuken, is in principe dus één enkele registratie verplicht. Echter, bepaalde justitieassistenten blijken de instructies niet volledig op te volgen en soms zoveel keer een bepaalde categorie te vermelden als er feiten zijn die hierop betrekking hebben. De gegevensanalyse toont inderdaad aan dat in bepaalde gevallen de categorie “misdrijven tegen personen” drie maal geselecteerd werd voor eenzelfde mandaat. Redelijkerwijs kan verondersteld worden dat in een dergelijk geval, behalve als het om een fout in de registratie gaat, het mandaat betrekking heeft op drie inbreuken die elk kunnen gekwalificeerd worden als een misdrijf tegen personen⁶⁴. Gezien dit type van registratie niet systematisch voorkomt, werd het aantal inbreuken dat aan de basis lag van de mandaten niet geanalyseerd. Hoewel op die manier de problematiek van de meervoudige inbreuken bestudeerd had kunnen worden, werd er eerder voor geopteerd om het type inbreuken per activiteitensector te analyseren (de analyses gaven bijvoorbeeld aan hoeveel mandaten betrekking hebben op minstens één verkeersovertreding op het totale aantal mandaten inzake een werkstraf).

Voor we deze analyses uitvoerden, berekenden we voor hoeveel strafrechtelijke mandaten de aard van de inbreuk effectief geregistreerd werd. Het percentage varieert naargelang de activiteitensector, hoewel deze informatie in principe voor elke sector verplicht geregistreerd moet worden.

⁶³ SIPAR Technisch handboek en vademecum, versie van 9 december 2005, p. 22.

⁶⁴ Tijdens de observaties die in februari en maart 2007 uitgevoerd werden in een justitiehuis en specifiek betrekking hadden op het gebruik van SIPAR, kon bij sommige justitieassistenten een bepaalde praktijk vastgesteld worden: ze vulden de registratie van elk feit aan met een precieze omschrijving, die ze noteerden in een ‘post-it’, een informaticavenster waarin annotaties kunnen geschreven worden. Deze annotaties kunnen echter niet wetenschappelijk geëxploiteerd worden, gezien ze niet algemeen gebruikt worden. De extractie ervan is trouwens moeilijk, zo niet onmogelijk, te linken aan de mandaten waarop ze betrekking hebben.

Tabel 20. Gegevens 2006, aard van de inbreuken die aanleiding gaven tot een gerechtelijk mandaat

<i>Activiteitensector</i>	<i>% van geregistreerde gegevens</i>
Werkstraf	90%
Bemiddeling in strafzaken	98,4%
Sociaal verweer	85,3%
Pénitentiair	58,8%
Probatie	83,3%
Dienstverlening	96,4%
Vrijheid onder voorwaarden	88,2%

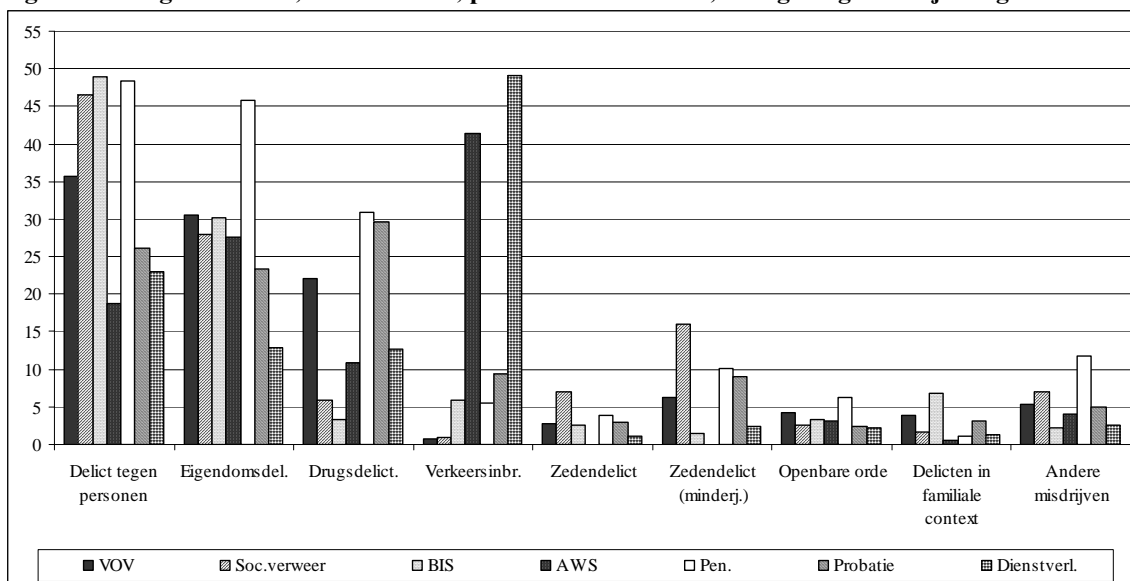
Informatie over de aard van de inbreuken wordt in 90 % en meer van de mandaten die betrekking hebben op een werkstraf, dienstverlening en vooral bemiddeling in strafzaken, geregistreerd. Wat de penitentiaire sector betreft, staat slechts voor 58,8 % van de mandaten het strafbare feit vermeld. Omwille van dit lage percentage moeten de gegevens voor deze activiteitensector dan ook met de nodige voorzichtigheid bekeken worden. In de resultaten die hierna besproken worden, staan ze dan ook niet vermeld. Enkele van deze data worden echter wel in de grafieken opgenomen, om op die manier aan te geven welke tendensen zich aftekenen. Voor de sectoren van het sociaal verweer, de probatie en de alternatieven voor de voorlopige hechtenis wordt meer dan 80 % geregistreerd. In totaal bevatten 58.685 mandaten informatie over de strafbare feiten waarop ze betrekking hebben, hetzij 86,6 % van het totale aantal strafrechtelijke mandaten dat in 2006 liep (N = 67.759).

7.2. Analyse van de aard van de inbreuken per activiteitensector

De verdeling van de categorieën van inbreuken per activiteitensector vertoont een aantal bijzonderheden⁶⁵. Zo is bij bijna de helft van de mandaten inzake een bemiddeling in strafzaken en in mindere mate bij mandaten inzake sociaal verweer, sprake van een misdrijf tegen personen. In de sector van de werkstraf heeft minder dan een vijfde van de mandaten betrekking op inbreuken uit deze categorie. Welke inbreuken leiden nu tot een werkstraf? De analyses tonen aan dat het vaak om verkeersinbreuken gaat: 41,4 % van de mandaten in de sector van de werkstraf vermeldt minstens één verkeersovertreding. Dit type van inbreuk komt ook bij bijna de helft van de mandaten inzake een dienstverlening voor (49 % van de mandaten uit die sector vermeldt een verkeersovertreding). Onderstaande tabel geeft een globaal overzicht van de verdeling van de inbreuken over de verschillende activiteitensectoren van de justitiehuisen.

⁶⁵ Bij de uitvoering van de analyses werd geen onderscheid gemaakt in functie van de aard van de mandaten, enquêtes en/of begeleidingen. Het zou interessant zijn om dit in later onderzoek wel te doen.

Figuur 18. Gegevens 2006, % mandaten, per activiteitensector, naargelang misdrijfcategorie

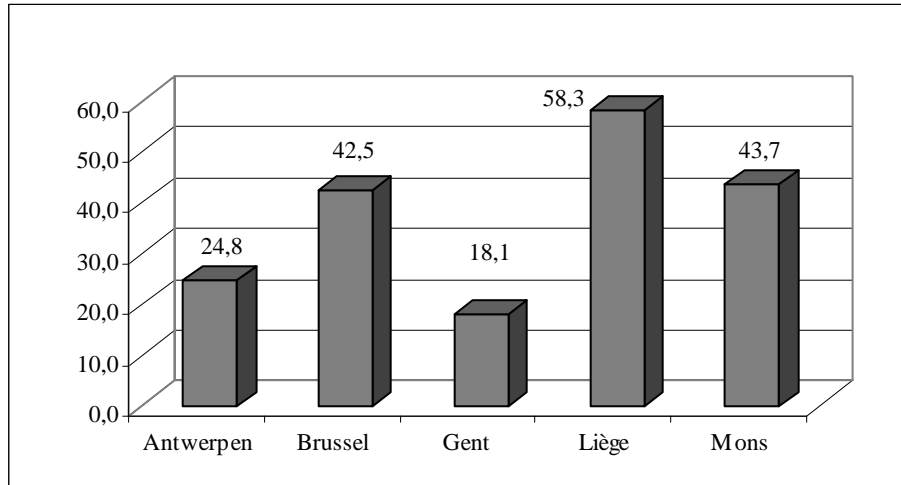
We herinneren eraan dat de gegevens inzake de penitentiaire sector met de nodige voorzichtigheid bekeken moeten worden, gezien voor deze sector 41,2 % van de informatie over de feiten ontbreekt.

Opvallend is dat inbreuken die onder de hoofding “seksuele misdrijven tegen minderjarigen” vermeld staan, verhoudingsgewijs het meeste voorkomen in de sector van het sociaal verweer (bij 15,9 % van de mandaten uit die sector wordt minstens één inbreuk van die aard vermeld). In de sector van de werkstraf daarentegen worden ze bijna nooit vermeld (8 mandaten op 16.896).

Inbreuken in de familiale sfeer (familieverlating, weigering van bezoekrechten, niet naleven van bezoekrechten, bigamie, ...) komen verhoudingsgewijs meer voor bij mandaten die betrekking hebben op bemiddeling in strafzaken, maar het gaat niettemin om een beperkt percentage (6,8 % van de mandaten heeft er betrekking op).

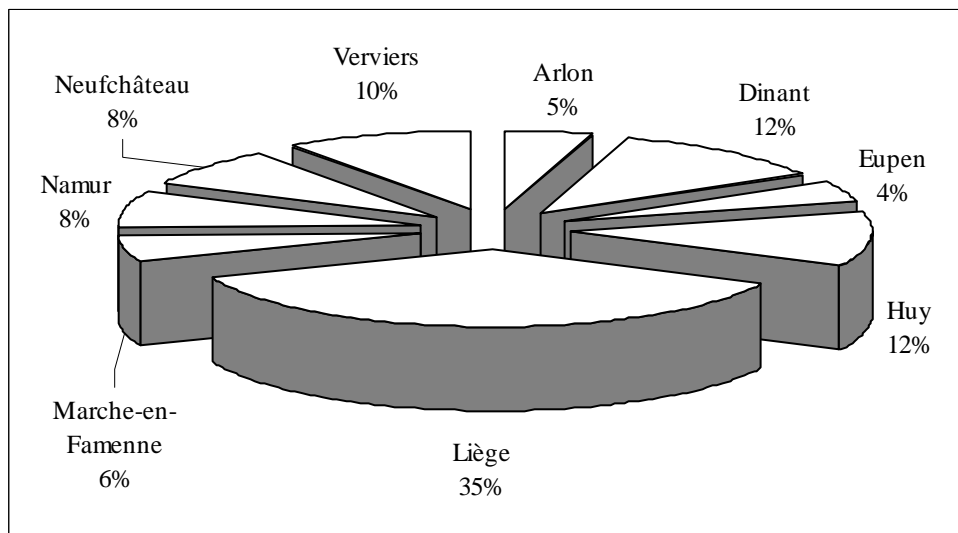
Voorgaande analyses zijn op nationale schaal uitgevoerd. Daarnaast werden ook de justitiehuisen uit het noorden van het land vergeleken met deze uit het zuiden, wat tot enkele opvallende vaststellingen leidde. De meest opvallende vaststelling heeft betrekking op verkeersovertredingen; terwijl globaal genomen 41,4 % van de mandaten inzake een werkstraf geïnitieerd werd naar aanleiding van een verkeersinbreuk (zie hierboven), gaat het om slechts 26,4 % voor de justitiehuisen uit het noorden van het land alleen. Naar aanleiding van deze vaststelling onderzochten we de verkeersovertredingen die voorkwamen bij mandaten inzake een werkstraf, per ressort van het hof van beroep. Het ressort van het hof van beroep van Luik bleek het hoogste percentage mandaten van die aard te kennen.

Figuur 19. Gegevens 2006, werkstrafsector, mandaten waarbij sprake was van minstens 1 verkeersinbreuk, volgens rechtsgebied van het hof van beroep (%)

Er werd verder onderzocht waarom het ressort van het hof van beroep van Luik zulk een hoog percentage kent door elk justitiehuis apart te bekijken. Zo bleek het justitiehuis van Luik het grootste deel van de mandaten inzake een werkstraf uit te voeren (35 %). De justitieuizen van Hoei en Dinant zijn elk verantwoordelijk voor 12 % van de mandaten.

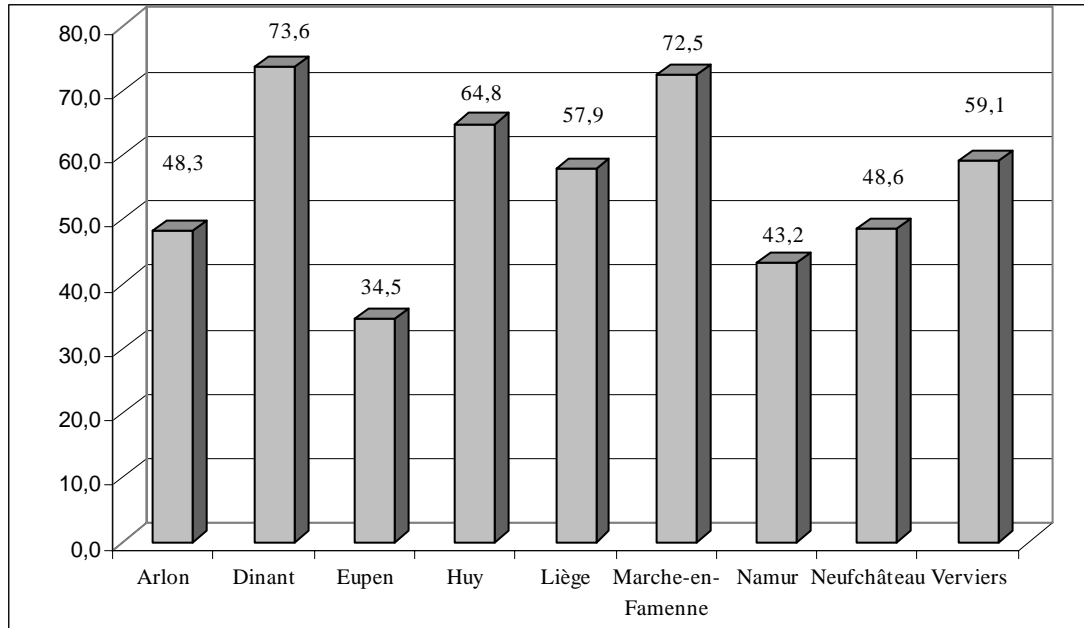
Figuur 20. Gegevens 2006, werkstrafsector, overzicht van de mandaten volgens justitieuizen in het rechtsgebied van het hof van beroep van Luik

Het percentage werkstrafmandaten dat geïnitieerd werd naar aanleiding van een verkeersovertreding varieert naargelang het justitiehuis. In de justitieuizen van Dinant en Marche-en-Famenne heeft meer dan 70 % van de werkstrafmandaten betrekking op minstens één verkeersovertreding (respectievelijk 73,6 % en 72,5 %). In drie andere justitieuizen van het ressort liggen verkeersinbreuken aan de basis van meer dan de helft van de werkstrafmandaten: dat is zo in Hoei (64,8 % van de mandaten), Verviers (59,1 %)

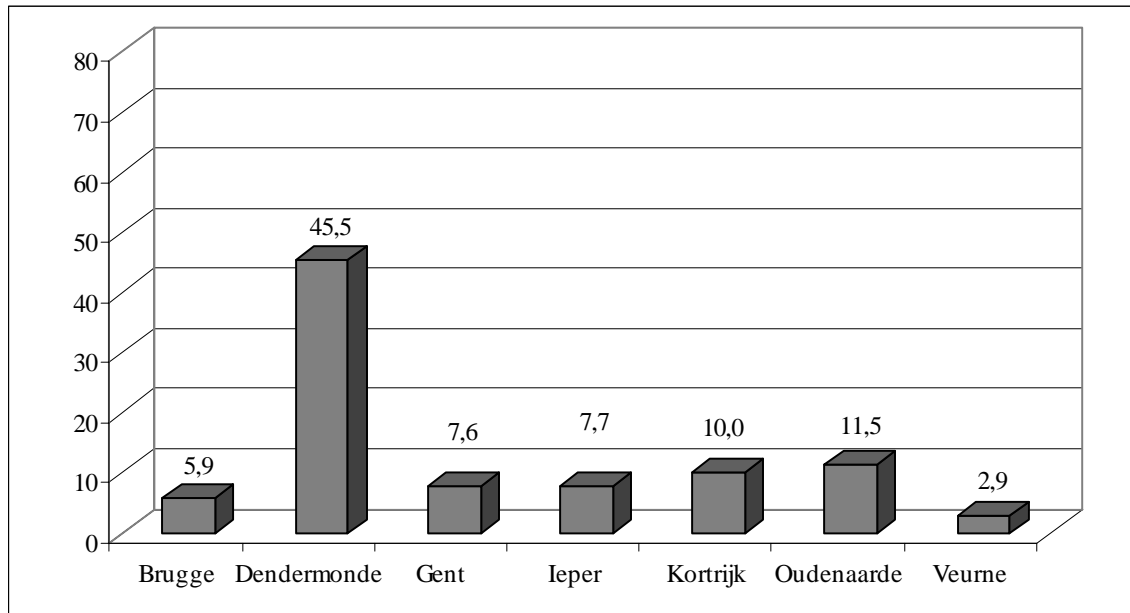
en Luik (57,9 %). Eupen kent de laagste graad: slechts 34,5 % van de werkstrafmandaten heeft er betrekking op een verkeersovertreding.

Figuur 21. Gegevens 2006, werkstrafmandaten waarbij sprake was van minstens 1 verkeersinbreuk, volgens justitiehuisen in het rechtsgebied van het hof van beroep van Luik (%)

Ook binnen de andere ressorten worden verschillen vastgesteld. In het ressort van het hof van beroep van Gent bijvoorbeeld, waar het percentage mandaten dat betrekking heeft op een verkeersovertreding binnen de werkstrafsector het laagste is, blijkt het justitiehuis van Dendermonde bij 45,5 % van de werkstrafmandaten minstens één verkeersovertreding te omvatten, terwijl dit voor het ganse ressort 18,1 % is.

Figuur 22. Gegevens 2006, werkstrafmandaten waarbij sprake was van minstens 1 verkeersinbreuk, volgens justitiehuisen in het rechtsgebied van het hof van beroep van Gent (%)

Bij werkstrafmandaten komen verkeersinbreuken minder frequent voor in Vlaanderen dan in Wallonië. Inbreuken op de regelgeving inzake verdovende middelen worden dan weer wel vaker in Vlaanderen opgetekend. In de ressorten van het hof van beroep van Antwerpen en Gent vermeldt dan ook respectievelijk 17,4 % en 17,1 % van de mandaten inzake een werkstraf minstens één inbreuk inzake verdovende middelen. In het ressort van het hof van beroep van Luik ligt dit percentage gevoelig lager, namelijk op 6,9 %.

Ook voor inbreuken in de familiale sfeer blijken verschillen te bestaan tussen de ressorten van het hof van beroep. Hoewel globaal genomen bij 6,8 % van de mandaten inzake een bemiddeling in strafzaken een inbreuk in de familiale sfeer vermeld wordt als aanleiding van het parajustitieel mandaat, blijkt het in het ressort van het hof van beroep van Bergen om bijna één mandaat op vijf te gaan (18,6 %).

Verder kan ook nagegaan worden welke gerechtelijke autoriteit het mandaat initieerde. In het ressort van het hof van beroep van Luik blijkt de politierechtbank aan de oorsprong te liggen van 90,4 % van de werkstrafmandaten die volgden uit een verkeersovertreding, terwijl de correctionele rechtbank slechts 6,9 % voor zijn rekening zou nemen. Het gaat hoofdzakelijk om de politierechtbank van Luik en in mindere mate die van Dinant en Hoei. Alle werkstrafmandaten samen genomen, ongeacht de aard van de inbreuk, blijkt de politierechtbank in dat ressort aan de basis te liggen van slechts 53,2 % van de mandaten. De correctionele rechtbank is verantwoordelijk in 40,1 % van de gevallen. Het zijn vooral misdrijven tegen goederen en personen die resulteren in een tussenkomst van de correctionele rechtbank en tot gevolg hebben dat een werkstrafmandaat geactiveerd wordt.

8. Het gebruik van parajustitiële interventies bij mogelijke inbreuken: naar een boordtabel die nuttig is voor het beleid van de correctionele parketten⁶⁶

8.1. Doelstelling en potentieel van de gezamenlijke exploitatie van twee databanken

Het is zinvol om de informatie uit het SIPAR-informaticasysteem te exploiteren samen met informatie die van een andere databank afkomstig is, namelijk de databank van het TPI-systeem van de correctionele parketten, op basis waarvan de Jaarstatistiek van het openbaar ministerie opgesteld wordt⁶⁷. Het doel van een dergelijke exploitatie is het gebruik van de verschillende soorten van parajustitiële interventies te evalueren *rekening houdende met* het volume en de aard van de potentieel betrokken inbreuken.

Van zodra het parket een proces-verbaal ontvangt waarmee de uitoefening van de strafvordering in gang gezet wordt, kunnen parajustitiële interventies op verschillende momenten in de procedure toegepast worden⁶⁸. Het is dan ook verre van eenvoudig om een globale evaluatie te maken van het beroep dat gedaan wordt op de parajustitiële sector en het respectieve “gewicht” van de verschillende parajustitiële interventies in perspectief te plaatsen; de maatregelen vinden in verschillende fases van de gerechtelijke procedure plaats en volgen elkaar in bepaalde gevallen op. We kunnen echter wel trachten *indicatoren* op te stellen om na te gaan hoe vaak gebruik gemaakt wordt van de parajustitiële sector, in zijn verschillende vormen, ten aanzien van alle zaken die het strafrechtelijk systeem krijgt af te handelen, of met andere woorden, ten aanzien van de oorspronkelijke instroom van processen-verbaal. Dankzij een dergelijke oefening kan volgend soort vragen beantwoord worden: in welke mate wordt binnen de verschillende parketten een beroep gedaan op de parajustitiële sector voor de behandeling van een bepaald soort zaken?

Om dit soort van vragen nauwkeurig te beantwoorden, maken we idealiter gebruik van een specifieke methode; zo zouden de beslissingen die bij een bepaald aantal zaken op verschillende parketten genomen worden, gedurende hun ganse traject doorheen het strafrechtelijk systeem opgevolgd kunnen worden. Er zou dan geopteerd worden voor een cohortanalyse om de gevolgen die de parketten aan de verschillende inbreuken geven, te analyseren, en te evalueren welke plaats het parajustitiële hierbij inneemt. Bij gebrek aan

⁶⁶ Dit deel van het onderzoeksrapport werd geschreven door Dr. Charlotte Vanneste, hoofd van het Departement Criminologie; het werd gepubliceerd in *Revue de droit pénal et de criminologie* (zie A. JONCKHEERE, C. VANNESTE, “Vers une statistique du secteur parajudiciaire? Un nouvel outil pour l'évaluation et l'élaboration de la politique criminelle”, *op. cit.*, pp. 626-654).

⁶⁷ COLLEGE VAN PROCUREURS GENERAAL – STATISTISCH ANALISTEN, *Jaarstatistieken van het openbaar ministerie – Opsporing en vervolging van strafzaken door de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg*, *op. cit.* Het eerste jaar waarvoor gegevens beschikbaar zijn, is het jaar 2003. Voor meer informatie over deze statistiek, zie ondermeer V. DUPIRE, “La statistique des parquets: genèse d'une publication novatrice”, in F. VESENTINI (dir.), *op. cit.*, pp. 87-94.

⁶⁸ Zo vindt in geval van bemiddeling in strafzaken de oriëntatie naar een zogenaamd “parajustitiële” reactie plaats voor de fase van de vervolging.

een criminologische statistiek die op verschillende niveaus geïntegreerd is⁶⁹, en in het bijzonder bij gebrek aan een verticale dimensie van deze integratie⁷⁰, is het momenteel volstrekt onmogelijk om deze oefening uit te voeren.

Niettemin kunnen wel geschikte *indicatoren* geconstrueerd worden door de informatie uit twee verschillende databanken – deze van de correctionele parketten en deze van de justitiehuisen -, met elkaar te vergelijken. De indicatoren die op die manier geconstrueerd worden, vormen dan een soort *boordtabel* die nuttig kan zijn voor de beleidsvorming op de parketten. Dergelijke indicatoren geven immers *feedback* over het gebruik dat de parketten maken van parajustitiële maatregelen. Als ze jaarlijks opgevolgd worden, kunnen ze een *dynamisch instrument* vormen voor het strafrechtelijk beleid, op lokaal of centraal niveau. Daarnaast kan de beslissing om naar de parajustitiële sector door te verwijzen op basis van dergelijke indicatoren objectief overdacht worden.

8.2. *Constructiemethode van de indicatoren*

Om de voorgestelde indicatoren te construeren, dient in de parketstatistiek alleen maar rekening gehouden te worden met de “binnengekomen zaken” waarvoor minstens een verdachte geïdentificeerd werd. Dit is een belangrijke precisering; immers, globaal genomen wordt bijna de helft van de zaken niet opgehelderd (46 % in 2005) en deze proportie varieert zowel naargelang het arrondissement (tussen 27 % in Turnhout en 58 % in Luik) als naargelang het soort van zaken. Het heeft vanzelfsprekend alleen maar zin om het mogelijke gebruik van parajustitiële maatregelen te bekijken ten aanzien van daders die duidelijk geïdentificeerd werden.

Voor de justitiehuisen worden de mandaten die in de loop van het jaar *nieuw* toegekend werden, bekeken (meting van de flux) en niet alle mandaten die dat jaar liepen (meting van de stock). Gezien we willen nagaan in welke mate parajustitiële modaliteiten gebruikt worden bij een flux aan zaken die op de parketten binnenkwam, moeten we inderdaad ook de mandaten van de justitiehuisen in termen van flux tellen, een maat waarop de duur van de mandaten geen enkele invloed heeft.

De oefening die hier gemaakt wordt, is vanzelfsprekend beperkt door de aard en de kwaliteit van de gegevens waarover we momenteel beschikken. Het is eerst en vooral immers zo dat de SIPAR-gegevens maar geëxploiteerd kunnen worden in die mate dat voldoende geregistreerd werd welke instantie de beslissing nam. Omdat we ook een onderscheid willen maken tussen de types van feiten, moeten tevens de categorieën waartoe de feiten behoren, voldoende geregistreerd staan. Ten slotte dienen bepaalde

⁶⁹ Dit concept werd ontleend aan een onderzoek uit de jaren 1980 (W. BRUGGEMAN, C. DE SMEDT, A. HENDRICKX, A.-M. HOTTIAUX, G. HOUCHON, M. SCHOTSMANS, J. VAN KERCKVOORDE, C. VANNESTE, *Naar een criminologische statistiek. Ontwerp van een “geïntegreerde” criminele statistiek*, Onderzoeksrapport, 1987, 227 p.; zie vooral pagina's 58-63).

⁷⁰ Hiervoor moet eerst en vooral een gemeenschappelijk identificatienummer geregistreerd worden in elk van de betrokken databanken; op die manier kan het parcours van een individu of zaak opgevolgd worden. In de toekomst zou deze piste moeten gevolgd worden, maar we stellen vast dat deze doelstelling voorlopig nog niet bereikt werd.

types van mandaten uitgesloten te worden, namelijk mandaten die zich ofwel voor, ofwel na de doorverwijzing naar een parajudiciële afhandelingsmodaliteit situeren (en in zekere zin integraal deel uitmaken van het totale aantal afhandelingen). Enquêtemandaten of mandaten inzake beknopte voorlichtingsrapporten in het kader van een autonome werkstraf, een probatie⁷¹ of een bemiddeling⁷², evenals enquêtemandaten in het kader van een alternatief voor de voorlopige hechtenis, worden dus niet bekeken.

De steekproef werd op bovenvermelde wijze afgebakend; voor het jaar 2006 bleek voor vier types van mandaten voldoende volledige informatie over de feiten en de beslissende instantie beschikbaar te zijn: voor de autonome werkstraf (96,5 %), de probatie (96,3 %), de dienstverlening (of vorming) (96,8 %) en alternatieven voor de voorlopige hechtenis (89,8 %). Voor bemiddelingsmandaten was de informatie inzake de strafbare feiten wel zo goed als compleet (97,7 %), maar de gegevens inzake de beslissende instantie waren daarentegen zeer onvolledig (29,8 %). Het arrondissement waarin het justitiehuis dat het mandaat uitvoerde, zich situeert, wordt echter wel steeds geregistreerd. In principe is het justitiehuis van het arrondissement waar de feiten begaan werden territoriaal bevoegd bij bemiddeling⁷³, wat betekent dat dit laatste ook als de beslissende instantie kan beschouwd worden.

Voor de parajudiciële mandaten uit de penitentiaire sector (begeleidingen of enquêtes in het kader van een voorwaardelijke of voorlopige invrijheidstelling, penitentiair verlof, beperkte detentie, ...), is de informatie over de strafbare feiten zeer onvolledig (58,8 %). Ook los van deze methodologische tekortkomingen heeft het weinig zin om dit type van mandaten in de oefening op te nemen; ze situeren zich immers in een fase na de gevangenisstraf en ontsnappen dus enigszins aan het beleid van de parketten. Om diezelfde reden namen we de mandaten uit de sector van het sociaal verweer niet op, te meer omdat deze op een specifieke populatie betrekking hebben waarvan de kwalificatie sterk afhankelijk is van experts.

Onze oefening zal dus ingaan op de volgende vijf modaliteiten: werkstraffen, probatie, dienstverlening, bemiddeling en alternatieven voor de voorlopige hechtenis; bij elk van deze modaliteiten dient de justitiabele die het voorwerp van de maatregel uitmaakt trouwens zijn toestemming te geven⁷⁴.

Alleen de mandaten waarover de *correctionele parketten of rechtbanken* beslissen, zullen bekeken worden; de beslissingen van de politierechtbank – hoofdzakelijk inzake verkeerszaken – en de relatief zeldzame beslissingen die op het niveau van het ressort van het hof van beroep genomen werden, zullen dus uitgesloten worden. De indicatoren

⁷¹ En ook niet deze die voor nieuwe feiten in het kader van artikel 15 en 17 van de wet van 29 juni 1964 inzake de opschorting, het uitstel en de probatie, genomen worden.

⁷² We herinneren eraan dat het SIPAR-systeem dienstverlening en vormingen in het kader van een probatie of een bemiddeling opneemt onder de categorie “dienstverlening”. De categorieën “probatie” en “bemiddeling” nemen deze dus niet op.

⁷³ Zie ondermeer dienstnota 2007/7 van 4 juni 2007 van de dienst justitiehuisen die betrekking heeft op de territoriale bevoegdheid in het kader van de procedure inzake bemiddeling in strafzaken.

⁷⁴ Wettelijk en/of concreet als voorwaarde om de maatregel uit te voeren.

worden immers geconstrueerd aan de hand van statistische gegevens uit het TPI-systeem, dat alleen de rechtbanken van eerste aanleg betreft.

De grootste beperking waarmee we bij deze oefening te maken krijgen, is dat SIPAR een vage categorisering van de strafbare feiten hanteert. Moesten de feiten geregistreerd worden aan de hand van de lijst met preventiecodes die de parketten hanteren, dan zou het beleid dat ten aanzien van bepaalde inbreuken gevoerd wordt, veel preciezer geanalyseerd kunnen worden. Momenteel kan een globaal onderscheid gemaakt worden tussen misdrijven tegen goederen, misdrijven tegen personen, inbreuken inzake verdovende middelen, seksuele misdrijven, misdrijven in de familiale sfeer, aantasting van de openbare orde en veiligheid en verkeersmisdrijven.

De indicatoren die hierna geconstrueerd worden, hebben betrekking op de parajuditiële mandaten die in 2006 nieuw waren. Om in te schatten om hoeveel mandaten het gaat in verhouding tot het aantal inbreuken dat oorspronkelijk aan de parketten overgemaakt wordt, gaan we uit van de flux-cijfers voor 2005⁷⁵. Dit leek ons beter dan het jaar 2006 zelf als vertrekpunt te nemen, omdat enige tijd verloopt tussen het moment waarop de zaken binnenkomen en het moment waarop ze doorverwezen worden naar een parajuditiële maatregel. Om eventuele grote schommelingen tussen opeenvolgende jaren te neutraliseren, ondermeer bij inbreuken die weinig voorvallen, kan later nog een gemiddelde over meerdere jaren heen berekend worden. We herinneren eraan dat deze oefening, die tot doel heeft *indicatoren* te construeren, de precisie van een echte cohortanalyse niet kan evenaren. Gezien de verschillende databanken niet geïntegreerd zijn, is een dergelijke analyse momenteel echter niet haalbaar.

Ten slotte dient vermeld te worden dat tot nu toe geen rekening gehouden werd met de praktijk van seponering om de indicatoren te construeren. Wanneer we het strafrecht als een systeem opvatten, dan dient echter wel degelijk rekening gehouden te worden met het feit dat zaken mogelijk geseponerd worden. In een volgende stap zouden de indicatoren die hier voorgesteld worden dan ook naast seponeringsindicatoren gelegd moeten worden (per arrondissement en per type van inbreuk), maar ook naast indicatoren inzake de voorlopige hechtenis, de gevangenisstraf of geldboetes (eveneens per arrondissement en per type van inbreuk). We maken hier met andere woorden een eerste oefening die nadien verder uitgewerkt moet worden aan de hand van meer complexe toepassingen.

⁷⁵ De gepubliceerde tabellen van de statistiek van de correctionele parketten maken slechts een ruw onderscheid tussen de zaken waarvoor minstens één verdachte geïdentificeerd werd. Om die reden werd deze oefening uitgevoerd aan de hand van bijkomende tabellen die bij het College van Procureurs-Generaal opgevraagd werden. Deze tabellen geven de informatie weer volgens de categorie van de inbreuk en volgens arrondissement. We wensen de statistisch analisten te bedanken; het is dankzij hun inspanningen dat deze oefening uitgevoerd kon worden.

8.3. Enkele eerste resultaten van de constructie van een boordtabel voor het gebruik van parajustitiële reacties

➤ Een globaal beeld van het beroep dat op het parajustitiële gedaan wordt

Door deze indicator te construeren kunnen we eerst en vooral een *globaal beeld* schetsen van het beroep dat gedaan wordt op de parajustitiële sector, voor alle inbreuken op het strafwetboek of op de regelgeving inzake verdovende middelen die de parketten behandelden⁷⁶. Voor alle parketten samen blijkt bij ongeveer 5,4 % van de zaken waarvoor minstens een verdachte geïdentificeerd werd, een *beroep gedaan te worden op de één of andere parajustitiële maatregel*⁷⁷. Dit percentage is als volgt samengesteld:

- 1,8 % heeft betrekking op een bemiddeling in strafzaken,
- 1,5 % op een werkstraf,
- 1 % op een probatie,
- 1 % op een alternatief voor de voorlopige hechtenis,
- en ten slotte 0,1 % op een dienstverlening of vorming.

Parajustitiële maatregelen blijken met andere woorden momenteel slechts bij relatief weinig feiten die bij de parketten terecht komen, gebruikt te worden, tenminste wanneer we het totale aantal inbreuken bekijken.

In sommige wetenschappelijke studies worden theoretische hypotheses geformuleerd over de sociopolitieke context waarin een bepaalde maatregel – of elk van deze maatregelen⁷⁸ – ontstond of zich ontwikkelde. Bij ons weten gaan echter weinig studies in op de plaats die deze maatregelen effectief innemen in het strafrechtsbedelingssysteem. In die optiek is de hypothese die D. KAMINSKI recentelijk formuleerde dan ook zeer vermeldenswaardig⁷⁹. In een onuitgegeven en tevens prikkelende analyse interpreteert hij de toestemming die justitiabelen dienen te geven op een systemische manier, door het als een instrument van het bestraffingsbeleid te beschouwen. Zo formuleert de auteur de hypothese dat procedures die als “participationistisch” gekwalificeerd worden – in die zin dat ze de toestemming van de justitiabele behoeven⁸⁰ – gebruikt worden om de flux van het bestraffingssysteem te reguleren. “Toutes sont destinées *systémiquement*”, stelt hij,

⁷⁶ De inbreuken op andere speciale regelgevingen (milieu, economische zaken, ...) worden niet bekeken, omdat ze in SIPAR zonder onderscheid gegroepeerd worden in één en dezelfde categorie, namelijk “anderen” en slechts aan de basis liggen van 2 tot 5 % van de parajustitiële maatregelen. Verkeersmisdrijven worden niet opgenomen in deze oefening, gezien dergelijke inbreuken vooral betrekking hebben op politieparketten, en niet op correctionele parketten.

⁷⁷ Hetzij dus bemiddeling in strafzaken, dienstverlening, probatie, de werkstraf of het alternatief voor de voorlopige hechtenis, op een bepaald moment in de gerechtelijke procedure.

⁷⁸ Zie bijvoorbeeld de meest recente analyse van S. SNACKEN, « Penal policy and practice in Belgium », in M. TONRY (ed.), *Crime, punishment and politics in comparative perspective*, Crime and Justice. A review of research, vol. 36, 2007, pp. 127-216.

⁷⁹ D. KAMINSKI, “Un nouveau sujet de droit pénal”, in F. DIGNEFFE en TH. MOREAU (dir.), *La responsabilité et la responsabilisation dans la justice pénale*, De Boeck, 2005, pp. 323-342.

⁸⁰ De gemeenschappelijke noemer is meer in het bijzonder “l'invitation faite au justiciable par une autorité judiciaire à consentir à une sanction pénale – peine ou mesure – ou à un aléa de son exécution” (D. KAMINSKI, *op. cit.*, p. 324).

d'une manière ou d'une autre, à 'l'évacuation des surplus', tout en étant par ailleurs justifiées par des objectifs substantiels de réhabilitation, de resocialisation ou de réparation". De responsabilisering van de justitiabele zou volgens de auteur in die optiek een "managementinstrument" vormen, waardoor de flux beter beheerd kan worden en de gerechtelijke activiteit efficiënter verloopt.

Kaminski wil zonder twijfel geen kwantitatieve uitspraak doen met zijn analyse van de plaats die de toestemming in het gerechtelijke inneemt; we kunnen zijn hypothese echter wel confronteren met de gegevens die uit onze oefening naar voor komen. Omdat dit type van procedures momenteel slechts beperkt voorkomt in verhouding tot het aantal inbreuken, mogen we de hypothese dat een dergelijk regulerend effect zich voordoet binnen het strafrechtelijk systeem niet bevestigen, in elk geval niet wanneer de inbreuken en de arrondissementen samen bekeken worden. Moest er al sprake zijn van een managementdoelstelling⁸¹, dan zou deze doelstelling momenteel in elk geval nog niet bereikt zijn.

➤ Een gedifferentieerd beeld volgens de arrondissementen

Als we de parketten apart bekijken, dan blijkt voorgaande vaststelling enigszins genuanceerd te moeten worden. In bepaalde arrondissementen wordt inderdaad vaker een beroep gedaan op de parajustitiële sector in vergelijking met andere arrondissementen, hoewel het globaal genomen nog steeds om vrij bescheiden aantallen gaat.

Tabel 21 geeft aan in welke mate de arrondissementen een beroep doen op parajustitiële maatregelen. Het arrondissement Leuven maakt hiervan het meeste gebruik, voor bijna 10 % van de inbreuken, terwijl het in het arrondissement Brugge om slechts 2,4 % van de zaken gaat. Het aandeel van de parajustitiële sector kan dus variëren van het enkelvoudige tot het viervoudige, al naargelang het arrondissement. Hieruit kan afgeleid worden dat het beleid dat de parketten voeren rond het gebruik van parajustitiële modaliteiten, significant verschilt.

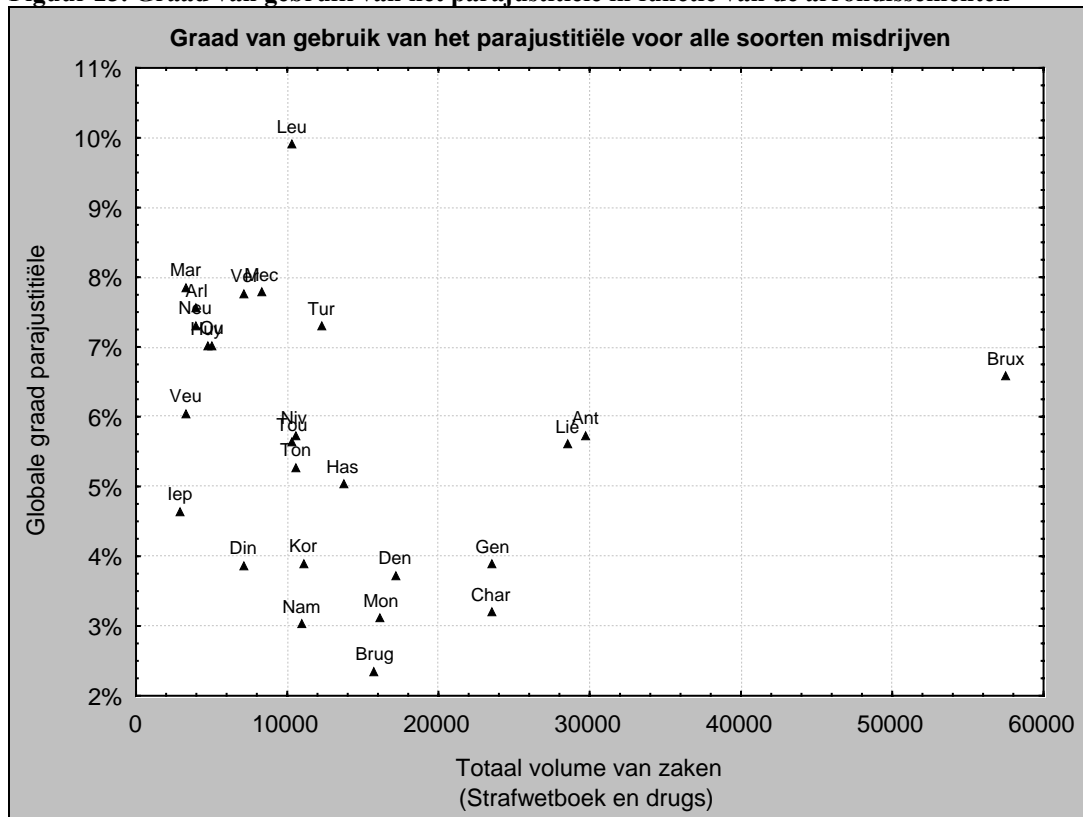
⁸¹ Deze oefening gaat niet in op een dergelijke teleologische component.

Tabel 21. Graad van gebruik van het parajustitiële volgens de arrondissementen

Arrondissementen	Graad van gebruik van het parajustitiële	Arrondissementen	Graad van gebruik van het parajustitiële
Leuven	9,9 %	Tournai	5,6 %
Marche-en-Famenne	7,9 %	Liège	5,6 %
Mechelen	7,8 %	Tongeren	5,3 %
Verviers	7,8 %	Hasselt	5,0 %
Arlon	7,6 %	Ieper	4,6 %
Neufchâteau	7,3 %	Kortrijk	3,9 %
Turnhout	7,3 %	Gent	3,9 %
Oudenaarde	7,0 %	Dinant	3,9 %
Huy	7,0 %	Dendermonde	3,7 %
Bruxelles	6,6 %	Charleroi	3,2 %
Veurne	6,0 %	Mons	3,1 %
Antwerpen	5,7 %	Namur	3,0 %
Nivelles	5,7 %	Brugge	2,4 %
Totaal		5,4 %	

Figuur 23 geeft een spreidingsdiagram weer, waarop elk arrondissement geplaatst wordt in functie van het totale aantal binnenkomende zaken (X-as) én het beroep dat gedaan wordt op het parajustitiële (Y-as) ten aanzien van dezelfde inbreuken⁸².

Figuur 23. Graad van gebruik van het parajustitiële in functie van de arrondissementen

⁸² Elk arrondissement wordt weergegeven met de eerste drie of vier letters van zijn naam.

Eerst en vooral blijkt uit deze figuur dat het gebruik dat gemaakt wordt van het parajustitiële, niet samenhangt met de hoeveelheid zaken die het parket moet behandelen⁸³. Dat geen correlatie tussen beide factoren blijkt te bestaan, kan samen met de vaststelling dat parajustitiële maatregelen weinig gebruikt worden de hypothese ontkrachten dat de parajustitiële sector aangewend wordt om de flux binnen het strafrechtelijk systeem te regelen. Moest dit wel zo zijn, dan zou dit het duidelijkst naar voor komen in arrondissementen die een groot aantal zaken te verwerken krijgen.

Er is trouwens geen enkel verschil tussen de Belgische gewesten merkbaar. Dat in het zuiden significant meer zaken aan de parketten worden doorgegeven⁸⁴, blijkt de vaststelling dat de parajustitiële activiteit in het zuiden van het land globaal genomen groter is dan in het noorden, te kunnen verklaren (zie punt 6). Wanneer we rekening houden met de flux aan zaken die de respectieve arrondissementen te verwerken krijgen, dan blijkt het beleid in beide landsdelen niet significant te verschillen voor wat betreft het gebruik van parajustitiële maatregelen.

De verschillende arrondissementen situeren zich tussen de 2 en 8 %; Leuven daarentegen tekent als enige een hogere graad op (10 %). In bovenstaande grafiek wordt elk parket ten aanzien van andere parketten gepositioneerd voor wat betreft het beroep dat gedaan wordt op parajustitiële maatregelen bij de behandeling van inbreuken. De actoren die betrokken zijn bij gerechtelijke beslissingen en de uitvoering ervan, kunnen zich op die manier informeren en meer structurele acties overwegen.

➤ Een gedifferentieerd beeld volgens de inbreuken

Vervolgens bekijken we per soort inbreuk in welke mate een beroep wordt gedaan op de parajustitiële sector. Bij deze analyse onderscheiden we zes categorieën van inbreuken. Tabel 22 geeft per categorie weer hoe vaak parajustitiële maatregelen ingeroepen worden⁸⁵ en welke hun aandeel is ten aanzien van het totale aantal inbreuken⁸⁶.

⁸³ Er is met andere woorden geen significante correlatie tussen de mate waarin parajustitiële maatregelen aangewend worden en het aantal zaken dat de verschillende arrondissementen moeten behandelen.

⁸⁴ Dit in verhouding tot de populatie van de betrokken arrondissementen.

⁸⁵ We herinneren eraan dat het gaat om bemiddeling in strafzaken, dienstverlening, probatie, werkstraffen of alternatieven voor de voorlopige hechtenis, op het ene of andere moment in de gerechtelijke procedure.

⁸⁶ Namelijk de zaken die verwijzen naar inbreuken op het strafwetboek of op de regelgeving inzake verdovende middelen.

Tabel 22. Graad van gebruik van het parajustitiële per soort inbreuk

Categorieën van inbreuken	Graad van gebruik van het parajustitiële	Aandeel van het betrokken misdrijf
Misdrijven tegen personen	7,9 %	26 %
Misdrijven tegen goederen	6,2 %	28 %
Drugsmisdrijven	8,9 %	9 %
Seksuele misdrijven	10,1 %	3 %
Misdrijven in familiale context	2,2 %	10 %
Misdrijven tegen openbare veiligheid	1,1 %	24 %
Totaal	5,4 %	100 %

Bij seksuele misdrijven⁸⁷, wat een kleine categorie is in vergelijking met het totale aantal inbreuken (3 %), wordt verhoudingsgewijs het vaakste teruggegrepen naar parajustitiële maatregelen, namelijk in 10 % van de gevallen. Voor drugsmisdrijven worden echter gelijkaardige cijfers opgetekend (9 %). De twee types van inbreuken die het vaakste aan de parketten doorgegeven worden, namelijk misdrijven tegen personen en misdrijven tegen goederen, geven respectievelijk in 8 % en 6,2 % van de gevallen aanleiding tot een parajustitiële maatregel. Bij misdrijven uit de familiale sfeer (familieverlating, niet naleven van bezoekrecht, ...) is slechts voor 2,2 % van de zaken sprake van een parajustitiële maatregel. Ten slotte wordt bij aantasting van de openbare orde en veiligheid, wat een omvangrijke categorie is (24 %), slechts zeer zelden een parajustitiële maatregel toegepast (1,1 %).

Tabel 23. Graad van gebruik van de verschillende parajustitiële maatregelen per soort misdrijf

Categorieën van inbreuken	Gr AWS	Gr Prob	Gr DV	Gr BS	Gr VOV	Gr Para
Misdrijven tegen personen	1,7 %	1,1 %	0,2 %	3,5 %	1,3 %	7,9 %
Misdrijven tegen goederen	2,3 %	0,9 %	0,1 %	1,9 %	1,0 %	6,2 %
Drugsmisdrijven	2,8 %	3,1 %	0,3 %	0,7 %	1,9 %	8,9 %
Seksuele misdrijven	0,1 %	3,8 %	0,3 %	2,9 %	2,9 %	10,1 %
Misdrijven in familiale context	0,1 %	0,4 %	0,0 %	1,5 %	0,3 %	2,2 %
Misdrijven tegen openbare veiligheid	0,4 %	0,2 %	0,1 %	0,3 %	0,2 %	1,1 %
Totaal	1,5 %	1,0 %	0,1 %	1,8 %	1,0 %	5,4 %

Het is ook interessant om per type van inbreuk na te gaan in welke mate de verschillende parajustitiële maatregelen gebruikt worden (tabel 23). Zo blijkt dat bij misdrijven tegen personen het vaakste gebruik gemaakt wordt van bemiddeling in strafzaken (BS). Bij misdrijven tegen goederen staat bemiddeling in strafzaken op de eerste plaats, gevolgd door de werkstraf (AWS). Bij verdovende middelen wordt vooral een beroep gedaan op probatie (Prob) en op werkstraffen. Voor seksuele misdrijven wordt het vaakste probatie ingeroepen, maar ook bemiddeling in strafzaken en alternatieven voor de voorlopige hechtenis (VOV) worden regelmatig aangewend. Bij inbreuken in de familiale sfeer wordt vooral een beroep gedaan op bemiddeling in strafzaken; het gaat hier echter wel om kleine aantallen. Bij aantasting van de openbare orde en veiligheid zijn de aantallen nog kleiner en is er een grote spreiding tussen de verschillende maatregelen.

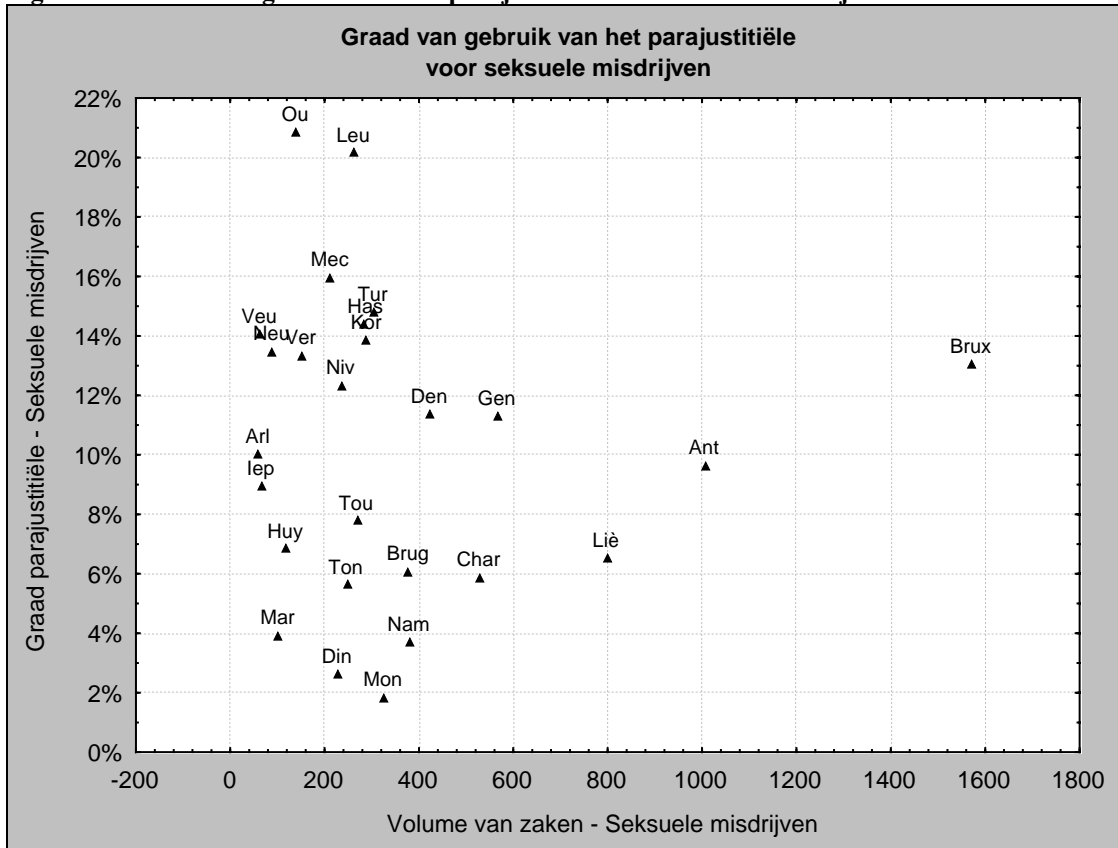
⁸⁷ Deze categorie houdt aanranding en verkrachting in, evenals zedenschennis en verschillende vormen van ontucht, aanzetten tot ontucht en seksuele uitbuiting.

➤ Een gedifferentieerd beeld volgens de inbreuken en de arrondissementen

Vervolgens kunnen we per inbreuk nagaan in welke mate in een bepaald arrondissement een beroep gedaan wordt op de parajustitiële sector. We maken deze oefening voor vier categorieën van inbreuken, waarvoor in kleine maar significante mate parajustitiële maatregelen aangewend worden.

In de eerste plaats blijken bij *seksuele misdrijven* (figuur 24) grote verschillen tussen arrondissementen te bestaan. Over alle arrondissementen heen wordt in ongeveer 10 % van de gevallen een parajustitiële maatregel aangewend; in de arrondissementen Oudenaarde en Leuven bedraagt dit echter meer dan 20 %, terwijl het in de arrondissementen Bergen en Dinant om bijna een tiende hiervan gaat. Het beleid inzake parajustitiële maatregelen verschilt op dat vlak dus sterk naargelang het parket.

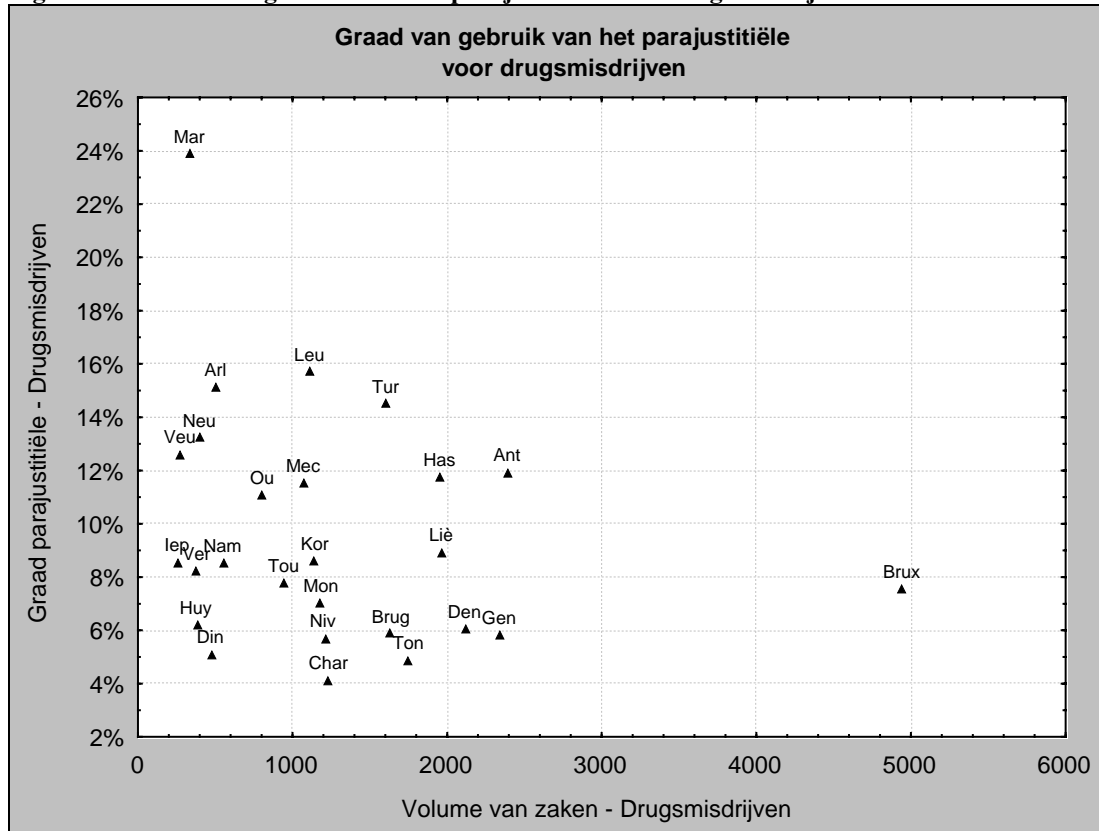
Figuur 24. Graad van gebruik van het parajustitiële voor seksuele misdrijven

Figuur 25 situeert elk arrondissement voor wat de *inbreuken inzake verdovende middelen* betreft. Ook in dat domein zijn grote verschillen merkbaar. Terwijl over alle arrondissementen heen in 9 % van de gevallen een beroep gedaan wordt op de parajustitiële sector, klimt dit percentage tot 24 % voor het arrondissement Marche-en-Famenne, terwijl het in Charleroi om slechts 4 % gaat. Hoewel het arrondissement Marche-en-Famenne in een relatief uitzonderlijke situatie verkeert, maken ook andere arrondissementen vrij veel gebruik van parajustitiële maatregelen (tussen 12 en 16 % in

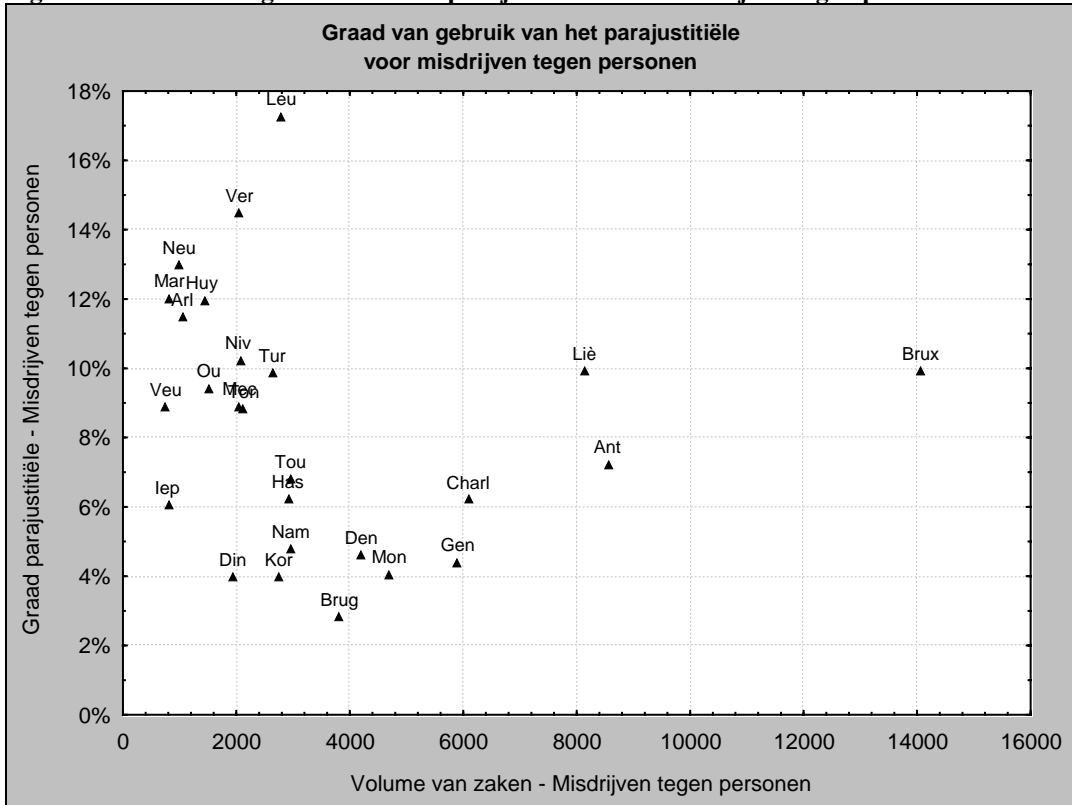
Leuven, Arlen, Turnhout, Neufchâteau, Veurne en Antwerpen). Dit contrasteert met de lage cijfers in Charleroi, Tongeren, Dinant, Nijvel, Brugge, Gent en Dendermonde. De verschillende arrondissementen blijken er dus een zeer verschillend beleid op na te houden. Het kan nuttig zijn om de gerechtelijke autoriteiten bij wijze van feedback hiervan op de hoogte te stellen, zodat ze hun strafrechtelijk beleid op dat vlak kunnen overdenken.

Figuur 25. Graad van gebruik van het parajustitiële voor drugsmisdrijven

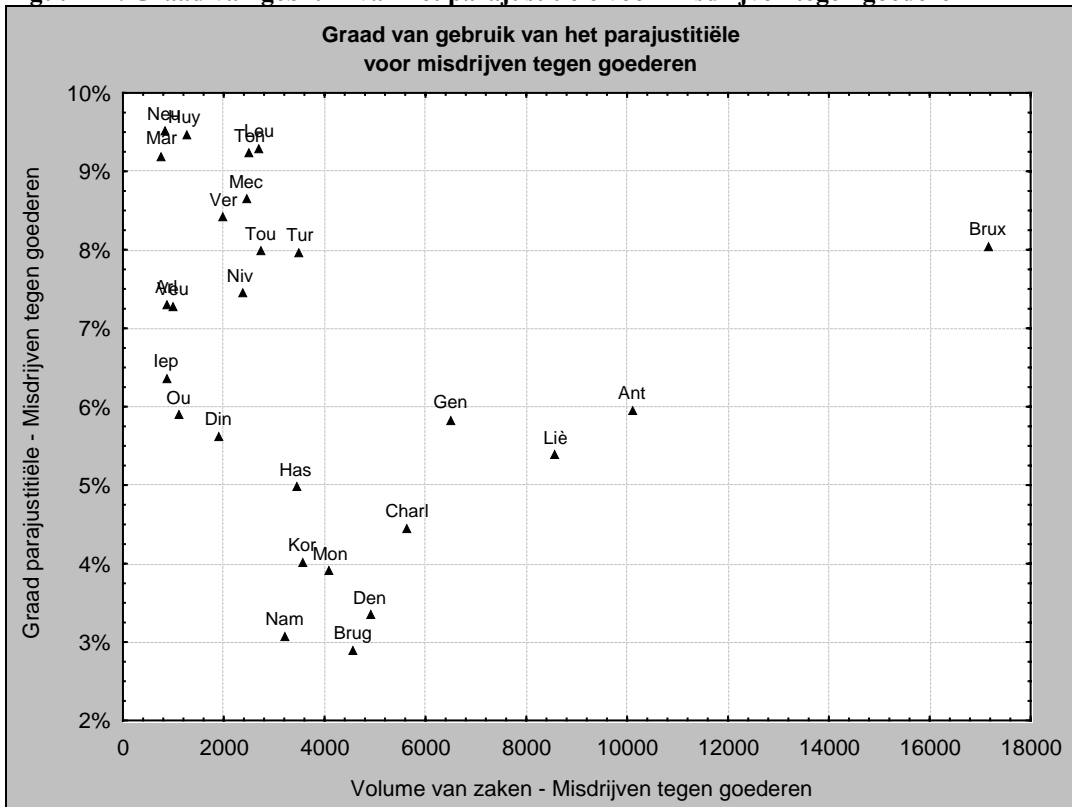

Wat *misdrijven tegen personen* betreft, stellen we quasi hetzelfde vast. Opnieuw blijken de arrondissementen onderling sterk te verschillen; in Brugge bijvoorbeeld wordt in 3 % van de gevallen een beroep gedaan op parajustitiële maatregelen, terwijl het in Leuven om 17 % en voor alle arrondissementen samen om 8 % gaat. De plaats van de arrondissementen verschilt echter in functie van het domein in kwestie; dit is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat elk arrondissement een andere visie heeft op welke parajustitiële maatregelen geschikt zijn voor bepaalde misdrijven.

Figuur 26. Graad van gebruik van het parajustitiële voor misdrijven tegen personen

Figuur 27. Graad van gebruik van het parajustitiële voor misdrijven tegen goederen

Ten slotte bestaan ook op het vlak van misdrijven tegen goederen (figuur 27) verschillen, maar het gaat hier wel om kleinere verschillen. Het laagste aantal (ongeveer 3 %), dat in Brugge en Namen wordt opgetekend, ligt slechts drie keer lager dan het hoogste aantal (ongeveer 9,5 %), dat in Neufchâteau, Leuven, Tongeren en Marche-en-Famenne geregistreerd wordt; bij seksuele misdrijven was de verhouding tussen het laagste en hoogste aantal nog één tot tien. In dit domein wordt dus mogelijk op het vlak van parajustitiële maatregelen een uniformer beleid gevoerd.

Conclusie

Door de SIPAR-gegevens te exploiteren samen met de statistieken van de correctionele parketten, kunnen indicatoren geconstrueerd worden die het gebruik van de verschillende soorten van parajustitiële interventies evalueren *rekening houdende met* het volume en de aard van de mogelijke inbreuken. Deze indicatoren kunnen als boordtabel gebruikt worden om het strafrechtelijk beleid dat binnen de parketten gevoerd wordt, te evalueren en uit te werken. In het voorgaande bespraken we de eerste bevindingen. We konden vaststellen dat voor slechts een beperkt aantal situaties die naar het parket doorverwezen worden, parajustitiële maatregelen ingeroepen worden. Deze vaststelling kan de hypothese dat parajustitiële maatregelen gebruikt zouden worden om de flux van het strafrechtssysteem te reguleren, niet bevestigen. De mate waarin parajustitiële maatregelen aangewend worden, verschilt echter sterk naargelang het arrondissement en de inbreuk. Het beleid dat de parketten voeren rond verschillende inbreuken moet in die optiek grondig bekeken worden.

9. De duur van de uitvoering van de mandaten

Zoals voorheen reeds vermeld werd, voerden de justitieassistenten in de loop van het jaar 2006 71.834 mandaten uit, waarvan 39.038 nieuwe mandaten. Ze sloten dat jaar ook 36.918 mandaten af, wat maakt dat het aantal afgesloten mandaten wat lager ligt dan het aantal nieuwe mandaten. In dit deel van het onderzoeksrapport wordt besproken hoeveel tijd nodig was om de mandaten die in 2006 afgesloten werden, uit te voeren. Hiervoor wordt vertrokken van de effectieve duurtijd, berekend vanaf de datum waarop het justitiehuis er verantwoordelijk voor werd⁸⁸. Eerst worden de gegevens die in SIPAR geregistreerd werden, voorgesteld. Daarna worden de mandaten die in principe van korte duur zijn (vooral enquêtemandaten) geanalyseerd en vervolgens komen de mandaten waarbij justitieassistenten langere tijd betrokken zijn (voornamelijk begeleidingsmandaten), aan bod. De burgerrechtelijke opdrachten worden in het eerste deel besproken; de sector van de bemiddeling in strafzaken komt in het tweede deel aan bod.

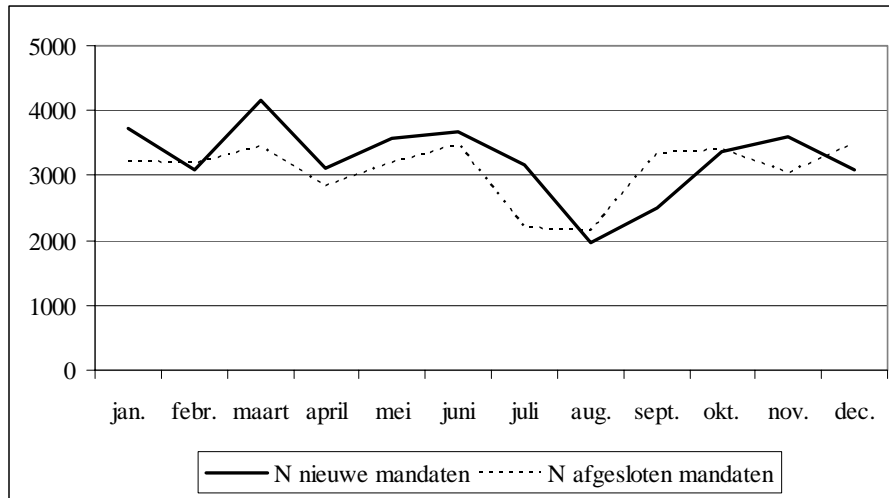
9.1. Algemene voorstelling van de mandaten die in 2006 afgesloten werden en analysemethode

Van de mandaten die in 2006 afgesloten werden, werd 49 % datzelfde jaar geopend en 34,4 % het voorgaande jaar⁸⁹. De oudste mandaten komen steeds uit de sector van het sociaal verweer: 8 mandaten die in 2006 afgesloten werden, gingen van start tussen 1982 en 1994. De 79 mandaten die tussen 1995 en 1999 geopend werden, hebben voornamelijk betrekking op het sociaal verweer en, in mindere mate, op de penitentiaire sector (32 mandaten) en de sector van de bemiddeling in strafzaken (5 mandaten). Onderstaande figuur schets de maandelijkse evolutie van het aantal afgesloten mandaten en het aantal nieuwe mandaten dat in 2006 aan de justitiehuisen toevertrouwd werd.

⁸⁸ Ter herinnering: de uitvoering vangt niet noodzakelijk aan op het moment dat het mandaat op het justitiehuis aankomt. In bepaalde activiteitensectoren (de werkstraf, burgerrechtelijke opdrachten, ...) bestaat het lokale fenomeen van wachtlijsten, wat verklaart waarom het soms meerdere maanden duurt vooraleer een justitieassistent effectief wordt aangewezen om het mandaat uit te voeren. Dankzij SIPAR kan een zicht gekregen worden op de tijd die verloopt tussen het ogenblik waarop de gerechtelijke autoriteit beslist om de justitiehuisen te laten interveniëren en de datum waarop het mandaat daar aankomt (zie hierboven, punt 4) enerzijds en tussen de dag waarop de justitiehuisen het mandaat ontvangen en de uitvoering ervan aanvangen (of preciezer, de datum waarop de justitieassistent aangeduid wordt) anderzijds. In deze fase van het onderzoek konden dergelijke periodes nog niet geanalyseerd worden. De afsluitingsdatum van het mandaat wordt vanzelfsprekend ook geregistreerd in het informaticasysteem.

⁸⁹ Hetzij 18.107 en 12.712 mandaten die respectievelijk in 2006 en 2005 geopend werden.

Figuur 28. Gegevens 2006, maandelijkse evolutie van het aantal nieuwe en afgesloten mandaten

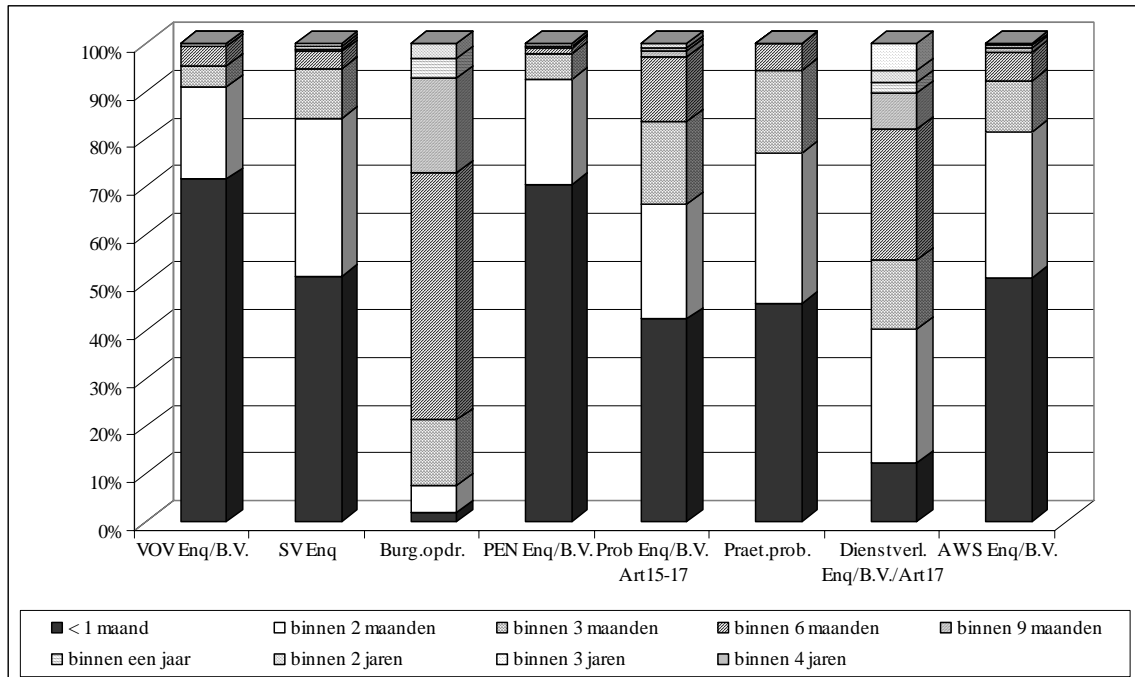
We berekenden de duur van de mandaten die in 2006 afgesloten werden door de tijdsperiode tussen de datum waarop het justitiehuis verantwoordelijk werd voor het mandaat en de datum waarop het effectief afgesloten werd, na te gaan⁹⁰. Deze periode werd eerst uitgeteld in dagen; om de analyse te vereenvoudigen, werd er vervolgens vanuit gegaan dat 30 dagen één maand vormen. De mandaten werden daarna in categorieën ondergebracht, naargelang ze afgesloten werden binnen de maand, binnen de twee maanden, binnen de drie maanden, etc. nadat het justitiehuis er verantwoordelijk voor werd. Ter herinnering: er werden twee types van mandaten onderscheiden bij de analyses: mandaten inzake enquêtes, beknopte voorlichtingsrapporten of andere mandaten waarbij de justitieassistenten *a priori* korte tijd interveniëren en mandaten die in principe een langere opvolging vereisen (begeleidingen, opvolgingen, etc.).

9.2. Analyse van de mandaten – die in principe van korte duur zijn – afgesloten in 2006

Onderstaande figuur geeft de duur van enquêtemandaten, beknopte voorlichtingsrapporten en andere mandaten die *a priori* een korte interventie van justitieassistenten vereisen, in termen van proporties weer. Voor elk mandaattypen wordt de duur grafisch voorgesteld. Een volledig overzicht van de gegevens op basis waarvan deze grafische voorstelling gemaakt werd, is opgenomen in annex 7.

⁹⁰ Deze berekeningsmethode houdt geen rekening met periodes van schorsing. Indien de justitiabele die het voorwerp uitmaakt van een begeleidingsmandaat in het kader van een probatie bijvoorbeeld opgesloten wordt, dan wordt de uitvoering van het mandaat geschorst zolang de justitiabele niet vrijgelaten werd of de mandaterende autoriteit geen beslissing nam.

Figuur 29. Gegevens 2006, duur van de mandaten – die in principe van korte duur zijn –, proportie voor elk mandaattype

- VOV = Vrijheid Onder Voorwaarden
- Enq = Enquête
- BV = Beknopte Voorlichtingsrapporten
- SV = Sociaal Verweer
- Burg. Opdr. = Burgerrechtelijke Opdrachten
- PEN = PENitentiair sector
- Prob. = Probatie
- Praet. prob. = Praetoriaanse probatie
- Dienstverl. = Dienstverlening
- AWS = Autonome WerkStraf

Zoals deze figuur duidelijk maakt, kon een relatief groot aantal mandaten binnen de maand afgesloten worden. Dat bij de voorlopige hechtenis en de alternatieven hiervoor een specifieke procedure gevolgd moeten worden, verklaart bijvoorbeeld waarom 71,6 % van de enquêtemandaten op dat vlak binnen de maand, 90,9 % binnen de twee maanden en 95,4 % binnen de drie maanden afgesloten werd. Ook in de penitentiaire sector wordt een groot aantal mandaten binnen de maand afgesloten (70,3 %); 97,8 % van de mandaten in dat domein eindigt binnen de drie maanden⁹¹. Ook in de sector van de probatie en de werkstraf blijken de mandaten snel uitgevoerd te worden; respectievelijk 83,5 % en 92,2 % van mandaten werd binnen de drie maanden afgesloten⁹². Het valt op dat de weinige mandaten inzake een praetoriaanse probatie waarmee de justitiehuizen te

⁹¹ Volgens de werkinstructies van de justitieassistenten dienen sociale enquêtes, beknopte voorlichtingsrapporten met het oog op penitentiaal verlof, voorwaardelijke invrijheidstelling, voorlopige vrijheidstelling of vrijheidstelling op proef, beëindigd en verzonden worden binnen de maand nadat het justitiehuis het mandaat ontving (Processus 1.4.1., 31 januari 2007).

⁹² Wat probatie betreft, preciseren de werkinstructies dat sociale enquêtes binnen de twee maanden gerealiseerd moeten worden ingeval de datum van de hoorzitting niet gekend is; indien deze datum wel gekend is, dan kan de termijn van twee maanden overschreden worden naargelang de datum van de hoorzitting (Processus 1.3.1, 1 juni 2007). Ook voor de werkstraf moeten sociale enquêtes gerealiseerd worden binnen een termijn van twee maanden (Processus 1.1.1., 1 juni 2007).

maken krijgen (zie hierboven), ook snel afgesloten worden (94,2 % wordt binnen de drie maanden afgesloten). Wat dienstverleningen betreft, kunnen we iets grotere vertragingen vaststellen; niettemin wordt 91,7 % van die mandaten binnen het jaar uitgevoerd. Vooral bij de burgerrechtelijke opdrachten loopt de uitvoering grotere vertraging op, wat niet zo verwonderlijk is gezien het om een specifiek type mandaat gaat; toch wordt 72,9 % van deze mandaten nog binnen de 6 maanden uitgevoerd⁹³.

Deze gegevens kunnen verder onderzocht worden om specifieke vragen op het vlak van strafrechtelijk beleid te beantwoorden. Om bijvoorbeeld na te gaan hoe lang het duurt om enquêtes of beknopte voorlichtingsrapporten uit te voeren bij werkstraffen, blijken enkele opvallende bevindingen in rekening genomen te kunnen worden. Uit de SIPAR-gegevens blijkt inderdaad dat tussen de justitiehuisen een aantal verschillen bestaan. Eerst en vooral valt op dat het justitiehuis van Charleroi in 2006 een groot aantal enquêtemandaten of mandaten inzake een beknopt voorlichtingsrapport afsloot in de sector van de werkstraf, namelijk 546. In 2006 voltooide het justitiehuis van Hoei 251 mandaten van dat type, het justitiehuis van Kortrijk 202 en ten slotte dat van Luik 198. De termijn waarbinnen de mandaten uitgevoerd worden, varieert enigszins van justitiehuis tot justitiehuis. In Charleroi werd 66,7 % van de mandaten afgesloten binnen de maand nadat ze aankwamen op het justitiehuis, in Kortrijk 58,4 %, in Hoei 36,3 % en in Luik 30,3 %.

Hetzelfde kan vastgesteld worden in het domein van de burgerrechtelijke opdrachten. We herinneren eraan dat volgens de BPR-werkinstructies het rapport moet neergelegd worden binnen de 3 maanden nadat het justitiehuis het mandaat ontving. Deze regel wordt niet steeds in acht genomen, zo blijkt uit de SIPAR-gegevens. Als we de 8 justitiehuisen bekijken die in 2006 meer dan 150 dossiers inzake een burgerrechtelijke opdracht afsloten, dan blijkt het percentage mandaten dat binnen de 6 maanden afgesloten werd te variëren van 98,7 % (justitiehuis van Luik) tot 21,1 % (justitiehuis van Antwerpen). De uitzonderlijke situatie waarin het justitiehuis van Antwerpen zich bevindt, kan verklaard worden door het feit dat daar een wachtlijst gehanteerd wordt.

Tabel 24. Gegevens 2006, burgerrechtelijke opdrachten, afgesloten mandaten in 2006, % van de afgesloten mandaten binnen de 6 maanden nadat het justitiehuis het mandaat ontving

Justitiehuis van Liège	98,7%
Justitiehuis van Brugge	93,7%
Justitiehuis van Tongeren	90,7%
Justitiehuis van Gent	89,5%
Justitiehuis van Bruxelles	76,7%
Justitiehuis van Namur	62,9%
Justitiehuis van Dendermonde	52,5%
Justitiehuis van Antwerpen	21,1%

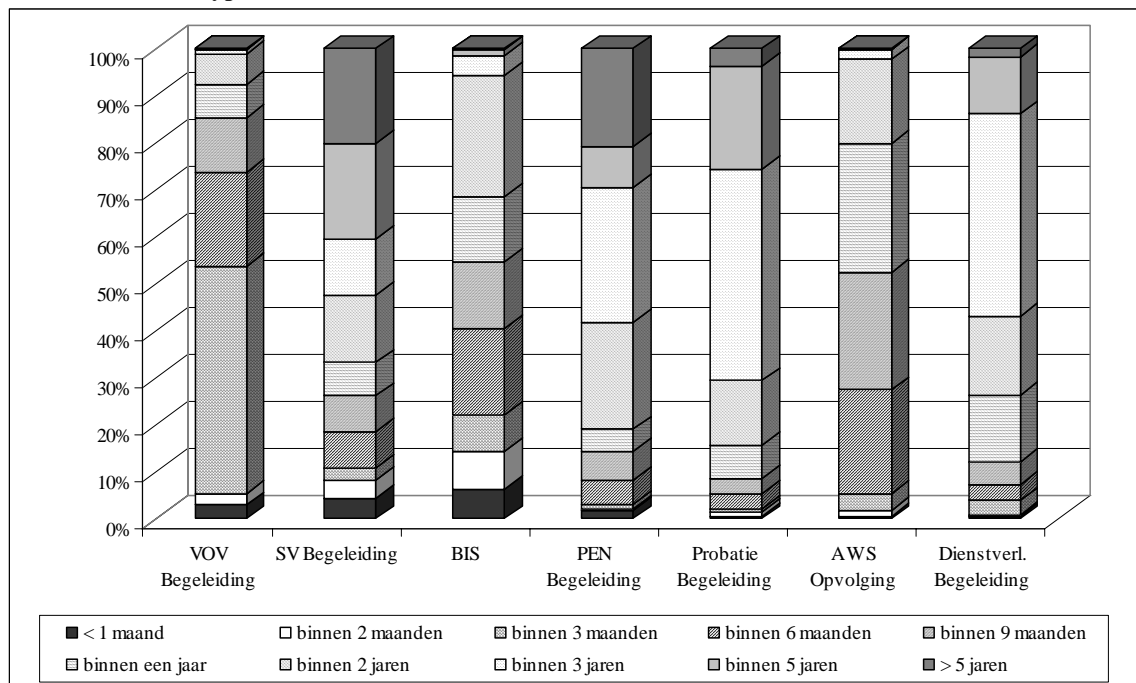
⁹³ De werkinstructies stipuleren dat bij burgerrechtelijke opdrachten de rapporten 3 maanden na ontvangst van het mandaat overgemaakt moeten worden (Processus 7, 1 december 2006).

Ten slotte valt op dat slechts drie justitiehuizen erin slaagden om meer dan 50 % van de mandaten inzake een burgerrechtelijke opdracht af te sluiten binnen de officiële termijn van drie maanden⁹⁴.

9.3. Analyse van de mandaten – die in principe van lange duur zijn – afgesloten in 2006

Ook voor mandaten waarin justitieassistenten gedurende een relatief lange periode dienen tussen te komen (voornamelijk begeleidingsmandaten) werd nagegaan hoeveel tijd verloopt tussen de datum waarop de justitiehuizen er verantwoordelijk voor worden en de datum waarop de dossiers effectief afgesloten worden. Onderstaande figuur geeft de resultaten weer in termen van proporties; in annex 8 worden de exhaustieve gegevens weergegeven.

Figuur 30. Gegevens 2006, duur van de mandaten – die in principe van lange duur zijn -, proportie voor elk mandaattype

De sector van de voorlopige hechtenis onderscheidt zich van de andere types van activiteiten van de justitieassistenten; 53,8 % van de begeleidingsmandaten werd er binnen de drie maanden afgesloten. Dit kan op verschillende manieren verklaard worden. Eerst en vooral verplicht artikel 35 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis de onderzoeksrechter om vast te stellen gedurende welke periode de betrokkene vrijgelaten wordt onder voorwaarden; deze periode mag in geen geval de drie maanden overschrijden. Dit betekent dan dat voor de mandaten die binnen de drie maanden

⁹⁴ Meer in het bijzonder de justitiehuizen van Veurne (in 2006 werd 64,1 % van de mandaten afgesloten binnen de drie maanden nadat ze geopend werden), van Turnhout (62,1 %) en van Ieper (54,9 %).

afgesloten werden, de oorspronkelijke maatregel ten einde kwam en dat de mandaterende autoriteit het niet nodig achtte om het oorspronkelijke mandaat te verlengen. Een andere mogelijkheid is dat de autoriteit besliste om de sociale begeleiding te schorsen of de voorwaarden op te heffen, of dat ze een arrestatiebevel uitvaardigde voor de feiten waarvoor de maatregel liep, en dit voor de oorspronkelijk voorziene termijn afliep. De beslissing om het begeleidingsmandaat te verlengen lijkt trouwens vaak pas laattijdig bij de justitiehuisen aan te komen, namelijk nadat het initiële begeleidingsmandaat binnen het justitiehuis afgesloten werd⁹⁵. Wanneer een maatregel pas verlengd wordt na afsluiting van het eerste mandaat, wordt dit door het justitiehuis soms als een nieuw mandaat geregistreerd. De SIPAR-gegevens moeten dan ook met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

In de sector van het sociaal verweer en de penitentiaire sector duren relatief veel begeleidingen langer dan 5 jaar (respectievelijk 20,1 % en 20,7 %). In deze domeinen staan de justitieassistenten dan ook in voor begeleidingen van lange duur. Zo duurt 66,7 % van de begeleidingsmandaten binnen het sociaal verweer en 81 % van deze binnen de penitentiaire sector langer dan een jaar. Wat de penitentiaire sector betreft, blijken de resultaten te variëren naargelang het subtype van mandaat. Zo wordt bij de begeleiding van personen die gratie kregen, 63,7 % van de mandaten binnen het jaar afgesloten. De verhouding tussen mandaten die maximum een jaar duren en deze die meer dan een jaar in beslag nemen, is omgekeerd wat mandaten betreft die betrekking hebben op een begeleiding van voorwaardelijk of voorlopig invrijheidgestelden. Bij voorwaardelijke invrijheidstellingen duurt 68,5 % van de mandaten langer dan twee jaar, wat de minimale duur van de proeftijd is. Dit betekent dat 31,5 % van de mandaten afgesloten werd nog voor deze termijn ten einde liep, bijvoorbeeld omdat beslist werd om de voorwaardelijke invrijheidstelling te herroepen. Er kan trouwens niet uitgesloten worden dat zich bij de registratie in SIPAR bepaalde problemen voordoen; zo kunnen mandaten inzake een voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied geregistreerd worden in het veld van de voorwaardelijke invrijheidstelling. Ook bij voorlopige invrijheidstellingen zijn de mandaten die binnen het jaar afgesloten worden, in de minderheid (27,5 % van het totale aantal mandaten).

⁹⁵ De beslissing om de voorwaarden te verlengen moet wel genomen worden vooraleer de tijd die de onderzoeksrechter bepaalde, verlopen is. Indien dit niet gebeurt, dan vervallen de bevolen maatregelen (artikel 36 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis).

Tabel 25. Gegevens 2006, penitentiair sector, duur van de mandaten die in 2006 afgesloten werden (begeleidingen)

	Voorwaardelijke invrijheidstelling		Voorlopige invrijheidstelling		Termijn van proef (gratie)		Uitstel terbesch. van de regering	
	N mandaten	%	N mandaten	%	N mandaten	%	N mandaten	%
< 1 maand	4	0,6	13	4,7	0	0	0	0
binnen 2 maanden	2	0,3	2	0,7	1	9,1	0	0
binnen 3 maanden	9	1,2	1	0,4	0	0	0	0
binnen 4 maanden	14	1,9	6	2,2	0	0	0	0
binnen 5 maanden	8	1,1	4	1,4	1	9,1	2	28,6
binnen 6 maanden	7	1,0	10	3,6	0	0	0	0
binnen 7 maanden	14	1,9	6	2,2	2	18,2	0	0
binnen 8 maanden	11	1,5	5	1,8	1	9,1	0	0
binnen 9 maanden	12	1,7	10	3,6	0	0,0	0	0
binnen 10 maanden	5	0,7	5	1,8	0	0,0	0	0
binnen 11 maanden	15	2,1	8	2,9	0	0,0	0	0
binnen een jaar	8	1,1	6	2,2	0	0,0	0	0
binnen 2 jaren	119	16,4	110	39,7	2	18,2	1	14,3
binnen 3 jaren	211	29,1	79	28,5	2	18,2	0	0
binnen 4 jaren	44	6,1	6	2,2	1	9,1	1	14,3
binnen 5 jaren	35	4,8	4	1,4	0	0,0	1	14,3
> 5 jaren	206	28,5	2	0,7	1	9,1	2	28,6
Totaal	724	100	277	100	11	100	7	100

Vele probatiemandaten en dienstverleningsmandaten duren tussen de twee en drie jaar (respectievelijk 45 % en 43 % van de mandaten). Enkele mandaten blijken meer dan vijf jaar te duren (respectievelijk 126 en 22 mandaten); dit is opvallend in die zin dat de probatieperiode in principe de vijf jaar niet mag overschrijden, te tellen vanaf de datum waarop de beslissing viel.

De opvolging van personen die veroordeeld zijn tot een werkstraf, duurt meestal hoogstens een jaar. De wettelijke termijn die voorzien wordt om de werkstraf uit te voeren, kan hiervoor een verklaring vormen: een werkstraf moet immers binnen de twaalf maanden die volgen op de datum waarop de beslissing in kracht van gewijsde is gegaan, uitgevoerd worden. 20 % van de mandaten die in 2006 afgesloten werden, overschreed nochtans deze termijn, wat betekent dat de probatiecommissie in die gevallen besliste om de termijn te verlengen. De verhouding tussen het aantal mandaten dat minder dan een jaar duurde en het aantal mandaten dat verlengd werd, varieert echter naargelang het ressort van het hof van beroep. Terwijl in de ressorten van Antwerpen, Gent en Luik meer dan 80 % van de opvolgingsmandaten bij een werkstraf binnen het jaar uitgevoerd werd, bedraagt dit in het ressort van het hof van beroep van Brussel slechts 75,2 % en in dat van Bergen 72,8 %. Ten slotte valt op dat in bepaalde arrondissementen een groot aantal mandaten pas na meer dan een jaar – wat in principe de voorziene periode is – werd afgesloten: dit is het geval voor de justitiehuzen van Turnhout en Hasselt, waar respectievelijk 48,7 % en 45,8 % van de mandaten na maar dan een jaar afgesloten werd.

Bij bemiddeling in strafzaken ten slotte werd 40,4 % van de mandaten binnen de zes maanden afgesloten, terwijl 28,2 % tussen zes maanden en een jaar duurde en 25,8 % tussen 1 en 2 jaar in beslag nam. De duur van het mandaat varieert sterk naargelang een overeenkomst tussen de partijen mogelijk is en naargelang de inhoud van deze eventuele overeenkomst. Ook valt op dat in die sector lokale verschillen bestaan. Terwijl in 2006 over het algemeen 31,4 % van de mandaten inzake een bemiddeling in strafzaken langer dan een jaar duurde, gaat het in het ressort van het hof van beroep van Bergen om 22,6 % en in het ressort van het hof van beroep van Gent om 42,8 %.

Deze eerste resultaten die uit SIPAR naar voor komen, kunnen op verschillende manieren verder uitgediept worden. Zo kan nagegaan worden of de duurtijd van de mandaten

afhangt van de motieven voor hun afsluiting (einde van de wettelijke termijn, vervroegde afsluiting omwille van het niet respecteren van de opgelegde maatregelen, etc.).

10. De contacten van de justitieassistenten bij de uitvoering van de mandaten

Introductie

Justitieassistenten dienen elke professionele activiteit die met een mandaat te maken heeft, in SIPAR te coderen. Dat geldt voor de contacten, wat een algemene term is voor gesprekken (op het justitiehuis of erbuiten), huisbezoeken, bezoeken in de gevangenis, verschijningen voor een commissie, raadpleging van een dossier, verzending van een fax, etc. Kortom, elke stap die justitieassistenten ondernemen in het kader van een opdracht, moet geregistreerd worden. Dankzij deze registratie heeft de directie van de justitiehuisen een zicht op de werkprestaties van de justitieassistenten en op het type van activiteiten dat ze uitvoeren. Anderzijds kunnen justitieassistenten op basis van een dergelijke registratie ook de activiteiten die ze uitvoeren, evalueren⁹⁶. In 2006 waren de justitieassistenten verplicht het effectief uitgevoerde werk te coderen: “De invoer dient bij voorkeur te gebeuren op regelmatige basis en dient verplicht ten minste één keer per maand te gebeuren om aldus maandelijks een dagboek te bekomen”⁹⁷.

Gezien deze gegevens voor andere dan statistische doeleinden en niet steeds met dezelfde regelmaat geregistreerd werden, moeten ze met de nodige voorzichtigheid bestudeerd worden. De *resultaten* die we hier voorstellen, moeten dan ook als *explorerend* beschouwd worden; de validiteit, betrouwbaarheid en relevantie hiervan voor wetenschappelijk onderzoek en/of voor doeleinden op het vlak van strafrechtelijk beleid zal in de toekomst nog nagegaan moeten worden.

In de informaticatoepassing moeten ook gemiste, verplaatste of geannuleerde contacten geregistreerd worden. Hetzelfde geldt voor de redactie van rapporten. Hierrond bestond wel even enige verwarring; het was immers onduidelijk of deze activiteit geregistreerd diende te worden telkens er tijd aan besteed werd, of alleen maar wanneer een rapport gefinaliseerd werd. Pas in de laatste versie van het technisch handboek en vademecum wordt verduidelijkt dat alleen de afsluiting van het rapport geregistreerd moet worden. Voor 2006 (en 2007 en zelfs 2008) moet dus voorzichtig omgesprongen worden met de gegevens die in dat veld geregistreerd werden.

In deze fase van het onderzoek werden alleen contacten geanalyseerd die specifiek plaatsvinden bij de uitvoering van mandaten; in SIPAR kunnen echter ook meer algemene activiteiten geregistreerd worden, die niet kaderen binnen de uitvoering van een specifiek mandaat (vormingen, supervisies, begeleidingen van stagiairs, etc.). Deze

⁹⁶ SIPAR, Technisch handboek en vademecum, 21 december 2007, p. 43.

⁹⁷ Momenteel is het volgens de instructies verplicht om de gegevens uit de agenda minstens één keer per week te coderen. Eerst moet trouwens de planning van de geprogrammeerde activiteiten geregistreerd worden, en pas daarna worden de gegevens aangepast naargelang de activiteiten al dan niet uitgevoerd werden.

activiteiten worden rechtstreeks in de agenda van de justitieassistenten geregistreerd en niet via de dossiers waarmee ze belast zijn.

Ten slotte valt op te merken dat alleen de contacten die justitieassistenten ondernamen in het kader van nieuwe mandaten die hun in 2006 toegewezen werden, geanalyseerd werden, en dit per activiteitensector.

10.1. Sector van de werkstraf

Wat werkstraffen betreft, werden op een totaal van 11.762 nieuwe mandaten, contacten geregistreerd voor 7.625 mandaten (hetzij voor 64,8 % van de nieuwe mandaten⁹⁸). Van deze mandaten waarvoor minstens één contact geregistreerd werd, ging het in 18,4 % om één enkel contact, in 46,7 % om twee tot vijf contacten, in 22 % om 6 tot 10 contacten en in 12,9 % om meer dan 10 geregistreerde contacten. Het maximale aantal bedraagt 56 geregistreerde contacten per mandaat. In elk justitiehuis werden trouwens contacten geregistreerd.

Om de uiteenlopende vormen van contacten te analyseren (verzending van faxen, raadpleging van dossiers op het justitiepaleis, etc.), creëerden we twee categorieën, namelijk begeleidingsmandaten enerzijds en enquêtemandaten en mandaten inzake een beknopt voorlichtingsrapport anderzijds. Uit de analyse blijkt eerst en vooral dat meer contacten geregistreerd werden voor begeleidingsmandaten (gemiddeld 17,3 contacten per mandaat) dan voor mandaten inzake beknopte voorlichtingsrapporten en enquêtemandaten (gemiddeld 3,9 contacten per mandaat), wat waarschijnlijk kan verklaard worden door de duurtijd van dergelijke mandaten.

Tabel 26. Gegevens 2006, werkstrafsector, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten

	Bekn.V. en Enquêtes		Begeleiding	
	<i>N contacten</i>	<i>%</i>	<i>N contacten</i>	<i>%</i>
Verschillende activiteiten	623	10,9	3855	10,8
Indirecte contacten (verbaal of schriftelijk)	1815	31,9	17392	48,6
Geannuleerde contacten of activiteiten	221	3,9	1235	3,5
Tevergeefse contacten of activiteiten	536	9,4	2561	7,2
Debat in commissie	3	0,1	337	0,9
Directe contacten, buiten het JH	118	2,1	2114	5,9
Onderhoud op bureel	1218	21,4	6037	16,9
Rapport	1157	20,3	2233	6,2
Totaal	5691	100	35764	100

Voor enquêtemandaten of mandaten inzake een beknopt voorlichtingsrapport wordt een groter percentage genoteerd voor wat de gesprekken op de justitiehuisen betreft; het percentage indirecte contacten en directe contacten buiten het justitiehuis daarentegen ligt hoger bij begeleidingsmandaten. Bij enquêtes/beknopte voorlichtingsrapporten wordt

⁹⁸ Indien de begeleidingsmandaten (waarvoor bij 65 % contacten werden geregistreerd) apart bekeken worden van de mandaten inzake een beknopt voorlichtingsrapport of enquête (waarvoor bij 64 % contacten werden geregistreerd), dan blijkt het om quasi identieke registratiepercentages te gaan.

duidelijk meer tijd besteed aan de redactie van rapporten, maar deze informatie moet dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

10.2. Bemiddeling in strafzaken

Wat bemiddeling in strafzaken betreft, werden in 2006 contacten geregistreerd voor 1.808 mandaten, wat overeenstemt met nauwelijks 26,8 % van de 6.754 nieuwe mandaten die dat jaar aan de justitiehuisen toevertrouwd werden. Slechts 20 justitiehuisen registreerden dergelijke contacten. Ondermeer de justitiehuisen die een groot aantal mandaten inzake bemiddeling in strafzaken toegewezen kregen (Brussel, Antwerpen, Luik, etc.) registreerden geen enkel contact. Omwille van het gebrek aan gegevens, voerden we verder geen analyses uit.

10.3. Sociaal verweer

Wat de sector van het sociaal verweer betreft, werden voor 783 mandaten contacten geregistreerd op een totaal van 953 nieuw toegekende mandaten, wat neerkomt op 82,2 %. Gezien in 2005 voor nog maar 47,9 % van de gevallen een contact geregistreerd werd, kunnen we stellen dat deze sector een grote vooruitgang kent⁹⁹. In elk justitiehuis worden voor de dossiers inzake sociaal verweer contacten geregistreerd. Per mandaat gaat het gemiddeld om 11,1 contacten.

Tabel 27. Gegevens 2006, sociaal verweer, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten

	Enquêtes		Begeleiding	
	<i>N contacten</i>	%	<i>N contacten</i>	%
Verschillende activiteiten	91	7,8	344	4,6
Indirecte contacten (verbaal of schriftelijk)	430	36,8	3585	47,8
Geannuleerde contacten of activiteiten	19	1,6	107	1,4
Tevergeefse contacten of activiteiten	50	4,3	277	3,7
Debat in commissie	18	1,5	31	0,4
Directe contacten, buiten het JH	257	22,0	1253	16,7
Onderhoud op bureel	75	6,4	1090	14,5
Rapport	227	19,5	809	10,8
Totaal	1167	100	7496	100

Net als voor de sector van de werkstraf geldt, wordt bij begeleidingsmandaten een groter percentage indirecte contacten opgetekend dan het geval is bij enquêtemandaten. Het percentage directe contacten ligt hier wat hoger voor enquêtes, terwijl bij begeleidingen verhoudingsgewijs meer gesprekken op het justitiehuis geregistreerd worden. Ten slotte blijkt bij enquêteopdrachten verhoudingsgewijs meer tijd besteed te worden aan de redactie van rapporten, wat ook bij werkstraffen het geval was.

⁹⁹ A. JONCKHEERE, C. VANNESTE (prom.), *Onderzoek met betrekking tot de wetenschappelijke exploitatie van het gegevensbestand betreffende de justitiehuisen (SIPAR), Eerste rapport, op. cit., p. 64.*

10.4. Burgerrechtelijke opdrachten

Wat burgerrechtelijke opdrachten betreft, werden voor 1.629 mandaten contacten geregistreerd, wat neerkomt op 57 % van de mandaten die in 2006 nieuw geopend werden. In het kader van deze 1.629 mandaten werden 2.463 huisbezoeken uitgevoerd, wat in verhouding tot het aantal bezoeken dat in de andere activiteitensectoren plaatsvond, veel is; de inhoud van het werk dat de justitieassistenten in dat kader moeten uitvoeren, kan hier echter een verklaring voor zijn. Er werden ook veel gesprekken op de justitiehuisen gehouden (3.719, hetzij 22,6 % van het totale aantal contacten dat voor deze sector geregistreerd werd). Daarenboven werden 1.796 rapporten opgesteld, hetzij meer dan één rapport per mandaat, wat neerkomt op 10,9 % van de activiteiten die de justitieassistenten voor de sector registreerden.

10.5. Penitentiaire sector

In de penitentiaire sector werden voor 2.898 mandaten contacten geregistreerd, wat overeenstemt met 75 % van de mandaten die in 2006 in deze sector nieuw geopend werden. Wat enquêtes alleen betreft, werd voor 71,7 % van de nieuwe mandaten minstens één contact geregistreerd. Bij de begeleiding van voorwaardelijk invrijheidgestelden wordt voor 87 % van de nieuwe mandaten een contact geregistreerd; bij de begeleiding van voorlopig invrijheidgestelden gaat het om 81,3 %. Terwijl gemiddeld 15,4 en 15,5 contacten geregistreerd worden voor de begeleiding van respectievelijk voorlopig invrijheidgestelden en voorwaardelijk invrijheidgestelden, worden bij enquêtemandaten gemiddeld slechts 3,3 contacten genoteerd. Ook bij werkstraffen bleken minder contacten geregistreerd te worden voor mandaten die tot doel hebben de mandaterende autoriteit in te lichten (zie hierboven).

Tabel 28. Gegevens 2006, penitentiaire sector, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten

	Enquêtes		Beg. gratie / Uitstel terb v/d reg.		Beg. Voorl. Invrijheidst.		Beg.: Voorwaard. Invrijheidst.	
	N contacten	%	N contacten	%	N contacten	%	N contacten	%
Verskillende activiteiten	728	10,0	6	5,9	144	6,1	592	6,9
Indirecte contacten (verbaal of schriftelijk)	2261	31,1	50	49,5	1015	43,2	3509	41,1
Geannuleerde contacten of activiteiten	128	1,8	2	2,0	111	4,7	305	3,6
Teviergeefse contacten of activiteiten	310	4,3	6	5,9	205	8,7	428	5,0
Debat in commissie	0	0,0	0	0,0	1	0,0	22	0,3
Directe contacten, buiten het JH	1626	22,4	5	5,0	166	7,1	564	6,6
Onderhoud op bureel	267	3,7	15	14,9	478	20,3	2130	25,0
Rapport	1955	26,9	17	16,8	231	9,8	987	11,6
Totaal	7275	100	101	100	2351	100	8537	100

Wat de begeleiding van voorwaardelijk invrijheidgestelden betreft, blijkt bij een vierde van de contacten een gesprek op het justitiehuis geregistreerd te staan, terwijl in 6,6 % van de gevallen sprake is van een direct contact buiten het justitiehuis. Bij enquêtemandaten stellen we de omgekeerde verhouding vast: er staan meer directe contacten buiten het justitiehuis (22,4 % van het totale aantal contacten) dan gesprekken op het justitiehuis (3,7 %) geregistreerd. Het percentage indirecte contacten (telefoongesprekken, briefwisseling, etc.) varieert van 31,1 % bij enquêtes tot 49,5 % bij begeleidingen in het kader van een gratie of een terbeschikkingstelling van de regering. Opnieuw blijkt verhoudingsgewijs meer werktijd te gaan naar de redactie van rapporten in het kader van enquêtes (26,9 % van het totale aantal geregistreerde contacten).

10.6. Probatic

In de probatiesector werden voor 4706 mandaten contacten geregistreerd. Dit stemt overeen met 66,3 % van het totale aantal mandaten dat in 2006 nieuw geopend werd. Er werden 41.715 contacten geregistreerd, wat betekent dat per mandaat gemiddeld 8,9 contacten genomen werden.

Tabel 29. Gegevens 2006, probatiesector, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten

	Enquêtes		Begeleiding	
	<i>N contacten</i>	%	<i>N contacten</i>	%
Verskillende activiteiten	1051	12,0	2267	6,9
Indirecte contacten (verbaal of schriftelijk)	2782	31,7	12994	39,5
Geannuleerde contacten of activiteiten	370	4,2	1881	5,7
Tevergeefse contacten of activiteiten	688	7,8	2938	8,9
Debat in commissie	1	0,0	833	2,5
Directe contacten, buiten het JH	655	7,5	1497	4,5
Onderhoud op bureel	1701	19,4	7149	21,7
Rapport	1540	17,5	3354	10,2
Totaal	8788	100	32913	100
Ontbrekende gegevens	9		5	
Totaal	8797		32918	

Bij begeleidingen blijken verhoudingsgewijs meer gesprekken op het justitiehuis en meer indirecte contacten plaats te vinden. Wat enquêtes betreft wordt slechts in één geval melding gemaakt van een onderhoud met de commissie; in principe vindt dit inderdaad uitsluitend bij begeleidingen plaats. Opnieuw worden bij begeleidingen verhoudingsgewijs minder rapporten geregistreerd dan bij enquêtes. Ten slotte staan bij de gegevens waarvan wordt aangegeven dat ze ontbreken, een aantal contacten geregistreerd als “middagpauze”, wat een registratiefout lijkt te zijn¹⁰⁰.

10.7. Alternatieven voor de voorlopige hechtenis

Wat de alternatieven voor de voorlopige hechtenis betreft, wordt bij 3.678 mandaten vermeld dat contacten ondernomen werden. Dit komt neer op 86,4 % van het totale aantal mandaten dat in 2006 nieuw geopend werd. Er worden 36.098 contacten vermeld, hetzij gemiddeld 9,8 contacten per mandaat.

¹⁰⁰ Wanneer hiernaar verwezen wordt als een activiteit die gerealiseerd werd bij de uitvoering van een mandaat, dan is de middagpauze van de justitieassistent nog niet afgetrokken van diens werktijd.

Tabel 30. Gegevens 2006, VOV, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten

	Enquêtes		Begeleiding	
	<i>N contacten</i>	%	<i>N contacten</i>	%
Verschillende activiteiten	62	10,0	2963	8,4
Indirecte contacten (verbaal of schriftelijk)	236	38,0	11642	32,8
Geannuleerde contacten of activiteiten	0	0	1390	3,9
Tevergeefse contacten of activiteiten	16	2,6	3049	8,6
Debat in commissie	0	0,0	2	0,0
Directe contacten, buiten het JH	176	28,3	1232	3,5
Onderhoud op bureel	20	3,2	10064	28,4
Rapport	111	17,9	5135	14,5
Totaal	621	100	35477	100

Uit bovenstaande tabel blijkt dat gesprekken op de justitiehuizen vaak voorkomen bij begeleidingen, terwijl voor enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten frequenter directe contacten buiten het justitiehuis (voornamelijk gesprekken in de gevangenis) geregistreerd worden.

10.8. Dienstverlening

In de sector van de dienstverlening werd bij 1.168 mandaten contact opgenomen, hetzij bij 78,4 % van het totale aantal nieuwe mandaten voor het jaar 2006. Er staan 9.314 contacten geregistreerd, wat betekent dat gemiddeld 7,9 contacten genomen worden per mandaat.

Uit onderstaande tabel blijkt dat gesprekken op het justitiehuis verhoudingsgewijs even vaak geregistreerd worden bij enquêtes en beknopte voorlichtingsrapporten als bij begeleidingen. Indirecte contacten worden wat vaker aangewend bij begeleidingen. Net als voor probatie werd vastgesteld, heeft bijna elke geregistreerde deelname aan debatten van de commissie betrekking op een begeleidingsmandaat.

Tabel 31. Gegevens 2006, dienstverlening, contacten geregistreerd voor de nieuwe mandaten

	Enquêtes		Begeleiding	
	<i>N contacten</i>	%	<i>N contacten</i>	%
Verschillende activiteiten	71	9,5	620	7,2
Indirecte contacten (verbaal of schriftelijk)	255	34,0	3574	41,7
Geannuleerde contacten of activiteiten	41	5,5	417	4,9
Tevergeefse contacten of activiteiten	48	6,4	662	7,7
Debat in commissie	2	0,3	224	2,6
Directe contacten, buiten het JH	33	4,4	190	2,2
Onderhoud op bureel	167	22,3	1949	22,8
Rapport	132	17,6	926	10,8
Totaal	749	100	8562	100
Ontbrekende gegevens			3	
Totaal			8565	

Opnieuw verwijzen de ontbrekende gegevens naar een aantal contacten die geregistreerd werden als “middagpauze”; we beschouwen dit als een registratiefout.

Conclusie

Het is vrij ongewoon om de stappen die justitieassistenten ondernemen in kader van hun opdrachten statistisch te analyseren. Een dergelijke analyse lijkt zelfs *a priori* weinig zin te hebben, omdat ze niet verduidelijkt wat de verschillende stappen precies inhouden. We lijken hier dan ook op de grenzen van kwantificerend onderzoek te stoten, althans wanneer we doeleinden op het vlak van strafrechtelijk beleid vooropstellen. De gegevens die in het ‘contacten’-veld geregistreerd werden, wijzen er nochtans op dat sommige praktijken lokaal verschillen, dat voor bepaalde strafrechtelijke dispositieven specifieke werkwijzes gehanteerd worden, etc. Met een lokale benadering, van meer kwalitatieve aard zouden dergelijke procedures en praktijken moeilijk aan het licht komen. Het is dan ook om deze reden dat de beschikbare analyseresultaten in voorliggend onderzoeksrapport voorgesteld worden. Niettemin moeten deze eerste resultaten met grote voorzichtigheid bekeken te worden; het is immers niet duidelijk of de justitieassistenten de gegevens wel volledig registreerden. De resultaten verduidelijken evenmin de inhoud van de relaties die zich rondom de justitiabelen knopen.

Conclusies

Voorliggend onderzoeksrapport geeft een overzicht van de gegevens die voor het jaar 2006 geregistreerd werden in het informaticasysteem van de justitiehuisen. SIPAR – het Système Informatique PARajudiciaire – wordt pas sinds 1 januari 2005 verplicht gebruikt. Dit rapport doet verslag van de tweede studie die uitgevoerd werd op een volledig registratiejaar. De gegevens die in het onderzoek bestudeerd worden, hebben betrekking op twee types van mandaten: mandaten die de gerechtelijke autoriteiten in de loop van 2006 aan de justitiehuisen toewezen en mandaten die reeds voorheen toegekend werden, maar tijdens de referentieperiode nog steeds in uitvoering waren.

Uit de analyses die we tot nu toe uitvoerden, blijkt dat SIPAR tal van mogelijkheden biedt voor criminologisch onderzoek, maar ook voor de besluitvorming op het vlak van strafrechtelijk beleid. Omdat het informaticasysteem in de eerste plaats voor beheersdoeleinden gebruikt wordt, moet echter wel het kader waarbinnen de gegevens geproduceerd worden, continu bewaakt worden.

SIPAR biedt op die manier een unieke blik op het profiel van de justitiabelen die betrokken zijn bij een gerechtelijk mandaat in een justitiehuis. Tot nu toe werd het profiel van de personen die een niet-vrijheidsberovende gerechtelijke maatregel opgelegd krijgen, bijgehouden door elk strafrechtelijk dispositief dat de maatregel oplegt. Zo werd het profiel van personen die naar bemiddeling in strafzaken doorverwezen worden, een probatiemaatregel opgelegd krijgen of veroordeeld zijn tot een werkstraf, op basis van criminologisch onderzoek geschetst. Dankzij SIPAR is het mogelijk om deze benadering te overstijgen en globale analyses uit te voeren, bijvoorbeeld op de 58.652 personen die in 2006 betrokken waren bij minstens één mandaat dat uitgevoerd werd door één van de 28 Belgische justitiehuisen. Hoewel voorlopig slechts drie variabelen (geslacht, leeftijd en geboorteland) grondig in hun globaliteit kunnen bestudeerd worden, biedt SIPAR wel een aantal mogelijkheden, die in voorliggend onderzoeksrapport toegelicht worden; zo kunnen sociodemografische gegevens zoals de burgerlijke stand, de beroepssituatie of de opleiding van de justitiabelen – al was het maar op lokaal niveau – verder geëxploiteerd worden.

Het onderzoek dat in voorliggend rapport voorgesteld wordt, brengt eveneens een aantal unieke vaststellingen aan het licht voor wat betreft de opdrachten die de gerechtelijke autoriteiten aan justitiehuisen toekennen. Zo wordt nagegaan hoeveel tijd de behandeling van strafzaken in beslag neemt. De tijd die nodig is om een dossier van de mandaterende autoriteit naar het justitiehuis over te brengen, blijkt te variëren naargelang het strafrechtelijk dispositief, het type mandaat, etc. De aard van het mandaat, het wettelijk kader van het strafrechtelijk dispositief waarin het mandaat kadert, eventuele vertragingen op de justitiehuisen, etc. bepalen ook hoeveel tijd nodig is om een mandaat uit te voeren. Andere analyses hebben betrekking op de hoeveelheid aan activiteiten die justitieassistenten uitvoeren binnen de verschillende sectoren waarvoor ze bevoegd zijn. Niet alleen de sector van de werkstraf, maar ook de probatiesector en de sector van

bemiddeling in strafzaken blijken hier een belangrijke plaats in te nemen. De SIPAR-gegevens worden in dit onderzoek trouwens in perspectief geplaatst, in functie van criteria zoals de bevolking van de arrondissementen, de bevolkingsdichtheid en het aantal inbreuken dat op de correctionele parketten terechtkomt. Op basis hiervan kan verklaard worden waarom de parajustitiële activiteit relatief intenser is in het zuiden van het land; de parketten van de gerechtelijke arrondissementen in Wallonië krijgen immers een groter aantal zaken af te handelen. In de toekomst kunnen ook nog andere hypothesen onderzocht worden, zoals de hypothese dat er een correlatie is tussen de resultaten enerzijds en het lokale beleid dat de parketten binnen de gerechtelijke arrondissementen voeren anderzijds. Ook de aard van de inbreuken die aan de basis van de mandaten liggen, wordt onderzocht; in het bijzonder wordt gefocust op verkeersmisdrijven. Ten slotte wordt op een meer explorerende manier nagegaan welke contacten justitieassistenten hebben bij de uitvoering van hun opdrachten.

Verder worden de SIPAR-gegevens samen met de statistieken van de correctionele parketten geëxploiteerd; op basis hiervan kunnen indicatoren geconstrueerd worden die aangeven hoe vaak parajustitiële maatregelen gebruikt worden, rekening houdende met het volume en de aard van de inbreuken. Deze indicatoren kunnen dan als boordtabel gebruikt worden om het strafrechtelijk beleid van de parketten te evalueren en uit te werken. In voorliggend onderzoeksrapport stellen we de eerste resultaten hiervan voor. Slechts bij een relatief klein aantal zaken die naar de parketten doorverwezen worden, blijkt een beroep gedaan te worden op parajustitiële maatregelen. De mate waarin op de justitiehuisen een beroep gedaan wordt, blijkt echter significant te verschillen naargelang het arrondissement en de inbreuk; voor de verschillende types van inbreuken zou dan ook moeten bekeken worden welk beleid de parketten precies voeren.

SIPAR geeft ons ook de kans om nieuwe terreinen te verkennen. Door de SIPAR-data te analyseren samen met informatie die in andere databanken uit het strafrechtelijk domein geregistreerd wordt, kan de flux van personen die met de parajustitiële sector in contact komen en hun strafrechtelijk traject opgevolgd worden. Ook kunnen de strafrechtelijke reacties geanalyseerd worden om na te gaan of en hoe een verschillend beleid gevoerd wordt, bewust of onbewust, bijvoorbeeld op basis van de aard van de strafbare inbreuken, lokale bijzonderheden, socio-demografische kenmerken van de cliënten, etc.; of en hoe de nieuwe modaliteiten van gerechtelijke reactie die de justitiehuisen opvolgen, ervoor kunnen zorgen dat een gevangenisstraf vermeden wordt; of en hoe justitiabelen met een vergelijkbaar profiel een ander parcours doorlopen nadat ze een effectieve gevangenisstraf enerzijds en een zogenaamde alternatieve maatregel anderzijds ondergingen, etc.

Tot nu toe is hoofdzakelijk een inductieve benadering gekozen om het potentieel van SIPAR in de verf te zetten en in perspectief te plaatsen. Een dergelijke benadering wijst ook op de zwakheden van een databank die constant in verandering is en vooral beheersdoeleinden – en nog te weinig statistische doeleinden – dient. Het onderzoeksprogramma dat betrekking heeft op SIPAR zal er de komende maanden trouwens rekening mee moeten houden dat deze databank kan evolueren, of zelfs volledig transformeren; binnen de FOD Justitie wordt immers aan een nieuw SIPAR gewerkt.

Bibliografie

1. Algemene bibliografie inzake de justitiehuisen

Beyens, K., Vanbeselaere, M., De Valck, S., “Vijf jaar justitiehuisen: een rondetafelgesprek”, *Panopticon*, 2004, pp. 52-72

Beyens, K., “Bespreking jaarverslag Dienst Justitiehuisen”, *Panopticon*, 2002, pp. 69-72

Beyens, K., “De alternatieven doen het nog steeds niet”, *Orde van de dag*, 2001, n° 12, pp. 9-28

Cartuyvels, Y., Mary, P., “Justice de proximité ou proximité de la justice? Etat des lieux en Belgique”, in A. Wyvekens, J. Faget, *La justice de proximité en Europe. Pratiques et enjeux*, Ed. Eres, 2001, pp. 131-143

Dantinne, M., Simon, J., “Les maisons de justice: une révolution tranquille?”, *Actualités du Droit*, 2001, pp. 155-179

Dantinne, M., “Maisons de Justice”, *J.T.*, 1999, pp. 773-781

De Coninck, F., Cartuyvels, Y., Franssen, A., Kaminski, D., Mary, P., Réa, A., Van Campenhoudt, L., *Aux frontières de la justice, aux marges de la société. Une analyse en groupes d'acteurs et de chercheurs*, Academia Press, Gent, 2005, 348 p.

Demagnet, G., Bosly, H.-D., “Evolution des peines et des mesures alternatives à la détention et à l'amende”, *Rev. dr. pén.*, Ed. spéc., 2007, pp. 93-120

De Valck S., “Naar een meer humane, toegankelijke en efficiënte justitie ... De uitdaging van de justitiehuisen”, *Panopticon*, 1999, pp. 583-591

Dominicus, H., “Alternatieve sancties en vormen van afdoening. Beleidsontwikkelingen en knelpunten”, in *Actuele thema's uit het strafrecht en de criminologie*, D. Van Daele en I. Van Welzenis (red.), Universitaire Pers Leuven, 2004, pp. 31-45

Fondation Roi Baudouin, *Les maisons de justice ... un pas vers une justice plus proche des citoyens? Rapport de la journée d'étude*, Bruxelles, 23 juin 1997, 45 p.

Jonckheere, A., “Wetenschappelijke exploitatie van SIPAR, de databank van de justitiehuisen”, *Panopticon*, 2008, n° 4, pp. 95-98

Jonckheere, A., Vanneste, C., “Vers une statistique du secteur parajudiciaire? Un nouvel outil pour l'évaluation et l'élaboration de la politique criminelle”, *Rev. dr. pén.*, 2008, n° 6 pp. 626-654

Jonckheere, A., “SIPAR, un système informatique emblématique des transformations observables au sein des maisons de justice”, *Champ pénal*, mis en ligne le 31 octobre 2007.

URL: <http://champpenal.revues.org/document2943.html>.

Jonckheere, A., Vanneste, C., (prom.), *Onderzoek met betrekking tot de wetenschappelijke exploitatie van het gegevensbestand betreffende de justitiehuisen (SIPAR), Eerste rapport*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Departement Criminologie, Brussel, december 2006, 80 p.

Maes, E., “Vijf jaar justitiehuisen. Enkele cijfers over de werking van de justitiehuisen tijdens de periode 1999-2002”, *Panopticon*, 2004, pp. 73-109

Martain, R., “Alternatieve gerechtelijke maatregelen en straffen, binnen en buiten justitie. De rol van de justitiehuisen en de Vlaamse gemeenschap”, in *Actuele thema's uit het strafrecht en de criminologie*, D. Van Daele en I. Van Welzenis (red.), Universitaire Pers Leuven, 2004, pp. 47-59

Mary, P., “De la Justice de proximité aux Maisons de Justice”, *Rev. dr. pén.*, n° 3, mars 1998, pp. 293-303

Mary, P., Cartuyvels, Y., “A propos de la création de “maisons de Justice” en Belgique”, *Journal des Procès*, n° 339, 26 décembre 1997, pp. 14-18

Nouwynck, L., “Le secret professionnel et ses implications sur l'utilisation de rapports d'expertise, d'enquêtes sociales, d'études sociales et de rapports de guidance dans des procédures distinctes de celles dans lesquelles ils ont été établis”, *Rev. dr. pén.*, juin 2002, pp. 625-642

Nouwynck, L., “La position des différents intervenants psycho-médico-sociaux face au secret professionnel dans le travail avec les justiciables”, *Rev. dr. pén.*, janvier 2001, pp. 3-28

Ordre des avocats du Barreau de Nivelles, Département de criminologie et de droit pénal de la Faculté de droit de l'UCL et Maison de Justice de Nivelles, *L'aide juridique et les maisons de justice. Vers une justice plus citoyenne? Actes du colloque*, Louvain-La-Neuve, 26 avril 2001, 180 p.

Pasmans, V., “De geboorte van een apart Directoraat-generaal voor de Justitiehuisen”, *Panopticon*, n° 3, pp. 71-73

Reynaert, P., “Consentement et responsabilisation – Pilate, Staline, Blair et les maisons de justice, même combat?”, in F. Digneffe, Th. Moreau, *La responsabilité et la responsabilisation dans la justice pénale*, Bruxelles, De Boeck, 2006, pp. 375-385

Snacken, S., Beyens, K., “Alternatieven voor de vrijheidsberoving: hoop voor de toekomst?”, in *Strafrechtelijk beleid in beweging*, VUB Press, 2002, pp. 271-316

Toro, F., “Le service des maisons de justice en Belgique: déplacement géographique de la cohabitation conflictuelle du judiciaire au social?”, *Rev. dr. pén.*, n° 1, janvier 2003, pp. 87-107

Vanneste, C., en coll. avec S. Deltenre, I. Detry, E. Goedseels, A. Jonckheere, E. Maes, “De la production scientifique à l'exploitation statistique: l'intervention scientifique dans tous ses états”, in *Les chiffres du crime en débat. Regards croisés sur la statistique pénale en Belgique (1830-2005)*, F. Vesentini (dir.), Academia Bruylant, 2005, pp. 193-216

Verhaeghe, P., “Cijfers over de opdrachten van het justitiehuis”, in E. Devroe, K. Beyens, E. Enhus, (red.), *Zwart op wit? Duiding van cijfers over onveiligheid en strafrechtsbedeling in België*, Handboek criminografische basisinformatie, VUBPress, 2006, pp. 305-319

Wyvekens, A., Faget, J., (dir.), *La justice de proximité en Europe. Pratiques et enjeux*, Ed. Erès, 2001, 175 p.

Wyvekens, A., “Maisons de Justice: de quoi s’agit-il?”, *Chronique de criminologie, Rev. dr. pén.*, n° 4, avril 1997, pp. 458-466

2. Bibliografie inzake bemiddeling in strafzaken en probatie

Adam, C., Toro, F., “La sous-utilisation de la médiation pénale: chiffres et processus”, *Rev. dr. pén.*, septembre-octobre 1999, pp. 966-1004

Bellis, P., “La sous-utilisation du travail d’intérêt général: chiffres et processus”, *Rev. dr. pén.*, septembre-octobre 1999, pp. 1005-1040

Beyens, K., “Vier jaar bemiddeling in strafzaken: 1995-1998”, *Panopticon*, 2000, pp. 260-271

Buonatesta, A., “La médiation entre auteurs et victimes dans le cadre de l’exécution de la peine”, *Rev. dr. pén.*, 2004, n° 2, pp. 242-25780

Cario, R., (dir.), *La médiation pénale. Entre répression et réparation*, L’Harmattan, 1997, 239 p.

Cauchie, J.F., “Un système pénal entre complexification et innovations. Le cas ambivalent des travaux communautaires belges”, *Déviance et Société*, 2005, n° 29, vol. 4, pp. 399-422

Cirba, L. “Le travail d’intérêt général. Peine et société”, in *Le travail d’intérêt général a dix ans, Le résultat en vaut la peine*, Paris, Ministère de la Justice, Coll. Etudes et Recherches, mars 1994, pp. 43-72

Coll., *Travail d’intérêt général et médiation pénale. Socialisation du pénal ou pénalisation du social?*, Bruxelles, Bruylant, 1997, 503 p.

Collura, V., “Dienstverlening in het kader van de genade”, *Orde van de dag*, 2001, n° 12, pp. 49-57

Dautricourt, J.Y., “Probation et politiques correctionnelles”, *Rev. dr. pén.*, 1979, n° 3, pp. 215-249

Del Carril, M., “La probation, une alternative oubliée”, *J.T.*, 1983, pp. 119-132

Demagnet, G., Bosly, H.D., “La commission de probation et le délai d’exécution des travaux d’intérêt général”, *Rev. dr. pén.*, novembre 2004, pp. 1047-1051

Demagnet, G., “La loi du 22 mars 1999 modifiant la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation”, *Rev. dr. pén.*, septembre-octobre 2000, pp. 914-922

Demagnet, G., “La médiation pénale”, *RDPC*, 1995, pp. 887-923

De Nauw, A., “Les modes alternatifs de règlement des conflits en droit pénal belge”, *Rev. dr. pén.*, 1997, pp. 357-375

De Pauw, W., Raes, A., “Dienstverlening geteld. Een onderzoek naar een probatiemaatregel in het kader van drugs- en drugsgerelateerde misdrijven ten Brussel”, *Panopticon*, 2003, pp. 459-478

De Vroede, N., “Et la médiation pénale?”, *Journ. Proc.*, n° 385, 21 janvier 2000, pp. 21-23

De Vroede, N., “La médiation pénale”, *J.T.*, 1999, p. 258

Dormaels, A., Pauwels, L., “Evaluatie van de dienstverlening binnen de bemiddeling in strafzaken. Dossierstudie uitgevoerd in het Ressort Hof van Berope Gent”, *Panopticon*, 2004, pp. 270-281

Douffet, A., “Travail d’intérêt général et formation en matière pénale: bilan et perspectives”, *Actualités du Droit*, 2001/4-2002/1, pp. 876-914

Goosen, T., “Bemiddeling in strafzaken. Theorie en praktijk in 1999”, *Panopticon*, 2001, n° 5, pp. 447-460

Hanozin, C., Piers, A., Van Boven, B., Vanempten, N., Vanneste, C., “La loi du 10 février 1994 organisant une procédure de médiation pénale en Belgique. Evaluation de sa mise en application”, *Rev. dr. pén.*, 1997, n° 6, pp. 589-635

Houchon, G., “Le rapport d’évaluation sur la médiation pénale”, *Rev. dr. pén.*, 1997, n° 6, pp. 636-650

Houchon, G., Vanneste, C., “A propos de la médiation pénale”, *Journ. Procès*, n° 231, 22 janvier 1993, pp. 12-13

Houchon, G., *Le service au profil de la collectivité comme mesure (pénale) de remplacement. Analyse pénologique*, UCL, 1986, 85 p.

Houchon, G., “A la recherche du temps perdu”, *Déviance et Société*, 1984, Vol.8, n° 2, pp. 199-206

Lalande, P., “Comment devient-on réaliste? Une étude sur la trajectoire mentale des agents de probation”, *Déviance et Société*, 1990, Vol. 14, n° 1, pp. 17-38

Lauwers, C., “Une philosophie de la probation pour aujourd’hui?”, *Rev. dr. pén.*, février 1996, pp. 143-164

Mary, P., *Travail d’intérêt général et médiation pénale. Socialisation du pénal ou pénalisation du social?*, Bruylant, Bruxelles, 1997, 503 p.

Mary, P., De Fraene, D., *Sanctions et mesures dans la communauté. Etat critique de la question en Belgique*, Rapport à la Fondation Roi Baudouin, Bruxelles, 1997, 38 p.

Michel, R., “L’orthopédie judiciaire”, *Déviance et Société*, Genève, 1982, vol. 6, n° 1, pp. 63-71

Míncke, C., “La proximité dangereuse. Médiation pénale belge et proximité”, *Droit et Société*, 2006, 63/64, pp. 459-487

Ministère de la Justice, *Le travail d'intérêt général a dix ans, Le résultat en vaut la peine*, Paris, Coll. Etudes et Recherches, mars 1994, 132 p.

Pieters, F., «De positionering van de vrijheidsberovende straf binnen de recente beleidsontwikkelingen», *Panopticon*, 1995, n° 3, pp. 243-247

Reynaert, P., “Bemiddeling in strafzaken: een daadwerkelijk alternatief justitiemodel”, *Orde van de dag*, 2001, n° 12, pp. 39-47

Snacken, S., “Surpopulation des prisons et sanctions alternatives”, in *Travail d'intérêt général et médiation pénale. Socialisation du pénal ou pénalisation du social?*, Bruylant, Bruxelles, 1997, pp. 367-401

Van De Kerchove, M., “Médiation pénale et travaux d'intérêt général. Réflexions et commentaires relatifs aux lois du 10 février 1994”, *J.T.*, 1995, pp. 61-67

Van doninck, B., Van Daele, L., Naji, A., *Le droit sur le droit chemin?*, Academia-Bruylant, Maklu, Antwerpen-Apeldoorn, 1999, 235 p.

Van Garsse, L., “Regelgeving inzake bemiddeling in de strafrechtelijke context. Een doos van pandora?”, *Panopticon*, 2005, n° 6, pp. 43-49

Van Garsse, L., “Wetgevend initiatief inzake een breed bemiddelingaanbod in de strafrechtelijke context. Enkele indrukken van op het terrein”, *Panopticon*, 2005, n° 3, pp. 72-78

Van Garsse, L., “Bemiddeling in de strafrechtelijke context. Suggesties voor regelgeving op basis van jaren bemiddelingspraktijk”, *Panopticon*, 2004, n° 5, pp. 47-63

Van Garsse, L., “Op zoek naar herstelrecht: overwegingen na jaren bemiddelingswerk”, *Panopticon*, 2001, pp. 423-446

Vanneste, C., “Le travail d'intérêt général: pour le meilleur ou pour le pire?”, *Rev. dr. pén.*, n° 9-10, septembre-octobre 1993, pp. 840-852

3. Bibliografie inzake de strafuitvoering

Brion, F., “Réflexions sur les fonctions et la nature de la libération conditionnelle”, *Rev. dr. pén.*, avril-mai 2001, pp. 409-433

Coll., *La libération conditionnelle: évaluation des pratiques*, Conférence du jeune barreau de Nivelles et Département de criminologie et de droit pénal de la faculté de droit de l'UCL (éd.), Louvain-La-Neuve, colloque du 4 avril 2000, 266 p.

Coll., *La peine et le droit. L'exécution des peines dans tous ses états*. Actes du colloque organisé par la Conférence libre du jeune barreau de Liège le 29 janvier 1999, Editions du Jeune barreau de Liège, 2000, 256 p.

Devos, A., “La libération conditionnelle, nouvelles perspectives?”, in *La peine et le droit. L'exécution des peines dans tous ses états*, Actes du colloque organisé par la Conférence libre du jeune Barreau de Liège le 29 janvier 1999, Ed. du Jeune Barreau de Liège, 2000, pp. 75-84

Goethals, J., Bouverne-De Bie, M. (ed.), *Voorwaardelijke invrijheidstelling: wetgeving, predictie en begeleiding*, Gent, Academia Press, 2000

Goethals, J., “Besluitvorming m.b.t. de voorwaardelijke invrijheidstelling. Enkele bedenkingen bij recent empirisch onderzoek”, *Panopticon*, 1981, n° 5, pp. 450-463

Hendrickx, M., Perriëns, R., Ronse, M., “De voorwaardelijke invrijheidstelling, een werkvorm tussen recht en hulpverlening. Explicitering van de visie van de commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling in Antwerpen over de relatie tussen recht en hulpverlening”, *Panopticon*, 2004, n° 3, pp. 281-293

Kaminski, D., «L'examen de personnalité comme élément d'une proposition de libération conditionnelle: limites et possibilités”, *Rev. dr. pén.*, 1998, pp. 69-83

Kellens, G., “Les lois des 5 et 18 mars 1998 relatives à la libération conditionnelle”, *J.T.*, 1998, pp. 465-471

Kellens, G., “Entre l'Etat et les communautés: le monde pénitentiaire hors les murs”, *J.T.*, 1988, pp. 369-371

Kellens, G., “Peine de mort ou peine à vie: le problème de la libération conditionnelle de condamnés à des peines perpétuelles en Belgique”, *Revue internationale de droit pénal*, 1987, n° 58, pp. 391-397

Lemire, G., “La libération conditionnelle: le point de vue de la sociologie des organisations”, *Criminologie*, 1981, n° 2, pp. 81-93

Maes, E., “Développements récents dans le processus décisionnel relatif à la libération conditionnelle en Belgique. De quelques aspects quantitatifs et qualitatifs”, *Rev. dr. pén.*, février 2003, pp. 206-224

Maes, E., “Een blik op drie jaar besluitvormingspraktijk van de (Nederlandstalige) commissies voor de voorwaardelijke invrijheidsstelling (1999-2001)”, *Panopticon*, 2003, n° 4, pp. 400-415

Maes, E., Pieters, F., “De hervorming van de voorwaardelijke invrijheidstelling in Frankrijk. Zijn er ook lessen te trekken voor de Belgische situatie?”, *Tijdschrift voor strafrecht*, mars 2002, pp. 2-15

Maes, E., “Naar een nieuwe wettelijke regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling in België?”, *Panopticon*, 2001, pp. 541-570

Maes, E., “Het wettelijk kader. Korte historiek, inhoud en commentaren”, in *Voorwaardelijke invrijheidstelling: wetgeving, predictie en begeleiding*, Goethals, J., Bouverne-De Bie, M. (ed.), Gent, Academia Press, 2000, pp. 1-57

Mary, P., “La politique d’exécution des peines en Belgique: entre réparation et gestion des risques”, *La peine et le droit. L’exécution des peines dans tous ses états*, Ed. du Jeune Barreau de Liège, 2000, pp. 239-256

Mary, P., “Les nouvelles lois sur la libération conditionnelle en Belgique”, *Rev. dr. pén.*, juillet-août 1998, pp. 713-757

Perriëns R., Hendrickx M., Ronse M., “De voorwaardelijke invrijheidstelling, een werkvorm tussen recht en hulpverlening. Explicitering van de visie van de commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling in Antwerpen over de relatie tussen recht en hulpverlening”, *Panopticon*, 2004, pp. 281-293

Pieters, F., “Krachtlijnen van de Belgische wetsontwerpen inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling”, *Sancties*, 1997, afl. 6, pp. 328-338

Seynaeve K., “Uitbreiding van het takkenpakket van de psychosociale dienst in de strafinrichting bij de voorbereiding op de maatschappelijke reïntegratie van gedetineerden – Evolutie en knelpunten”, *Panopticon*, 2001, pp. 281-290

Smaers, G., “Waarheen met de voorwaardelijke invrijheidstelling?”, *Panopticon*, 1997, pp. 177-184

Snacken, S., “Analyse des mécanismes de la surpopulation pénitentiaire”, in *La surpopulation pénitentiaire en Europe, De la détention avant jugement à la libération conditionnelle, Actes du 1er séminaire tenu à Corfou du 8 au 12 septembre 1997*, Bruxelles, Bruylant, 1999, pp. 9-31

Vanhamme, F., “La mise à la disposition du gouvernement des délinquants dangereux mettant en péril l’ordre social: discours et pratiques d’une logique linéaire”, *Rev. dr. pén.*, n° 11, novembre 2002, pp. 1044-1065

Vanneste, C., Maes, E., Dupire, V., Toro, F., *Les commissions de libération conditionnelle en action. Recherche sur le fonctionnement des commissions de libération conditionnelle, créée dans le cadre de la nouvelle réglementation sur la libération conditionnelle (lois des 5 et 18 mars 1998)*, Bruxelles, août 2000, 355 p.

Wattier, I., “Les peines dites ‘incompressibles’ – du principe de la libération conditionnelle à la compressibilité obligatoire”, *J.T.*, 1998, pp. 355-359

Willems, M., Deltenre, S., Hendricx, C., De Pauw, W., “Chronique de criminologie. Dix années de statistiques relatives aux condamnations”, *Rev. dr. pén.*, novembre 2004, pp. 1029-1046

4. Bibliografie inzake de werkstraf

Aertsen, I., Beyens, K., “De autonome werkstraf in België: hoe sterk het karakter?”, *Panopticon*, 2006, n° 4, pp. 1-6

Beyens, K., “De werkstraf als hedendaagse straf”, *Panopticon*, 2006, n° 4, pp. 7-13

Bloch, A., Vermeiren, G., Maes, J., Verhaegen, P., “De praktijk van de autonome werkstraf: de gerechtelijke wereld aan het woord”, *Panopticon*, 2006, n° 4, pp. 63-70

De Le Court, P., “La peine de travail autonome (pta): un chantier”, *Rev. dr. pén.*, janvier 2004, pp. 5-30

De Rue, M., Wattier, I., “Une nouvelle peine correctionnelle et de police dans le code pénal: la peine de travail”, *JDJ*, n° 220, décembre 2002, pp. 12-28

Dominicus, H., “De werkstraf in België. Eerste bevindingen en ervaringen vanuit de dienst justitiehuisen”, *Panopticon*, 2006, n° 4, pp. 34-62

Dominicus, H., “De autonome werkstraf in België: een eerste stand van zaken”, *Fatik*, Juli-Augustus-September 2004, n° 103, pp. 5-14

Dupont, L., “De relatieve zwaarte van de werkstraf”, *T. Strafr.*, 2002, pp. 203-205

Guillain, Ch., “La peine de travail autonome, peine autonome? Analyse de la loi du 17 avril 2002 instaurant la peine de travail comme peine autonome en matière correctionnelle et de police”, *J.T.*, 2002, pp. 641-649

Jacobs, A., Dantinne, M., “La peine de travail. Commentaire de la loi du 17 avril 2002”, *Rev. dr. pén.*, n° 9-10, septembre-octobre 2002, pp. 815-888

Kaminski, D., “La peine de travail en Belgique”, *Revue de science criminelle et de droit pénal comparé*, avril-juin 2007, n° 2, pp. 393-399

Luypaert, H., Beyens, K., Françoise, C., Kaminski, D., *Werken en leren als straf. Le travail et la formation comme peines*, VUBPress, 2007, 289 p.

Maes, E., De Valck, S., Danckaert, L., Moens, N., Van de Vyle, J-G., Verhulst, K., “De praktijk van de autonome werkstraf: de projectplaatsen aan het woord”, *Panopticon*, 2006, n° 4, pp. 83-88

Reynaert, P., “Pourquoi tant de peines? La peine de travail ou les métastases de la pénalité alternative”, *Les dossiers de la revue de droit pénal et de criminologie*, n° 13, Bruxelles, La Charte, 2006, pp. 339-389

Sauvage, A., “Le suivi et l'encadrement de la peine de travail: le travail de la peine”, *Rev. dr. pén.*, 2007, pp. 900-923

Rombaut, J., Vanbaelen, L., “De praktijk van de autonome werkstraf: de justitiehuisen aan het woord”, *Panopticon*, 2006, n° 4, pp. 71-82

Vander Beken T., Flaveau A., “Hard Labour. Een eerste analyse van de wet van 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken”, *T. Strafr.*, 2002, pp. 241-257

Vandromme, S., “Werkstraf en voorlopige hechtenis”, *T. Strafr.*, 2005, pp. 481-482

Vanhamme, F., “Des peines nouvelles. Entre extension de l'arsenal pénal et alternative à l'emprisonnement”, *L'année sociale*, 2003, pp. 295-303

5. Bibliographie inzake het sociaal verweer

Bollen, P., “Van vrijblijvende reflectie tot concrete actie. Recente beleidsinitiatieven tegen de verwaarlozing van geïnterneerden”, *Orde van de dag*, september 2001, pp. 25-31

Casselmann, J., Cosyns, P., Goethals, J., Vandenbroucke, M., De Doncker, D., Dillen, C., *Internering*, Garant, Leuven-Appeldoorn, 1997, 125 p.

Coll., Dossier “Enfermement psychiatrique, Défense sociale et protection des malades mentaux”, *Revue d’action sociale et médico-sociale*, n° 21, 1999

Cosyns P., D’Hont C., Janssens D., Maes E., Verellen R., “Les internés en Belgique: les chiffres”, *Rev. dr. pén.*, 2008, pp. 364-380

Cosyns P., D’Hont C., Janssens D., Maes E., Verellen R., “Geïnterneerden in België: de cijfers”, *Panopticon*, 2007, nr. 1 (januari-februari), pp. 46-61

Cosyns, P. (voorzitter), *Werkgroep Forensisch Psychiatrisch Zorgcircuit, Syntheseverslag*, mei 2005, 13 p. et annexes

Cosyns, P., “Internering: een doorbraak in het herzieningsproces van de wet?”, *Panopticon*, 1999, pp. 313-318

Delva, J., Cosyns, P., Vandemeulebroecke, O., *Commission intérieurement pour la révision de la loi de défense sociale du 1er juillet 1964, Rapport final*, 115 p. et annexes

De Vuysere, S., Casselman, J., Vervaeke, G., “De geïnterneerdenpopulatie van Vlaanderen: enkele cijfergegevens”, *Panopticon*, 2003, pp. 599-604

De Vuysere, S., Casselman, J., Vervaeke, G., “De Commissies ter Bescherming van de Maatschappij van Antwerpen, Gent en Leuven. Een vergelijking van de geïnterneerdenpopulatie”, *Panopticon*, 2003, pp. 604-609

De Vuysere, S., “Veertig jaar wet ter bescherming van de maatschappij: redden tot feesten?”, in J. Goethals, F. Hutsebaut, G. Vervaeke (ed.), Leuven, Universitaire Pers, 2005, pp. 259-269

Goethals, J., “De internering. De aanpak van de ontoerekeningsvatbare delinquent”, in M. Bouverne-De Bie, K. Kloeck, W. Meyvis, R. Roose, J. Vanacker (ed.), *Handboek Forensisch Welzijnswerk*, Academia Press, Gent, 2002, pp. 547-584

Heimans, H., “Is er nog hoop voor geïnterneerden?”, *Orde van de dag*, september 2001, pp. 7-24

Maes, E., “Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie naar misdrijfcategorie (1980-1998)”, *Panopticon*, 2002, pp. 340-350

Pham, TH., Saloppé, X., Caractéristiques cliniques de la population de défense sociale: importance de la comorbidité”, in F. Digneffe et Th. Moreau, *La responsabilité et la responsabilisation dans la justice pénale*, Bruxelles, De Boeck, 2006, pp. 137-145

Smaers, G., “Eindelijk aandacht van de wetgever voor de rechtsbescherming van geïnterneerden”, *Panopticon*, 1998, pp. 454-458

Thys, P., « Le traitement pénal des délinquants anormaux: un coup de sonde dans la pratique de la loi belge de défense sociale », *Rev. dr. pén.*, janvier 1995, pp. 29-43

Vandemeulebroecke, O., “La loi de défense sociale du 1er juillet 1964: Vers une modernisation? Un renouveau? Une vision nouvelle?”, *J.T.*, 2000, pp. 331-334

Vandemeulebroecke, O., “Les commissions de défense sociale instituées par les lois de défense sociale à l’égard des anormaux et des délinquants d’habitude des 9 avril 1930 et 1er juillet 1964”, *RDPC*, 1986, pp. 145-243

Vanhamme, F., “La mise à la disposition du gouvernement des délinquants dangereux mettant en péril l’ordre social: discours et pratiques d’une logique linéaire”, *Rev. dr. pén.*, n° 11, novembre 2002, pp. 1044-1065

Verhaeghe, P., *Vrijheid op proef in het kader van een internering*, communication lors du Colloquium “Défense sociale” organisé par le groupe de travail Défense sociale, Bruxelles, 24 et 25 novembre 2005, 4 p.

6. Bibliografie inzake de voorlopige hechtenis

Bollie, J., *La détention préventive. Etude sur la loi belge du 20 avril 1874*, Bruxelles, Bruylant, 1886, 157 p.

Bosly H.-D. et Vandresse C., “La jurisprudence de la Cour de Cassation en matière de détention préventive”, *J.T.*, juin 2002, p. 417.

Boutmans, E., De Wit, J., De Béco, R., Neve, M., “Het ontwerp Wathélet tot herziening van de Wet op de voorlopige hechtenis verandert niets aan het misbruik van het voorarrest”, *Panopticon*, 1990, pp. 243-257

Declercq, R., “Actuele problemen inzake voorlopige hechtenis”, *R.W.*, 1974-75, pp. 257-306

Declercq R. en Verstraeten R., *Voorlopige hechtenis. De wet van 20 juli 1990*, Leuven, Acco, 1991, 231 p.

Declercq, R., “Voorlopige hechtenis en rechtsmiddelen”, *RW.*, 1991-1992, n° 4, pp. 105-117

Decodt, J., “Le contrôle de la détention préventive”, in *La détention préventive*, B. Dejemeppe, Bruxelles, Larcier, 1992, pp. 200-255

Dejemeppe, B., Tulkens, F., “L’esprit de justice, Histoire et actualité de la détention préventive”, in *La détention préventive*, B. Dejemeppe, Bruxelles, Larcier, 1992, 411 p.

Dejemeppe, B., “La loi du 20 juillet relative à la détention préventive”, *J.T.*, 1990, pp. 581-592

Dejemeppe, B., *La détention préventive*, Brussel, Larcier, 1992, 411 p.

Deltenre, S., Maes, E., "Effectmeting van enkele mogelijke wetswijzigingen op het vlak van de voorlopige hechtenis", *Panopticon*, 2000, pp. 196-211

Deltenre, S., Maes, E., "Simulation de l'impact de quelques changements législatifs en matière de détention avant jugement", *Rev. dr. pén.*, janvier 2004, pp. 83-117

Deltenre, S., Maes, E., "Pre-trial detention and the overcrowding of prisons in Belgium", *European Journal of crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2004, vol. 12, n° 4, pp. 348-370

De Nauw, A., "Een onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis", *Panopticon*, 1990, pp. 206-221

Destrée, J., "La détention préventive", *J.T.*, 1919, p. 609.

de Wilde, L., "Alternatieve voorlopige hechtenis", *Panopticon*, 1982, pp. 159-158

du Jardin, J., "La loi du 20 juillet 1990, relative à la détention préventive. Bilan de quelques mois d'application", *J.T.*, 1991, pp. 825-835

Declercq R. en Verstraeten R., *Voorlopige hechtenis. De wet van 20 juli 1990*, Leuven, Acco, 1991, pp. 49-87

Jonckheere A., Deltenre S., Daeninck Ph., Maes E., "Garantir l'usage exceptionnel de la détention préventive: du seuil de peine à une liste d'infractions comme critère de gravité ?", *Rev. dr. pén.*, 2007, nr. 1, pp. 50-63

Krings, E., "Réflexions relatives à l'application de la loi sur la détention préventive", *J.T.*, 1984, pp. 521-533

Krings, E., "Overwegingen bij de toepassing van de wet op de voorlopige hechtenis", *R.W.*, 1984-85, pp. 561-602

Maes E., Daeninck Ph., Deltenre S., Jonckheere A., "'Oplossing(en)' gezocht om de toepassing van de voorlopige hechtenis terug te dringen", *Panopticon*, 2007, n° 2, pp. 19-40

Quarre, P., "La loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive", *Journ.proc.*, n° 177, septembre 1990, pp. 18-21

Raes, A., "De vrijheid onder voorwaarden: een alternatief voor de voorlopige hechtenis?", *Orde van de dag*, 2001, n° 12, pp. 29-37

Schalken, T.M., "Vormen alternatieven voor de voorlopige hechtenis een echt alternatief?" in T.M. Schalken, *Voorlopige hechtenis. Tien jaar Penitentiaire Inrichtingen*, Arnhem, Gouda Quint, 1989, pp. 47-59

Snacken, S., "Strafrechtshervorming versus net-widening. Dilemma van een reductionist ten aanzien van de vrijheid onder voorwaarden als alternatief voor de voorlopige hechtenis", *Panopticon*, 1992, pp. 105-109

Snacken, S., (promotor), Raes, A., De Buck, K., D'Haenens, K., Verhagen, P., *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden*, Brussel, VUB/NICC, 1996-1997, 174 p.

Snacken, S., (promotor), Raes, A., Deltenre, S., Vanneste, C., Raes, A., Verhaegen, P., *Kwalitatief onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden / Recherche qualitative sur l'application de la détention préventive et de la liberté sous conditions*, Brussel, VUB/INCC-NICC, 1998-1999, 244 p.

Snacken, S., (promotor), Raes, A., *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden*, Brussel, VUB, 1999-2000, 139 p.

Van Den Wijngaert, Chr., "De nieuwe wet op de voorlopige hechtenis kritisch doorgelicht", *Panopticon*, 1991, pp. 111-135

Vanderveeren, J., "La détention est l'exception", *J.T.*, 1970, pp. 93-96

7. Bibliografie inzake de burgerrechtelijke opdrachten

De Valck, S., "Twee jaar 'burgelijke opdrachten' in de dienst Justitiehuisen", *Panopticon*, 2001, pp. 209-212

Reusens, F., "L'étude sociale et l'expertise médico-psychologique dans le cadre du contentieux familial", *Droits Quotidiens*, 2004, n° 88, pp. 6-11

Bijlagen

- Bijlage 1 Lijst van de afkortingen
- Bijlage 2 Nieuwe mandaten 2006
Duur tussen de datum van de beslissing betreffende de aanhangigmaking van de justitiehuisen en die van de ontvangst van het mandaat
- Bijlage 3 Gegevens 2006, aard van de lopende mandaten, per activiteitensectoren
- Bijlage 4 Gegevens 2006, aard van de nieuwe mandaten, per activiteitensector
- Bijlage 5 Gegevens 2006, aantal van de lopende mandaten, per activiteitensector, per justitiehuis en volgens rechtsgebied van het hof van beroep
- Bijlage 6 Indicator om het aantal strafrechtelijke mandaten te relateren aan de bevolking van 18 jaar en ouder binnen de verschillende gerechtelijke arrondissementen
- Bijlage 7 Duur van de enquêtemandaten, beknopte voorlichtingsrapporten en andere mandaten afgesloten in 2006
- Bijlage 8 Duur van de begeleidingsmandaten en andere mandaten afgesloten in 2006

Bijlage 1
Lijst van de afkortingen

AWS	Autonome Werkstraf
BIS	Bemiddeling In Strafzaken
BO	Burgerrechtelijke Opdrachten
BPR	Business Process Reengineering. Terminologie die aan de herdefiniëring van de arbeidsprocessen binnen een organisatie, met het oog op hun verbetering terugstuurt. Het kan in “Omwerking van de Processen van de Organisatie” tot uiting komen. BPR eigen aan de justitiehuisen ligt in de lijn van de moderniseringsbeweging van het Belgische federale bestuur die na de zogenaamde “Copernicus”-hervorming gelanceerd werd. Het heeft ten doel de werkwijzen van de justitieassistenten, evenals de processen en de organisatorische structuur van de justitiehuisen te ondervragen.
BV	Beknopte voorlichtingsrapporten
DG	Directoraat-Generaal. FOD Justitie bestaat uit 4 Directoraten-Generaal: het Directoraat-Generaal van de rechterlijke organisatie, het Directoraat-Generaal van de wetgeving en de fundamentele vrijheden en rechten, het Directoraat-Generaal van de strafinrichtingen en het Directoraat-Generaal van de justitiehuisen.
NICC	Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie. Het NICC is een wetenschappelijke instelling, onafhankelijk. De onderzoekers van het Departement van Criminologie voeren, in verband met het strafrechtelijke beleid, studies uit tot de vraag of met de vergunning van de Minister van Justitie, de voorzitter van de Federale Overheidsdienst (FOD) Justitie, de Adviseur-generaal voor het Strafrechtelijk beleid, de Directeurs-Generaal van FOD Justitie of het College van Procureurs-Generaal.
JH	Justitiehuis. Er bestaan er 27 (één per gerechtelijk arrondissement), 28 indien de Franstalige en de Nederlandstalige afdeling te Brussel als aparte entiteiten worden beschouwd.

SIDIS	Database gebruikt in de penitentiaire sector
SIPAR	‘Système Informatique PARajudiciaire’ waarvan het gebruik in alle justitiehuisen werd veralgemeend en verplicht gemaakt sinds 1 januari 2005. Het gaat meer precies om een informaticatoepassing die bestaat uit een database, exploitatieprogramma's en een interface.
SIPARagenda	gebruikerstool ontworpen voor het beheer van de agenda van het personeel van de justitiehuisen, de berekening van hun werkuren, enz.
SIPARDOCS	gebruikerstool dat de productie van gestandaardiseerde documenten creëert: brieven, verslagen, enz.
SIPARTOOLS	gebruikerstool dat het mogelijk maakt om de ontbrekende gegevens te ontdekken
STATIS	gebruikerstool van de SIPAR-software dat het opstellen van lokale statistische gegevens toelaat
SOSIP	Webtoepassing (die dus niet het gebruik van specifieke programma's vereist) afgeleid van SIPAR, uitsluitend gebruikt in de sector van het slachtofferonthaal
SURTAP	Database in gebruik voor de strafuitvoeringsrechtbanken
SW	Sociaal Verweer
VOV	Vrijheid Onder Voorwaarden

Bijlage 2

Nieuwe mandaten 2006

Duur tussen de datum van de beslissing betreffende de aanhangigmaking van de justitieuizen en die van de ontvangst van het mandaat

	VOV		Sociaal verweer		BIS		Burg.opdrachten		AWS		Penitentiair		Probatic		Dienstverl.	
	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>	<i>N mandaten</i>	<i>%</i>
0 dag	445	10,5	157	17,0	2231	33,2	53	2,0	142	1,2	841	24,0	316	4,5	22	1,5
1 dag	662	15,6	77	8,3	859	12,8	98	3,7	101	0,9	619	17,7	312	4,4	19	1,3
2 dagen	544	12,8	48	5,2	296	4,4	181	6,8	204	1,8	342	9,8	335	4,8	28	1,9
3 dagen	543	12,8	51	5,5	315	4,7	253	9,5	210	1,8	268	7,6	288	4,1	37	2,5
4 dagen	521	12,3	56	6,0	250	3,7	266	10,0	199	1,7	275	7,8	240	3,4	28	1,9
5 dagen	398	9,4	51	5,5	215	3,2	230	8,6	234	2,0	246	7,0	329	4,7	32	2,2
6-10 dagen	670	15,8	173	18,7	882	13,1	884	33,2	774	6,7	494	14,1	802	11,4	68	4,6
11-15 dagen	211	5,0	101	10,9	484	7,2	306	11,5	292	2,5	161	4,6	205	2,9	18	1,2
16-20 dagen	57	1,3	34	3,7	263	3,9	98	3,7	290	2,5	43	1,2	70	1,0	5	0,3
21-30 dagen	62	1,5	30	3,2	309	4,6	107	4,0	3435	29,5	53	1,5	1046	14,9	256	17,3
31-40 dagen	26	0,6	10	1,1	133	2,0	50	1,9	3205	27,6	22	0,6	943	13,4	280	18,9
41-50 dagen	24	0,6	9	1,0	117	1,7	20	0,8	971	8,3	14	0,4	516	7,3	185	12,5
51-60 dagen	14	0,3	2	0,2	51	0,8	10	0,4	317	2,7	16	0,5	287	4,1	145	9,8
61-90 dagen	29	0,7	14	1,5	110	1,6	24	0,9	538	4,6	15	0,4	452	6,4	232	15,7
91-120 dagen	14	0,3	7	0,8	77	1,1	17	0,6	266	2,3	12	0,3	259	3,7	62	4,2
121-150 dagen	4	0,1	4	0,4	37	0,6	22	0,8	76	0,7	8	0,2	92	1,3	15	1,0
151-180 dagen	2	0,0	4	0,4	18	0,3	11	0,4	69	0,6	5	0,1	50	0,7	18	1,2
181-210 dagen	4	0,1	4	0,4	9	0,1	12	0,5	56	0,5	7	0,2	49	0,7	3	0,2
211-240 dagen	1	0,0	4	0,4	11	0,2	3	0,1	40	0,3	1	0,0	34	0,5	5	0,3
241-270 dagen	2	0,0	2	0,2	3	0,0	5	0,2	42	0,4	2	0,1	35	0,5	1	0,1
271-300 dagen	2	0,0	3	0,3	3	0,0	1	0,0	20	0,2	7	0,2	19	0,3	3	0,2
301-330 dagen	0	0,0	5	0,5	1	0,0	2	0,1	24	0,2	2	0,1	15	0,2	0	0
331-365 dagen	2	0,0	6	0,6	4	0,1	5	0,2	25	0,2	1	0,0	19	0,3	2	0,1
1-2 jaren	8	0,2	34	3,7	14	0,2	3	0,1	86	0,7	20	0,6	163	2,3	9	0,6
> 2 jaren	2	0,0	40	4,3	18	0,3	1	0,0	14	0,1	32	0,9	153	2,2	8	0,5
Totaal	4247	100	926	100	6710	100	2662	100	11630	100	3506	100	7029	100	1481	100
<i>Ontbrekende gegevens</i>	12		27		44		197		132		361		65		9	
Totaal	4259		953		6754		2859		11762		3867		7094		1490	

Bijlage 3
Gegevens 2006, aard van de lopende mandaten, per activiteitensectoren

Activiteitensectoren	Aard van de mandaten	N Mandaten	%
VOV	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	1	0,02
	<i>Enquêtes</i>	191	3,22
	<i>Begeleiding</i>	5732	96,76
	Totaal	5924	100
Sociale verweer	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	0	0
	<i>Enquêtes</i>	434	15,67
	<i>Begeleiding</i>	2336	84,33
	Totaal	2770	100
BO		4075	100
BIS		11859	100
Penitentiair	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	1	0,02
	<i>Enquêtes</i>	3279	49,22
	<i>Begeleiding</i>	3381	50,75
	<i>Andere</i>	1	0,02
	Totaal	6662	100
Probatie	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	342	1,89
	<i>Enquêtes</i>	1951	10,79
	<i>Begeleiding</i>	14469	80,01
	<i>Andere *</i>	1322	7,31
	Totaal	18084	100
Werkstraf	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	1871	9,97
	<i>Enquêtes</i>	722	3,85
	<i>Opvolging</i>	16182	86,19
	Totaal	18775	100
Dienstverlening	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	55	1,49
	<i>Enquêtes</i>	177	4,80
	<i>Begeleiding</i>	3441	93,38
	<i>Andere</i>	12	0,33
	Totaal	3685	100
Totaal		71834	100

* Hoofdzakelijk artikel 15 (onmiddellijke arrestatie) en 17 (nieuwe gerechtelijke vervolging) van de wet van 29 juni 1964 inzake de opschorting, het uitstel en de probatie

Bijlage 4
Gegevens 2006, aard van de nieuwe mandaten, per activiteitensectoren

Activiteitensectoren	Aard van de mandaten	N Mandaten	%
VOV	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	1	0,1
	<i>Enquêtes</i>	180	4,2
	<i>Begeleiding</i>	4078	95,7
Totaal		4259	100
Sociaal verweer	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	0	0
	<i>Enquêtes</i>	376	39,4
	<i>Begeleiding</i>	577	60,6
Totaal		953	100
BO		2859	100
BIS		6754	100
Penitentiair	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	1	0
	<i>Enquêtes</i>	3034	78,5
	<i>Begeleiding</i>	831	21,5
	<i>Andere</i>	1	0
	Totaal		3867
Probatie	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	307	4,3
	<i>Enquêtes</i>	1596	22,5
	<i>Begeleiding</i>	4042	57
	<i>Andere *</i>	1149	16,2
	Totaal		7094
Werkstraf	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	1632	13,9
	<i>Enquêtes</i>	630	5,3
	<i>Opvolging</i>	9500	80,8
Totaal		11762	100
Dienstverlening	<i>Beknopte voorlichtingsrapporten</i>	44	3
	<i>Enquêtes</i>	142	9,5
	<i>Begeleiding</i>	1294	86,8
	<i>Andere</i>	10	0,7
	Totaal		1490
Totaal		39038	100

* Hoofdzakelijk artikel 15 (onmiddellijke arrestatie) en 17 (nieuwe gerechtelijke vervolging) van de wet van 29 juni 1964 inzake de opschorting, het uitstel en de probatie

Bijlage 5

Gegevens 2006, aantal van de lopende mandaten, per activiteitensector, per justitiehuis en volgens rechtsgebied van het hof van beroep (% horizontaal)

Ressorten	Justitiehuisen	VOV		SV		BIS		BO		AWS		Pen		Probatie		Dienstverl.		Totaal	
		N mandaten	% hor	N mandaten	% hor	N mandaten	% hor	N mandaten	% hor	N mandaten	% hor	N mandaten	% hor	N mandaten	% hor	N mandaten	% hor	N mandaten	% hor
Antwerpen	Antwerpen	544	9,6	383	6,8	830	14,6	280	4,9	1363	24,0	547	9,6	1564	27,6	161	2,8	5672	100
	Hasselt	122	6,4	74	3,9	411	21,5	120	6,3	345	18,0	182	9,5	518	27,0	143	7,5	1915	100
	Mechelen	154	6,5	70	3,0	403	17,1	179	7,6	451	19,1	150	6,4	539	22,8	415	17,6	2361	100
	Tongeren	163	10,1	118	7,3	385	24,0	219	13,6	248	15,4	146	9,1	290	18,1	37	2,3	1606	100
	Turnhout	159	5,7	43	1,5	447	16,0	139	5,0	718	25,8	119	4,3	841	30,2	322	11,5	2788	100
	Ressort	1142	8,0	688	4,8	2476	17,3	937	6,5	3125	21,8	1144	8,0	3752	26,2	1078	7,5	14342	100
Bruxelles	Brussel	312	14,2	31	1,4	533	24,3	122	5,6	512	23,3	100	4,6	374	17,0	210	9,6	2194	100
	Bruxelles	1378	15,7	284	3,2	1085	12,4	259	3,0	2020	23,0	1431	16,3	1816	20,7	493	5,6	8766	100
	Leuven	133	3,9	246	7,3	777	23,0	157	4,6	652	19,3	139	4,1	859	25,4	419	12,4	3382	100
	Nivelles	159	7,6	25	1,2	469	22,4	55	2,6	489	23,4	164	7,8	545	26,1	185	8,8	2091	100
	Ressort	1982	12,1	586	3,6	2864	17,4	593	3,6	3673	22,4	1834	11,2	3594	21,9	1307	8,0	16433	100
Gent	Brugge	105	5,0	102	4,9	252	12,1	201	9,6	388	18,6	241	11,5	704	33,7	96	4,6	2089	100
	Dendermonde	129	4,1	93	2,9	535	16,8	372	11,7	610	19,2	285	8,9	1036	32,5	125	3,9	3185	100
	Gent	309	7,4	334	8,0	443	10,7	251	6,0	862	20,8	346	8,3	1582	38,1	24	0,6	4151	100
	Ieper	41	6,3	10	1,5	138	21,4	64	9,9	63	9,8	88	13,6	216	33,4	26	4,0	646	100
	Kortrijk	103	5,3	21	1,1	237	12,2	112	5,8	455	23,4	224	11,5	618	31,8	172	8,9	1942	100
	Oudenaarde	123	9,5	21	1,6	291	22,5	93	7,2	130	10,1	66	5,1	401	31,0	167	12,9	1292	100
	Veurne	38	5,1	5	0,7	199	26,6	96	12,8	87	11,6	49	6,6	272	36,4	2	0,3	748	100
	Ressort	848	6,0	586	4,2	2095	14,9	1189	8,5	2595	18,5	1299	9,2	4829	34,4	612	4,4	14053	100
Liège	Arlon	53	5,7	25	2,7	342	37,0	78	8,4	274	29,7	33	3,6	114	12,3	5	0,5	924	100
	Dinant	15	0,9	35	2,0	383	22,4	59	3,5	685	40,1	90	5,3	399	23,3	44	2,6	1710	100
	Eupen	58	10,9	6	1,1	101	18,9	46	8,6	222	41,7	13	2,4	85	15,9	2	0,4	533	100
	Huy	59	3,4	10	0,6	209	12,1	77	4,5	935	54,3	89	5,2	285	16,5	59	3,4	1723	100
	Liège	636	9,0	180	2,5	799	11,3	236	3,3	2529	35,6	666	9,4	1905	26,8	146	2,1	7097	100
	Marche	78	8,5	10	1,1	208	22,8	43	4,7	327	35,8	41	4,5	159	17,4	47	5,1	913	100
	Namur	266	11,9	83	3,7	247	11,0	238	10,6	576	25,7	167	7,5	523	23,4	137	6,1	2237	100
	Neufchâteau	16	1,5	24	2,3	265	25,5	78	7,5	432	41,5	37	3,6	169	16,2	20	1,9	1041	100
	Verviers	61	3,0	31	1,5	654	32,1	169	8,3	577	28,3	150	7,4	250	12,3	146	7,2	2038	100
	Ressort	1242	6,8	404	2,2	3208	17,6	1024	5,6	6557	36,0	1286	7,1	3889	21,3	606	3,3	18216	100
Mons	Charleroi	396	8,8	242	5,4	401	8,9	111	2,5	1849	40,9	690	15,3	817	18,1	12	0,3	4518	100
	Mons	223	9,9	120	5,3	394	17,4	84	3,7	376	16,6	291	12,9	773	34,2	1	0,0	2262	100
	Tournai	91	4,5	144	7,2	421	20,9	137	6,8	600	29,9	118	5,9	430	21,4	69	3,4	2010	100
	Ressort	710	8,1	506	5,8	1216	13,8	332	3,8	2825	32,1	1099	12,5	2020	23,0	82	0,9	8790	100
België		5924	8,2	2770	3,9	11859	16,5	4075	5,7	18775	26,1	6662	9,3	18084	25,2	3685	5,1	71834	100

Bijlage 5
Gegevens 2006, aantal van de lopende mandaten, per activiteitensector, per justitiehuis en volgens rechtsgebied van het hof van beroep (% verticaal)

Ressorten	Justitieleuizen	VOV		SV		BIS		BO		AWS		Pen		Probatie		Dienstverl.		Totaal
		N mandaten	% verticaal	N mandaten	% verticaal	N mandaten	% verticaal	N mandaten	% verticaal	N mandaten	% verticaal	N mandaten	% verticaal	N mandaten	% verticaal	N mandaten	% verticaal	
Antwerpen	Antwerpen	544	9,2	383	13,8	830	7,0	280	6,9	1363	7,3	547	8,2	1564	8,6	161	4,4	5672
	Hasselt	122	2,1	74	2,7	411	3,5	120	2,9	345	1,8	182	2,7	518	2,9	143	3,9	1915
	Mechelen	154	2,6	70	2,5	403	3,4	179	4,4	451	2,4	150	2,3	539	3,0	415	11,3	2361
	Tongeren	163	2,8	118	4,3	385	3,2	219	5,4	248	1,3	146	2,2	290	1,6	37	1,0	1606
	Turnhout	159	2,7	43	1,6	447	3,8	139	3,4	718	3,8	119	1,8	841	4,7	322	8,7	2788
	<i>Ressort</i>	<i>1142</i>		<i>688</i>		<i>2476</i>		<i>937</i>		<i>3125</i>		<i>1144</i>		<i>3752</i>		<i>1078</i>		<i>14342</i>
Bruxelles	Brussel	312	5,3	31	1,1	533	4,5	122	3,0	512	2,7	100	1,5	374	2,1	210	5,7	2194
	Bruxelles	1378	23,3	284	10,3	1085	9,1	259	6,4	2020	10,8	1431	21,5	1816	10,0	493	13,4	8766
	Leuven	133	2,2	246	8,9	777	6,6	157	3,9	652	3,5	139	2,1	859	4,8	419	11,4	3382
	Nivelles	159	2,7	25	0,9	469	4,0	55	1,3	489	2,6	164	2,5	545	3,0	185	5,0	2091
	<i>Ressort</i>	<i>1982</i>		<i>586</i>		<i>2864</i>		<i>593</i>		<i>3673</i>		<i>1834</i>		<i>3594</i>		<i>1307</i>		<i>16433</i>
Gent	Brugge	105	1,8	102	3,7	252	2,1	201	4,9	388	2,1	241	3,6	704	3,9	96	2,6	2089
	Dendermonde	129	2,2	93	3,4	535	4,5	372	9,1	610	3,2	285	4,3	1036	5,7	125	3,4	3185
	Gent	309	5,2	334	12,1	443	3,7	251	6,2	862	4,6	346	5,2	1582	8,7	24	0,7	4151
	Ieper	41	0,7	10	0,4	138	1,2	64	1,6	63	0,3	88	1,3	216	1,2	26	0,7	646
	Kortrijk	103	1,7	21	0,8	237	2,0	112	2,7	455	2,4	224	3,4	618	3,4	172	4,7	1942
	Oudenaarde	123	2,1	21	0,8	291	2,5	93	2,3	130	0,7	66	1,0	401	2,2	167	4,5	1292
	Veurne	38	0,6	5	0,2	199	1,7	96	2,4	87	0,5	49	0,7	272	1,5	2	0,1	748
		<i>Ressort</i>	<i>848</i>		<i>586</i>		<i>2095</i>		<i>1189</i>		<i>2595</i>		<i>1299</i>		<i>4829</i>		<i>612</i>	
Liège	Arlon	53	0,9	25	0,9	342	2,9	78	1,9	274	1,5	33	0,5	114	0,6	5	0,1	924
	Dinant	15	0,3	35	1,3	383	3,2	59	1,4	685	3,6	90	1,4	399	2,2	44	1,2	1710
	Eupen	58	1,0	6	0,2	101	0,9	46	1,1	222	1,2	13	0,2	85	0,5	2	0,1	533
	Huy	59	1,0	10	0,4	209	1,8	77	1,9	935	5,0	89	1,3	285	1,6	59	1,6	1723
	Liège	636	10,7	180	6,5	799	6,7	236	5,8	2529	13,5	666	10,0	1905	10,5	146	4,0	7097
	Marche	78	1,3	10	0,4	208	1,8	43	1,1	327	1,7	41	0,6	159	0,9	47	1,3	913
	Namur	266	4,5	83	3,0	247	2,1	238	5,8	576	3,1	167	2,5	523	2,9	137	3,7	2237
	Neufchâteau	16	0,3	24	0,9	265	2,2	78	1,9	432	2,3	37	0,6	169	0,9	20	0,5	1041
	Verviers	61	1,0	31	1,1	654	5,5	169	4,1	577	3,1	150	2,3	250	1,4	146	4,0	2038
		<i>Ressort</i>	<i>1242</i>		<i>404</i>		<i>3208</i>		<i>1024</i>		<i>6557</i>		<i>1286</i>		<i>3889</i>		<i>606</i>	
Mons	Charleroi	396	6,7	242	8,7	401	3,4	111	2,7	1849	9,8	690	10,4	817	4,5	12	0,3	4518
	Mons	223	3,8	120	4,3	394	3,3	84	2,1	376	2,0	291	4,4	773	4,3	1	0,0	2262
	Tournai	91	1,5	144	5,2	421	3,6	137	3,4	600	3,2	118	1,8	430	2,4	69	1,9	2010
	<i>Ressort</i>	<i>710</i>		<i>506</i>		<i>1216</i>		<i>332</i>		<i>2825</i>		<i>1099</i>		<i>2020</i>		<i>82</i>		<i>8790</i>
België		5924	100	2770	100	11859	100	4075	100	18775	100	6662	100	18084	100	3685	100	71334

Bijlage 6

Indicator voor het in perspectief plaatsen van het aantal strafrechtelijke mandaten ten aanzien van de bevolking van 18 jaar en ouder binnen de verschillende gerechtelijke arrondissementen

Arrondissementen	N nieuwe strafrechtelijke mandaten	Bevolking van 18 jaar en ouder binnen de verschillende arrondissementen*	Graad van strafrechtelijk arrondissement per 1000 inwoners van 18 jaar en ouder
Marche-en-Famenne	541	53.247	10,2
Huy	977	109.333	8,9
Neufchâteau	544	63.623	8,6
Dinant	993	129.197	7,7
Liège	3775	498.499	7,6
Verviers	999	153.511	6,5
Arlon	470	80.257	5,9
Charleroi	2463	445.618	5,5
Namur	1114	227.379	4,9
Eupen	264	57.317	4,6
Bruxelles	5650	1.250.264	4,5
Veurne	377	87.043	4,3
Tournai	985	236.673	4,2
Gent	1960	473.520	4,1
Oudenaarde	658	159.035	4,1
Mechelen	1029	251.310	4,1
Turnhout	1370	337.262	4,1
Nivelles	1134	282.442	4,0
Leuven	1465	377.092	3,9
Antwerpen	2727	760.018	3,6
Kortrijk	1152	339.133	3,4
Ieper	335	99.784	3,4
Mons	1016	328.619	3,1
Dendermonde	1440	483.808	3,0
Tongeren	834	300.007	2,8
Brugge	1020	394.254	2,6
Hasselt	887	353.691	2,5
België	36179	8.331.936	4,3

Bijlage 7

Duur van de enquêtemandaten, beknopte voorlichtingsrapporten en andere mandaten afgesloten in 2006

Termijn waarbinnen de mandaten werden afgesloten in 2006 (termijn berekend van af de datum waarop het justitiehuis verantwoordelijke van het mandaat werd).

	VOV BV/Eng		SV Enquêtes		BO		PEN BV/Eng (1)		Prob BV/Eng/Art15-17(2)		Praetprob.		Dienstverl. BV/Eng/Art17		AWS BV/Eng	
	N Mandaten	%	N Mandaten	%	N Mandaten	%	N Mandaten	%	N Mandaten	%	N Mandaten	%	N Mandaten	%	N Mandaten	%
< 1 maand	126	71,6	183	51,4	58	2,0	2136	70,3	1276	42,3	16	45,7	24	12,4	1188	50,9
binnen 2 maanden	34	19,3	117	32,9	161	5,6	671	22,1	725	24,0	11	31,4	54	27,8	714	30,6
binnen 3 maanden	8	4,5	37	10,4	397	13,7	163	5,4	518	17,2	6	17,1	28	14,4	250	10,7
binnen 4 maanden	1	0,6	8	2,2	633	21,8	14	0,5	203	6,7	0	0	23	11,9	85	3,6
binnen 5 maanden	3	1,7	2	0,6	491	16,9	7	0,2	131	4,3	2	5,7	17	8,8	28	1,2
binnen 6 maanden	3	1,7	3	0,8	375	12,9	19	0,6	76	2,5	0	0	13	6,7	29	1,2
binnen 7 maanden	0	0	0	0	248	8,6	6	0,2	21	0,7	0	0	5	2,6	9	0,4
binnen 8 maanden	0	0	1	0,3	203	7,0	2	0,1	14	0,5	0	0	7	3,6	4	0,2
binnen 9 maanden	0	0	1	0,3	121	4,2	2	0,1	8	0,3	0	0	3	1,5	5	0,2
binnen 10 maanden	0	0	2	0,6	62	2,1	2	0,1	10	0,3	0	0	0	0,0	3	0,1
binnen 11 maanden	1	0,6	0	0	32	1,1	0	0,0	4	0,1	0	0	4	2,1	6	0,3
binnen een jaar	0	0	0	0	26	0,9	1	0,0	1	0,0	0	0	0	0,0	2	0,1
binnen 2 jaren	0	0	0	0	91	3,1	12	0,4	27	0,9	0	0	5	2,6	9	0,4
binnen 3 jaren	0	0	2	0,6	0	0	1	0,0	2	0,1	0	0	11	5,7	2	0,1
binnen 4 jaren	0	0	0	0	0	0	3	0,1	0	0,0	0	0	0	0,0	1	0,0
Totaal	176	100	356	100	2898	100	3039	100	3016	100	35	100	194	100	2335	100
(1) N ontbrekende gegevens = 1																
(2) N ontbrekende gegevens = 2																

Bijlage 8
Duur van de begeleidingsmandaten en andere mandaten afgesloten in 2006

Termijn waarbinnen de mandaten werden afgesloten in 2006 (termijn berekend van af de datum waarop het justitiehuis verantwoordelijke van het mandaat werd).

	VOV Begeleiding (1)		SV Begeleiding		BIS		PEN Begeleiding		Probatie Begeleiding		AWS opvolging (2)		Dienstverl. begeleiding (3)	
	N mandaten	%	N mandaten	%	N mandaten	%	N mandaten	%	N mandaten	%	N mandaten	%	N mandaten	%
< 1 maand	114	2,9	20	4,3	413	6,4	17	1,7	19	0,6	31	0,4	7	0,6
binnen 2 maanden	99	2,5	18	3,9	513	8,0	5	0,5	26	0,8	116	1,4	3	0,3
binnen 3 maanden	1892	48,4	13	2,8	495	7,7	10	1,0	25	0,7	294	3,5	35	3,0
binnen 4 maanden	271	6,9	16	3,4	489	7,6	20	2,0	32	0,9	483	5,7	8	0,7
binnen 5 maanden	77	2,0	8	1,7	356	5,5	15	1,5	39	1,1	657	7,8	15	1,3
binnen 6 maanden	430	11,0	12	2,6	337	5,2	17	1,7	36	1,1	734	8,7	17	1,5
binnen 7 maanden	198	5,1	12	2,6	353	5,5	22	2,2	38	1,1	743	8,8	22	1,9
binnen 8 maanden	43	1,1	13	2,8	292	4,5	17	1,7	32	0,9	740	8,8	15	1,3
binnen 9 maanden	216	5,5	10	2,1	277	4,3	22	2,2	44	1,3	625	7,4	18	1,5
binnen 10 maanden	132	3,4	9	1,9	312	4,8	10	1,0	54	1,6	622	7,4	28	2,4
binnen 11 maanden	39	1,0	20	4,3	335	5,2	23	2,3	97	2,8	644	7,6	110	9,5
binnen een jaar	97	2,5	4	0,9	250	3,9	16	1,6	89	2,6	1054	12,5	29	2,5
binnen 2 jaren	259	6,6	67	14,3	1664	25,8	232	22,8	471	13,8	1506	17,8	194	16,7
binnen 3 jaren	36	0,9	56	12,0	266	4,1	291	28,6	1537	45,0	171	2,0	500	43,0
binnen 4 jaren	5	0,1	59	12,6	60	0,9	51	5,0	214	6,3	18	0,2	54	4,6
binnen 5 jaren	1	0,0	36	7,7	19	0,3	40	3,9	535	15,7	0	0,0	85	7,3
> 5 jaren	1	0,0	94	20,1	18	0,3	211	20,7	126	3,7	2	0,0	22	1,9
Totaal	3910	100	467	100	6449	100	1019	100	3414	100	3440	100	1162	100
(1) N ontbrekende gegevens = 2														
(2) N ontbrekende gegevens = 2														
(3) N ontbrekende gegevens = 1														

<p>Liste des publications du Département de Criminologie Publicatielijst van de Hoofdafdeling Criminologie</p>

Actualisée en novembre 2008 – Geactualiseerd in november 2008

Ouvrages – Boeken

VANNESTE CH., GOEDSEELS E., DETRY I. (eds.), *De ‘nieuwe’ statistiek van de jeugdparquetten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Academia Press, 2008, 153 p.

VANNESTE CH., GOEDSEELS E., DETRY I. (eds.), *La statistique ‘nouvelle’ des parquets de la jeunesse: regards croisés autour d'une première analyse*. Academia Press, 2008, 151 p.

MOREAU TH., RAVIER I., VAN KEIRSBILCK B. (dir.), *La réforme de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse – premier bilan et perspectives d'avenir*, Liège, Editions jeunesse et droit, 2008.

VANFRAECHEM I., *Herstelgericht groepsoverleg*, Brugge, die keure, 2007, 249 p.

VANNESTE CH., *Les chiffres des prisons. Des logiques économiques à leur traduction pénale*, L'Harmattan, collection Logiques Sociales, série Déviance et Société, 2001, 229 p.

VANDEBORGHT J., VANACKER J. en MAES E. (eds.), *Criminologie. De Wetenschap, De Mens*, Brussel, Politeia, 2000, 288 p.

Contributions à des revues et à des ouvrages collectifs
Bijdragen in tijdschriften en verzamelwerken

2008

COSYNS P., D'HONT C., JANSSENS D., MAES E. en VERELLEN R., “Les internés en Belgique: les chiffres”, *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 2008, nr. 4 (avril), pp. 364-380.

DELENS-RAVIER I., “Dispositifs et pratiques de prise en charge des jeunes, introduction”, in BAILLEAU, F., (dir.), *Evolution ou rupture? La justice des mineurs en question*. 16ème conférence de l'Association internationale de recherches en criminologie juvénile (AIRCJ), Cours d'Appel du Tribunal de Paris, 8-11 mars 2006, Vaucresson, 2008, pp. 343-348.

DELENS-RAVIER I., “La réforme de la protection de la jeunesse: un compromis à la belge”, in BAILLEAU, F., (dir.), *Evolution ou rupture? La justice des mineurs en question*. 16ème conférence de l'Association internationale de recherches en criminologie juvénile (AIRCJ), Cours d'Appel du Tribunal de Paris 8-11 mars 2006, Vaucresson, 2008, pp. 119-124.

DELENS-RAVIER I., “Les parents: partenaires ou adversaires?”, in MOREAU TH., RAVIER I., VAN KEIRSBILCK B. (dir.), *La réforme de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse – premier bilan et perspectives d'avenir*, Liège, Editions jeunesse et droit, 2008, pp. 285-304.

DETRY I., “La statistique ‘nouvelle’ des parquets de la jeunesse: quelques résultats des analyses réalisées sur les données relatives aux affaires signalées en 2005”, in MOREAU TH., RAVIER I., VAN KEIRSBILCK B. (dir.), *La réforme de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse – premier bilan et perspectives d'avenir*, Liège, Editions jeunesse et droit, 2008.

DETRY I., GOEDSEELS E., “De nieuwe statistiek van de jeugdparketten. Analyse van de gegevens met betrekking tot de instroom voor het jaar 2005”, in VANNESTE CH., GOEDSEELS E., DETRY I. (eds.), *De ‘nieuwe’ statistiek van de jeugdparketten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Academia Press, 2008, 153 p.

GOEDSEELS E., “Cijfergegevens met betrekking tot de jeugdparketten en jeugdrechtbanken. Een stand van zaken”, *Agora*, januari 2008.

GOEDSEELS E., “Jeugddelinquentie: Wallonië helpt, Vlaanderen straft?”, *Alert*, 2008, 5, pp. 29-38.

GOEDSEELS E., I. DETRY, “Jeugdparquet”, in FOD Justitie, *Justitie in cijfers*, juli 2008, pp. 41-46.

JONCKHEERE A., VANNESTE C., “Vers une statistique du secteur parajudiciaire? Un nouvel outil pour l'évaluation et l'élaboration de la politique criminelle”, *Revue de droit pénal et de criminologie*, 2008, n° 6, pp. 626-654

LEMONNE, A., “Comparing the Implementation of Restorative Justice in Various Countries. Purpose, Potentials and Caveats”, *British Journal of Community Justice*, 2008, Vol. 6, n° 2.

MAES E., “‘Komen criminelen te vroeg vrij?’ Over suggestieve vragen en de zoektocht naar genuanceerde antwoorden in verband met de tijdsvoorwaarden voor voorwaardelijke invrijheidstelling”, *Fatik, Tijdschrift voor Strafbeleid en Gevangeniswezen*, 2008, nr. 119 (juli-augustus-september), pp. 4-11.

MAES E., “Proefschrift. Van gevangenisstraf naar vrijheidsstraf. Onderzoek naar de ontwikkeling van en de samenhang tussen penitentiaire regelgeving (inzake het regime van gedetineerden) en penologische visies of andere normeringsrationaliteiten” (samenvatting), *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2008, nr. 2 (maart-april), pp. 68-73.

MAES, E., “De juridische normering van het gevangenisregime in België. Ontwikkelingen doorheen twee eeuwen detentiepraktijk (1795-heden)”, in MUSIN, V., ROUSSEAU, X. en VESENTINI, F. (éd.), *Violence, conciliation et répression, Recherches sur l'histoire du crime, de l'Antiquité au XXIe siècle* (reeks ‘Histoire, Justice, Sociétés’), Louvain-la-Neuve, Université Catholique de Louvain (UCL), Presses Universitaires de Louvain, 2008, pp. 91-135.

VANFRAECHEM, I. en LEMONNE, A., “Willen slachtoffers participeren aan de gerechtelijke procedure? Enkele vaststellingen vanuit het onderzoek naar de evaluatie van het slachtofferbeleid in België”, *Nieuwsbrief Suggnomè*, 2008, n° 2, pp. 24-30.

VANNESTE CH. “La population carcérale à Bruxelles”, in *Le détenu: un citoyen comme un autre!*, Compte-rendu de la journée d'étude du 13 mars 2008 organisée par le Groupe PS du Parlement bruxellois dur le parcours du détenu à Bruxelles, publication électronique, pp. 23-33.

VANNESTE CH., “De ‘nieuwe’ statistiek van de jeugdparketten belicht aan de hand van andere types van indicatoren. Oefeningen in contextualisering”, in VANNESTE CH., GOEDSEELS E., DETRY I. (eds.), *De ‘nieuwe’ statistiek van de jeugdparketten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Academia Press, 2008, pp. 63-96.

VANNESTE CH., “La statistique ‘nouvelle’ des parquets de la jeunesse: une base inédite pour une esquisse historique des signalements aux parquets de la jeunesse et pour une évaluation de la part des mineurs dans la délinquance enregistrée”, in MOREAU TH., RAVIER I., VAN KEIRSBILCK B. (dir.), *La réforme de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse – premier bilan et perspectives d'avenir*, Liège, Editions jeunesse et droit, 2008, pp. 357-378.

VANNESTE CH., “La statistique ‘nouvelle’ des parquets de la jeunesse sous l'éclairage d'autres types d'indicateurs. Exercices de contextualisation”, in VANNESTE CH., GOEDSEELS E., DETRY I. (eds.), *La statistique ‘nouvelle’ des parquets de la jeunesse: regards croisés autour d'une première analyse*. Academia Press, 2008, pp. 61-94.

2007

COSYNS P., D'HONT C., JANSSENS D., MAES E., VERELLEN R., "Geïnterneerden in België: de cijfers", *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2007, nr. 1 (januari-februari), pp. 46-61.

DELENS-RAVIER I., "L'impact de l'enfermement du point de vue des jeunes: approche psychosociale", in VIIIèmes Assises des avocats d'enfants, *L'enfant face à l'enfermement*, Liège, Editions jeunesse et droit, 2007, pp. 21-55.

DELENS-RAVIER I., "Familles dans la tourmente, parents en quête de reconnaissance: quelles politiques d'intervention?", in LAHAYE W. (ed.) *Penser la famille, la matière et l'esprit*, Université Mons Hainaut, 7 avril 2007, pp. 19-26.

GOEDSEELS E., DETRY I., VANNESTE CH. (dir.), *Onderzoek met betrekking tot de productie en wetenschappelijke exploitatie van cijfergegevens inzake jeugddelinquentie en jeugdbescherming, Eerste onderzoeksrapport, Analyse van de instroom op de jeugdparketten voor het jaar 2005*, Collectie van onderzoeksrapporten & onderzoeksnota's n° 20b, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, juli 2007.

GOEDSEELS E., "Context van de nieuwe jeugdwet. Naar een toepassing van de nieuwe jeugdwet in de diverse gerechtelijke arrondissementen in Noord en Zuid", *Panopticon*, 2007, nr. 6, pp. 5-25.

JONCKHEERE A., "SIPAR, un système informatique emblématique des transformations observables au sein des maisons de justice", *Actes du séminaire transatlantique Innovations pénales organisé par KAMINSKI D. et CAUCHIE J.-F.*, Champ Pénal/Penal Field, mis en ligne le 31 octobre 2007. URL: <http://champpenal.revues.org/document2943.html>.

JONCKHEERE A., DELTENRE S., DAENINCK PH., MAES E., "Garantir l'usage exceptionnel de la détention préventive: du seuil de peine à une liste d'infractions comme critère de gravité?", *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 2007, nr. 1, pp. 50-63.

LEMONNE, A. VAN CAMP, T. EN VANFRAECHEM I. (Promotor: Vanneste, C.), *Onderzoek met betrekking tot de evaluatie van de voorzieningen ten behoeve van slachtoffers van inbreuken*, Collectie van onderzoeksrapporten & onderzoeksnota's n° 19b, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, juli 2007.

LEMONNE A., "Evolution récente dans le champ de la médiation en matière pénale: entre idéalisme et pragmatisme", *Revue de droit pénal et de criminologie*, février-mars 2007, pp. 156-169.

MAES E., DAENINCK PH., DELTENRE S., JONCKHEERE A., "'Oplossing(en)' gezocht om de toepassing van de voorlopige hechtenis terug te dringen", *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2007, nr. 2 (maart-april), pp. 19-40.

RENARD B., "Les analyses génétiques en matière pénale: l'innovation technique porteuse d'innovation pénale?", *Actes du séminaire transatlantique Innovations pénales organisé par KAMINSKI D. et CAUCHIE J.-F.*, *Champ Pénal/Penal Field*, [En ligne], mis en ligne le 20 mai 2007. URL: <http://champpenal.revues.org/document1241.html>.

RENARD B., "Mise en perspective socio-historique de la réforme législative sur les 'méthodes particulières de recherche': de l'adoption de la loi du 6 janvier 2003 à celle de la réforme du 27 décembre 2005", *Les méthodes particulières de recherche. Bilan et critiques des lois du 6 janvier 2003 et du 27 décembre 2005, Les dossiers de la revue de droit pénal et de criminologie*, 14, La Charte Ed., 2007, pp. 5-22.

VANDEBROEK M. en VANFRAECHEM I., "Bemiddeling en hergo", in Put, J. en Rom, M. (eds), *Het nieuwe jeugdrecht*, Gent, Larcier, 2007, pp. 147-182.

VANFRAECHEM I., “Herstel en de Belgische jeugdwet”, *Tijdschrift voor herstelrecht*, jrg. 7, nr. 3, 2007, pp. 7-18.

VANFRAECHEM I., “New youth law in Belgium incorporates restorative justice”, *Newsletter of the European Forum for Restorative Justice*, 8 (1), March 2007, pp. 5-6.

VANFRAECHEM I., “Community, society and state in restorative justice: some reflections”, in MACKAY R., BOSJNAK M., DEKLERCK J., PELIKAN C., VAN STOKKOM B. en WRIGHT M. (eds.), *Images of Restorative Justice Theory*, Frankfurt am Main: Verlag fur Polizei und Wissenschaft, 2007, pp. 73-91.

VANFRAECHEM I., “Herstelgericht groepsoverleg voor ernstige jeugddelinquentie”, *Welzijnsgids*, juli 2007, afl. 65, Van. 1-Van. 16.

2006

DANCKAERT L., MAES E., MOENS N., VAN DE VYLE J.-G., VERHULST K., “De praktijk van de autonome werkstraf: de projectplaatsen aan het woord” (verslag van een debat op de studiedag ‘De autonome werkstraf: de wet in praktijk’, VUB, 17 november 2005), *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2006, nr. 4 (juli-augustus), pp. 83-88.

MAES E., GOOSSENS F., BAS, R., “Elektronisch toezicht: enkele cijfergegevens over de actuele Belgische praktijk, mede in het licht van zijn eventuele invoering als autonome straf”, *Fatik, Tijdschrift voor Strafbeleid en Gevangeniswezen*, 2006, nr. 110 (april-mei-juni), pp. 4-14, *erratum*, nr. 111 (juli-augustus-september), p. 31.

MAES E., “De individuele cellulaire opsluiting tussen instrumentalisering en rechtsbescherming. De wet van 4 maart 1870 in confrontatie met de ‘Basiswet ...’ van 12 januari 2005”, *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis/Revue belge d’histoire contemporaine*, 2006, nr. 1-2, pp. 7-48.

RENARD B., “Le statut de l’expert judiciaire en matière pénale. Quelques résultats d’une recherche empirique”, in FELIX. E. (Ed.), *L’expert et la justice. De deskundige en het gerecht*, Bruxelles/Brugge, la Charte/die Keure, 2006, pp. 1-16.

2005

DE FRAENE D., LEMONNE A., NAGELS C., “Débats autour de la victime: entre science et politique”, *Quelles places pour les victimes dans la justice pénale?*, La Revue de la Faculté de droit de l’U.L.B., vol. 31, 2005, pp. 55-92.

GOEDSEELS E., VANNESTE CH., DETRY I., “Gerechtelijke statistieken inzake jeugddelinquentie en jeugdbescherming: een (grote) stap vooruit”, *Panopticon*, 2005.1, pp. 56-69.

JONCKHEERE A., GOEDSEELS E., Dossier: “Les Maisons de Justice”, *Droits quotidiens*, n° 93, avril 2005, pp. 4-9.

LEMONNE A., Recension de l’ouvrage de CARIO, R., SALAS, D. (Sld), “Oeuvre de justice et victimes”, L’Harmattan, Coll. Sciences Criminelles, *Revue de droit pénal et de criminology*, n° 2, 2005, pp. 181-182.

LEMONNE A., VANFRAECHEM I., “Victim-Offender Mediation for Juveniles in Belgium”, in MESTITZ A., GHETTI S. (eds), *Victim-Offender Mediation with Youth Offenders in Europe*, Dordrecht, Kluwer International, Spring 2005, pp. 181-209.

MAES E., “Beknopte schets van de historische evolutie van de wettelijke onderbouw van het penitentiair regime (1830-2005)”, in VERBRUGGEN F., VERSTRAETEN R., VAN DAELE D., SPIRIET B. (eds), *Strafrecht als roeping, Liber amicorum Lieven Dupont* (Reeks Samenleving, Criminaliteit & Strafrechtspleging), Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2005, vol. 31A, pp. 487-504.

MAES E., “De externe rechtspositie van (veroordeelde) gedetineerden”, *Metanoia, Driemaandelijks contactblad Katholieke Aalmoezeniersdienst bij het gevangeniswezen*, 2005 (1e kwartaal), pp. 33-55.

RENARD B., “Faillibilité de la preuve scientifique et exigences de fiabilité. Quelles attentes du droit pénal?”, in RENARD B. (ss dir), *Police technique et scientifique. Les exigences d’une preuve fiable*, Actes de la journée d’étude organisée à Louvain-La-Neuve le 16 décembre 2004 par le Centre d’Etudes sur la police, Politeia/CEP, Bruxelles, décembre 2005, pp. 15-29.

VAN CAMP T., RUBBENS A., “Tien jaar slachtofferbeleid in België: stand van zaken en kritische reflectie”, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, mei 2005, pp. 78-84.

VAN CAMP T., LEMONNE A., “Critical reflection on the development of restorative justice and victim policy in Belgium”, *The 11th United Nation Congress on Crime Prevention and Criminal Justice, Workshop 2: Enhancing Criminal Justice Reform, Including Restorative Justice*, 2005, http://www.icclr.law.ubc.ca/Publications/Reports/11_un

VANNESTE CH., “Pauvreté, exclusions. La prison en question”, contribution aux *Actes du colloques*, Colloque organisé par Emmaüs France et l’OIP France le 12 février 2005, octobre 2005.

VANNESTE CH., coll. GOEDSEELS E., DETRY I., “Pour une histoire chiffrée de quarante années de ‘protection de la jeunesse’ quelques repères utiles”, in CHRISTIAENS J., DE FRAENE D., DELENS-RAVIER I. (éd.), *Protection de la jeunesse. Formes et réformes*, Bruylant, Bruxelles, 2005, pp. 3-26.

VANNESTE CH., coll. DELTENRE S., DETRY I., GOEDSEELS E., JONCKHEERE A., MAES E., “De la production à l’exploitation statistique: l’intervention scientifique dans tous ses états”, in VESENTINI F. (dir.), *Les chiffres du crime en débat. Regards croisés sur la statistique pénale en Belgique (1830-2005)*, Académia-Bruylant, pp. 193-217.

VANNESTE CH., “‘Origine étrangère’ et processus décisionnels au sein des tribunaux de la jeunesse”, in QUELOZ N., BÜTIKOFER REPOND F., PITTET D., BROSSARD R., MEYER-BISCH B. (éd.), *Délinquance des jeunes et justice des mineurs. Les défis des migrations et de la pluralité ethnique – Youth Crime and Juvenile Justice. The challenge of migration and ethnic diversity*, Editions Staempfli, Collection KJS – CJS (Crime, Justice and Sanctions), Volume 5, Berne, 2005, pp. 631-650.

VANNESTE CH., “Des logiques économiques à leur traduction pénale”, *Dedans dehors. Prison peine du pauvre, pauvre peine, revue de l’Observatoire international des prisons section française*, n° 47, janvier-février 2005, pp. 14-15.

2004

DELTENRE S., MAES E., “Pre-trial detention and the overcrowding of prisons in Belgium. Results from a simulation study into the possible effects of limiting the length of pre-trial detention”, *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2004, nr. 4, pp. 348-370.

DELTENRE S., MAES E., “Simulation de l’impact de quelques changements législatifs en matière de détention avant jugement”, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2004, 1, pp. 83-117.

DE PAUW W., DELTENRE S., HENDRICX C., WILLEMS M., “Tien jaar veroordelingstatistiek”, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2004, 4, pp. 82-92.

DETRY I., VANNESTE CH., “Le dessaisissement: une pratique insaisissable?”, *La réaction sociale à la délinquance juvénile. Questions critiques et enjeux d’une réforme, Les Dossiers de la Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, la Charte, 2004, n° 10, pp. 185-207.

DETRY I., VANNESTE CH., “Une image chiffrée du recours au dessaisissement”, *Journal du Droit des Jeunes*, janvier 2004, n° 231, pp. 23-30.

DUPONT-BOUCHAT M.S., CHRISTIAENS J., VANNESTE CH., “Jeunesse et justice (1830-2002)”, in HEIRBAUT D., ROUSSEAU X., VELLE K. (éd.), *Politieke en sociale geschiedenis van justitie in België van 1830 tot heden – Histoire politique et sociale de la justice en Belgique de 1830 à nos jours*, Die Keure/La Chartre, 2004, pp. 125-157.

GOETHALS J., MAES E., “Voorwaardelijke invrijheidstelling. Nederland en België door een criminologische bril”, *Tijdschrift voor Criminologie*, 2004 (Jubileumuitgave – 30 jaar NVK, 45 jaar TvC: Criminologie in Nederland – Een Vlaamse spiegel), pp. 30-41.

LEMONNE A., “La place de la victime dans le procès pénal. Etat des lieux et perspectives”, *Le Journal du Juriste*, Kluwer, n° 36, 2004, p. 15.

MAES E., “Vijf jaar justitiehuisen: enkele cijfers over de werking van de justitiehuisen tijdens de periode 1999-2002”, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2004 (november-december), nr. 6, pp. 73-109.

MAES E., “De externe rechtspositie van (veroordeelde) gedetineerden”, *Ad Rem, Tijdschrift van de Orde van Vlaamse Balies*, 2004, speciale editie (Themanummer gevangeniswezen) pp. 12-29.

RENARD B., “Quelques méandres du processus de légalisation des méthodes particulières d’enquête. La loi du 6 janvier 2003, un produit fini?”, in DESSEILLE M., *Les méthodes particulières de recherche. Premier bilan de la loi du 6 janvier 2003*, Actes de la demi-journée d’étude organisée à Bruxelles le 22 mars 2004 sur ce thème par le Centre d’Etudes sur la police, Politeia/CEP, Bruxelles, pp. 15-32.

RENARD B., LERICHE A., “Deskundigenonderzoek”, *Postal memorialis*, Verbo D15, Kluwer, maart 2004, p. 30.

RENARD B., VANDRESSE C., “La Belgique ou l’incrimination de l’organisation criminelle comme soutien des techniques d’enquête”, in CESONI M.L. (ss dir.), *Criminalité organisée: des représentations sociales aux définitions juridiques*, Georg Librairie de l’Université (Genève), LGDJ (Paris), Bruylant (Bruxelles), 2004, pp. 361-500.

VANNESTE CH., “L’exécution des peines. L’usage de la prison de 1830 à nos jours”, in HEIRBAUT D., ROUSSEAU X., VELLE K. (éd.), *Politieke en sociale geschiedenis van justitie in België van 1830 tot heden – Histoire politique et sociale de la justice en Belgique de 1830 à nos jours*, Die Keure/La Chartre, 2004, pp. 103-122.

VANNESTE CH., “Les statistiques en matière de délinquance juvénile et de protection de la jeunesse: un état de la situation”, *La réaction sociale à la délinquance juvénile. Questions critiques et enjeux d’une réforme*, *Les Dossiers de la Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, la Chartre, 2004, n° 10, pp. 117-132.

2003

DELTENRE S., GUILLAIN C., “Du classement sans suite à la détention préventive: de la différenciation sociale appliquée par le système pénal aux usagers de drogues”, in KAMINSKI D. (éd.), *L’usage pénal des drogues*, Bruxelles, De Boeck Université, Coll. “Perspectives criminologiques”, 2003, pp. 175-193

MAES E., PUT J., “Armoede en vrijheidsberoving: een vicieuze cirkel?”, in VRANKEN J., DE BOYSER K., DIERCKX D. (eds.), *Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting*, Leuven/Leusden, Acco, 2003, pp. 187-208.

MAES E., “Een blik op drie jaar besluitvormingspraktijk van de (Nederlandstalige) commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling (1999-2001)”, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2003, nr. 4 (juli-augustus), pp. 400-415.

RENARD B., “Au croisement de la recherche proactive et des écoutes téléphoniques: construction et danger du mutualisme légistique”, *Revue de droit pénal et de criminologie*, 2003, 3, pp. 321-359.

N° complet de la *Revue de Droit Pénal et de Criminologie de février 2003* - Actes de l'Interlabo du GERN du 23 mars 2001:

VANNESTE CH., "Analyse de processus de décision en différentes phases et branches du système d'administration de la justice pénale", *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 2003, 2, pp. 131-132.

RENARD B., "La mise en œuvre et le suivi de l'enquête de recherche proactive: étude qualitative des facteurs influençant le processus de décision", *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2003, 2, pp. 133-167.

DELTENRE S., "De l'impact des processus de décision relatifs aux condamnations prononcées sur l'évolution de la population pénitentiaire belge entre 1994 et 1998", *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2003, 2, pp. 168-205.

MAES E., "Développements récents dans le processus décisionnel relatif à la libération conditionnelle en Belgique. De quelques aspects quantitatifs et qualitatifs", *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 2003, 2, pp. 206-231.

VANNESTE CH., "Les logiques décisionnelles des magistrats du parquet et des juges de la jeunesse à l'égard des mineurs délinquants", *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2003, 2, pp. 225-256.

2002

DELTENRE S., MAES E., "Overbevolkte gevangenen op de beklagdenbank. Kan een begrenzing van de duur van de voorlopige hechtenis effectief bijdragen tot een 'ontvolking' van onze gevangenen?", *Winket, Tijdschrift van de Federatie van Vlaamse Gevangenisdirecteurs*, 2002, nr. 1, pp. 6-31.

DELTENRE S., MAES E., "Effectmeting van enkele mogelijke wetswijzigingen op het vlak van de voorlopige hechtenis", *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2002, nr. 3 (mei-juni), pp. 196-211.

MAES E., "Naar een nieuwe wettelijke regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling in België? Enkele beschouwingen over de voorwaardelijke invrijheidstelling en de mogelijke oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken", *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2001, nr. 6 (november-december), pp. 541-570, err. 2002, nr. 2, (maart-april), p. 187.

MAES E., "Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie volgens misdrijfcategorie (1980-1998)", *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2002, nr. 4 (juli-augustus), pp. 340-350.

MAES E., "Het leven zoals het was (is) ... in de gevangenis. Beknopte schets van de historische evolutie van het Belgische gevangeniswezen aan de hand van de belangrijkste penitentiaire regelgeving", in VAN ROYEN H. (ed.), *Gevangen in de tijd, naar een museum over vrijheidsberoving*, Referatenboek van de studiedag georganiseerd op 18 mei 2001 in het Vormingscentrum Dr. Guislain te Gent, en ingericht door de vzw Gevangenis museum en het Dr. Guislainmuseum, Merksplas, 2002, pp. 35-53.

MAES E., "Het nieuwe wettelijke kader. Historiek, inhoud en commentaren", *Metanoia, Driemaandelijks contactblad Katholieke Aalmoezeniersdienst bij het gevangeniswezen*, maart 2002, 7-41 (overname van Deel 1 'Het nieuwe wettelijke kader: historiek, inhoud en commentaren' uit het onderzoeksrapport 'De V.I.-commissies in actie' in een door de redactie herwerkte versie).

MAES E., "De V.I.-commissies 'aan de bak'. Het functioneren van de (Nederlandstalige) commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling geobserveerd (eerste werkingsjaar - 1999)", *Metanoia, Driemaandelijks contactblad Katholieke Aalmoezeniersdienst bij het gevangeniswezen*, maart 2002, pp. 48-64.

MAES E., PIETERS F., "De hervorming van de voorwaardelijke invrijheidstelling in Frankrijk. Zijn er ook lessen te trekken voor de Belgische situatie?", *Tijdschrift voor Strafrecht. Jurisprudentie, nieuwe wetgeving en doctrine voor de praktijk*, 2002, nr. 1 (maart), pp. 2-15.

RENARD B., “De l’automatisation de l’information policière à la systématisation de son traitement: quand les logiques de contrôle s’appuient sur les développements des technologies de l’information”, in RENARD B. (ss dir.), *La gestion de l’information, Seconde partie: Les contours de l’information et (les limites de) son usage, Manuel de la Police*, 2002, 65, pp. 111-133.

RENARD B., “La gestion de l’information dans le cadre de la réforme des polices en Belgique”, in RENARD B. (ss dir.), *La gestion de l’information, Première partie: la réforme et ses impacts, Manuel de la Police*, 2002, 64, 5-50 + addendum dans *Manuel de la Police*, 2002, 65, pp. 135-141.

RENARD B., “Quand l’expression de la vérité est attribuée au corps – Etat des lieux et quelques questionnements sur la légitimité de l’utilisation du polygraphe en procédure pénale”, in LERICHE A. (éd.), *La Criminologique, du mythe à la réalité quotidienne*, Kluwer, Bruxelles, 2002, pp. 363-396.

RENARD B., LERICHE A., “L’expertise judiciaire au pénal”, *Postal memorialis – Lexique du droit pénal et des lois spéciales*, Verbo E 180, Kluwer, juin 2002, p. 28.

VANNESTE CH., “Délinquance et scolarité: regards croisés sur les résultats de différentes recherches”, article destiné à *Custodes*, non publié (arrêt de la revue), 2002.

VANNESTE CH., “Des logiques socio-économiques à leur traduction pénale: l’exemple de la Belgique de 1830 à nos jours”, in *Sociétés et représentations, La vie judiciaire*, CREDHESS, Paris, septembre 2002, n° 14, pp. 213-227.

2001

MAES E., “De V.I.-commissies ‘aan de bak’. Het functioneren van de (Nederlandstalige) commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling geobserveerd (eerste werkingsjaar – 1999)”, *Fatik, Tijdschrift voor strafbeleid en gevangeniswezen*, 2001, nr. 91 (september), pp. 4-14.

RENARD B., “Quand l’expression de la vérité est attribuée au corps – Etat des lieux et quelques questionnements sur la légitimité de l’utilisation du polygraphe en procédure pénale”, *Manuel de la Police*, 2001, 59, pp. 155-188.

VANNESTE CH., “Pénalité, criminalité, insécurité ... et économie”, in MARY P., PAPTAEODOROU T. (éd.), *Délinquance et insécurité en Europe. Vers une pénalisation du social?*, Groupe Européen de Recherches sur la Justice pénale, Bruylant, Bruxelles, 2001, pp. 47-95.

VANNESTE CH., “Een onderzoek over de beslissingen genomen door de parketmagistraten en de jeudrechtters”, *Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten*, december 2001/5, pp. 193-202.

VANNESTE CH., “Une recherche sur les décisions prises par les magistrats du parquet et les juges de la jeunesse”, *Journal du Droit des Jeunes*, septembre 2001, n° 207, pp. 5-12.

2000

DELLENRE S., LEBRUN V., “La nouvelle directive à l’égard des usagers de drogue: changement de politiques? Entre pénalisation de l’usage et usages de la pénalisation”, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2000, 5, pp. 534-570.

LECLERCQ S., RENARD B., “Quel gage de fiabilité pour un alibi technologique?”, *Sécurité privée*, 2000, 6, pp. 20-26.

MAES E., “Het wettelijk kader: korte historiek, inhoud en commentaren”, in GOETHALS J., BOUVERNE-DE BIE M. (eds.), *Voorwaardelijke invrijheidstelling: wetgeving, predictie en begeleiding*, Gent, Academia Press, 2000, pp. 1-57.

RENARD B., VAN RENTERGHEM P., LERICHE A., “Bespreking van de wet betreffende de identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken”, *Vigiles, Tijdschrift voor politierecht*, 2000, 4, pp. 120-132.

RENARD B., VAN RENTERGHEM P., LERICHE A., “Discussion de la loi relative à la procédure d'identification par analyse ADN en matière pénale”, *Vigiles, Revue du droit de la police*, 2000, 4, pp. 120-132.

VANNESTE CH., “L'évolution de la population pénitentiaire belge de 1830 à nos jours: comment et pourquoi? Des logiques socio-économiques à leur traduction pénale”, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2000, 6, pp. 689-723.

1999

HAVELANGE B., RENARD B., “L'analyse criminelle et la protection de la vie privée, ou les dangers de remplacer Hercule Poirot par un processeur”, in MONTERO E. (éd.), *Droit des technologies de l'information: regards prospectifs*, Les 20 ans du CRID, coll. Les Cahiers du CRID, n° 16, Bruxelles, Bruylant, 1999, pp. 217-232.

VANDERBORGHT J., “Het doel heiligt de middelen? Proactieve recherche in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit”, *De proactieve recherche/La recherche proactive, Custodes*, 1999, 1, pp. 13-32.

VANNESTE CH., DUPIRE V., MAES E., “Het N.I.C.C. en het onderzoek naar de nieuwe procedure van voorwaardelijke invrijheidstelling”, *Winket, Tijdschrift van de Federatie van Vlaamse Gevangenisdirecteurs*, 1999, pp. 40-46.

Collection des rapports et notes de recherche
Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's

Actualisée en février 2009 – Geactualiseerd in februari 2009

- N° 21b JONCKHEERE A., VANNESTE C. (dir.), *Wetenschappelijke exploitatie van SIPAR, de databank van de justitiehuisen. Analyse van de gegevens betreffende het jaar 2006*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, februari 2009, 111 p.
- N° 21 JONCKHEERE A., VANNESTE C. (dir.), *Recherche relative à l'exploitation scientifique de SIPAR, la base de données des maisons de justice. Analyse de données relatives à l'année 2006*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, juillet 2008, 141 p.
- N° 20b GOEDSEELS E., DETRY I., VANNESTE C. (dir.), *Recherche relative à l'exploitation scientifique des données disponibles en matière de protection de la jeunesse et de délinquance juvénile, Premier rapport, Analyse du flux des affaires entrées au niveau des parquets de la jeunesse en 2005*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, juillet 2007, 112 p. + annexes.
- N° 20a GOEDSEELS E., DETRY I., VANNESTE C. (dir.), *Onderzoek met betrekking tot de productie en wetenschappelijke exploitatie van cijfergegevens aangaande jeugddelinquentie en jeugdbescherming, Eerste onderzoeksrapport, Analyse van de instroom op de jeugdparquetten voor het jaar 2005*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, juli 2007, 116 p. + bijlagen.
- N° 19b LEMONNE A., VAN CAMP T., VANFRAECHEM I., VANNESTE C. (dir.), *Onderzoek met betrekking tot de evaluatie van de voorzieningen ten behoeve van slachtoffers van inbreuken, Eindrapport*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, juli 2007, 356 p. + bijlagen.
- N° 19a LEMONNE A., VAN CAMP T., VANFRAECHEM I., VANNESTE C. (dir.), *Recherche relative à l'évaluation des dispositifs mis en place à l'égard des victimes d'infraction*, Rapport final, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, juillet 2007, 354 p. + annexes.
- N° 18 MAES E., i.s.m. het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen (DELTENRE, S. en VAN DEN BERGH, W.), *Strafbecijfering en -uitvoering in België anno 2006. Analyse van de actuele praktijk en voorstelling van enkele alternatieve denkpistes*, Onderzoeksnota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, 26 september 2006, 37 p. + bijlagen.
- N° 17 MAES E., *Proeve van werklasmeting van de toekomstige strafuitvoeringsrechtbanken. Een simulatie-oefening op basis van data in verband met de strafuitvoeringspraxis tijdens het jaar 2004*, Onderzoeksnota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, 13 december 2005 (met aanvulling d.d. 19 mei 2006: tabel in bijlage), 10 p. + bijlagen.
- N° 16b JONCKHEERE A., VANNESTE C. (dir.), *Onderzoek met betrekking tot de wetenschappelijke exploitatie van het gegevensbestand betreffende de justitiehuisen – SIPAR, Eerste rapport (vertaling uit het Frans)*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, december 2006, 83 p.
- N° 16a JONCKHEERE A., VANNESTE C. (dir.), *Recherche relative à l'exploitation scientifique des bases de données existantes au sein des Maisons de justice – SIPAR, Premier rapport*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, décembre 2006, 77 p.
- N° 15b RENARD B., VANNESTE C. (dir.), *Het statuut van de deskundige in strafzaken*, Eindrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, december 2005, (gedeeltelijke vertaling, april 2006), 86 p.

- N° 15a RENARD B., VANNESTE C. (dir.), *Le statut de l'expert en matière pénale*, Rapport final de recherche, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, décembre 2005, 405 p.
- N° 14 GOOSSENS F., MAES E., DELTENRE S., VANNESTE C. (dir.), *Projet de recherche relatif à l'introduction de la surveillance électronique comme peine autonome/Onderzoeksproject inzake de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf*, Rapport final de recherche/Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, octobre/oktober 2005, 204 p. + bijlagen/annexes.
- N° 13 DAENINCK P., DELTENRE S., JONCKHEERE A., MAES E., VANNESTE C. (dir.), *Analyse des moyens juridiques susceptibles de réduire la détention préventive/Analyse van de juridische mogelijkheden om de toepassing van de voorlopige hechtenis te verminderen*, Rapport final de recherche/Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, mars/maart 2005, 367 p.
- N° 12 RENARD B., DELTENRE S., *L'expertise en matière pénale – Phase 1: Cartographie des pratiques*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Rapport final de recherche, Bruxelles, juin 2003, 138 p. + annexes.
- N° 11 DELTENRE S., MAES E., *Analyse statistique sur base de données de condamnations: plus-value et applications concrètes/Statistische analyse aan de hand van de veroordelingsgegevens: meerwaarde en praktijkvoorbeeld*, Notes de recherche/Onderzoeksnota's, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, 2000-2002.
- N° 10 MAES E., *Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie volgens misdrijfcategorie (1980-1998)*, Onderzoeksnota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, september 2001, 15 p. + bijlagen.
- N° 9 DELTENRE S., MAES E., *Effectmeting van enkele mogelijke wetswijzigingen op het vlak van de voorlopige hechtenis/Simulations de l'impact de quelques modifications législatives en matière de détention préventive*, Onderzoeksnota's/Notes de recherche, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Brussel/Bruxelles, 2001.
- N° 8b VANNESTE C., *De beslissingen genomen door de parketmagistraten en de jeugdrechters ten aanzien van delinquente minderjarigen*, Eindrapport (vertaling), Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, dec. 2001, 206 p. + bijlagen.
- N° 8a VANNESTE C., *Les décisions prises par les magistrats du parquet et les juges de la jeunesse à l'égard des mineurs délinquants*, Rapport final de recherche, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, juin 2001, 205 p. + annexes.
- N° 7 RENARD B., *L'usage du polygraphe en procédure pénale; analyse procédurale*, Note d'étude – Partie III de l'avis pour le Ministre de la Justice et le Collège des Procureurs généraux sur l'usage du polygraphe en procédure pénale belge, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, septembre 2000, 59-80 p.
- N° 6 MAES E., DUPIRE V., TORO F., VANNESTE C. (dir.), *De V.I.-commissies in actie. Onderzoek naar de werking van de in het kader van de nieuwe V.I.-wetgeving (wetten van 5 en 18 maart 1998) opgerichte commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling/Les commissions de libération conditionnelle en action. Recherche sur le fonctionnement des commissions de libération conditionnelle créées dans le cadre de la nouvelle réglementation sur la libération conditionnelle (lois des 5 et 18 mars 1998)*, Eindrapport/Rapport final de recherche, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Brussel/Bruxelles, augustus/août 2000, 355 p. + bijlagen/annexes.

- N° 5 MORMONT, C. (DIR.), VANNESTE, C. (DIR.), TORO, F., MARSDEN, E., SNIJDERS, J., *Etude comparative dans les 15 pays de l'Union Européenne relative au statut et modalités de l'expertise des personnes présumées ou avérées abuseurs sexuels*, Rapport final de la recherche co-financée par la Commission Européenne et le Ministère de la Justice belge, Programme européen STOP, Université de Liège et Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, octobre 1999, 192 p. + résumés en néerlandais (11 p.) et anglais (11 p).
- N° 4 RENARD B., VANDERBORGHT J., *Recherche Proactive, révélateur d'une approche nouvelle? Etude relative à la recherche proactive dans le cadre de la lutte contre la criminalité organisée Proactieve Recherche, exponent van een vernieuwde aanpak? Onderzoek naar de proactieve recherche in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Rapport final de recherche/Eindrapport, Bruxelles/Brussel, septembre/september 1999, 386 p.
- N° 3 SNACKEN S. (DIR.), DELTENRE S., RAES A., VANNESTE C., VERHAEGHE P., *Recherche qualitative sur l'application de la détention préventive et de la liberté sous conditions/Kwalitatief onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden*, Rapport final de recherche/Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie/Vrije Universiteit Brussel, Bruxelles/Brussel, 1999, 244 p.
- N° 2 SNACKEN S. (DIR.), DE BUCK K., D'HAENENS K., RAES A., VERHAEGHE P., *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden*, Eindrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie/Vrije Universiteit Brussel, Brussel, 1997, 174 p.
- N° 1 DE BUCK K., D'HAENENS K., *Electronic Monitoring*, Studienota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 1996, 40 p.

